Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Min Amanda var fra Kerteminde

TO DUSIN SKILLINGSVISER OM
KÆRLIGHED OG MORD

Kolporteret af
Thomas Thomsen

BRAGT TIL TRYK AF DET PIPERSKE ETABLISSEMENT
FORLAGET HOVEDLAND

Thomas Thomsen

Min Amanda var fra Kerteminde

To dusin skillingsviser
om
kærlighed og mord

Hovedland

Min Amanda var fra Kerteminde
- to dusin skillingsviser om kærlighed og mord
© 2003 Thomas Thomsen og Forlaget Hovedland

Omslag og tilrettelæggelse: Lene Kruse Kessler
Noder og becifringer: Torben Jørgensen, assisteret af Keld Nørgaard
Bogen er sat med Garmond Book
Trykt hos Nørhaven, Viborg, 2003

ISBN 87 7739 637 5

Tak til de økonomiske samarbejdspartnere, der har gjort denne bog til en realitet:

Amtssparekassen Fyn, Kerteminde
Bendix Ejendomme A/S
Fa. Jens Petersen ved Hans Petersen
Folkeoplysningsudvalget Kerteminde Kommune
John Bo Verners Tegnestue
Kerteminde Brugsforenings kulturfond
Kertemindeegnens Museer
Kerteminde Husflidsforening
Kerteminde Kommune
Kerteminde Soroptimistklub
Kerteminde turist- og erhvervsforening
LO- Sektion Kerteminde
Nyborg- Kerteminde Handelsskole
Nyt Syn, Brillehuset Kerteminde v/Marianne Sabro
Seminariet for kunst og håndværk
Ullerslev Kommune, Kultur- og Socialudvalget
østFyns Produktionshøjskole

Omslag:
Visekælling og spillemand synger og sælger skillingsviser i Kerteminde ca.1880 på hjørnet af Skolegade, Langegade og Peder Møllerstræde.
Hans Schmidth: En Gadescene
Ejet af Nordjyllands Kunstmuseum, udlånt til Johannes Larsen Museet.

Forlaget Hovedland
mail@hovedland.dk
www.hovedland.dk

Indholdsfortegnelse

Forord 7
Indledning 9

Viser
A. Fra skillingsvisens glansperiode **15**
1. Kære Moder, hvorfor sover du?
Kære Moder, Hvorfor sover du? *17*

2. Nikolaj Frederik Severin Grundtvig i Kjerteminde d. 14.Juni 1855
Blodnornen kastede Terning *19*

3. Morderen i Saaderup og det nedpløjede Lig
I hvert Menneskes Indre *23*

4. En sørgelig Tildragelse, som er sket paa Fyen
Denne Vise jeg her nu for alle og hver *31*

5. Den danske Piges Hjemvee
O Danmark, min Moder, see venlig til mig ned *34*

6. Et Alvorsord til danske Mænd og Kvinder
Hør et Forsoningsord, som jeg vil sige *37*

7. Lidt "attisk Salt" til Kjerteminde Fugleskydningsselskabs Frokost
Muse oh! Hjælp mig at finde Ord. *40*

8. Amandas ulykkelige Kærlighed
Min Amanda var fra Kerteminde *44*

9. Pigen, der dansede sig ihjel
Der tjente i Dalby saa fager en Pige. *47*

10. Til Fødselsdagsbarnet Kerteminde Amanda
Hele Verden kender Kerteminde *50*

B. Fra Hans Hansens kristelige hånd **53**
11. Den russiske Bonde og Prindsesse Dagmar
Da Storfyrstinden skjøn og fager *55*

12. En kristelig Bryllupssang til Brudgom og Brud
Med yndig Glands fremstraaler i Dag en Bryllupsfest 59

13. To Tvillingsøstre, Ane Hansen og Johanne Hansen
Her er en liden Sang til Minde 62

14. En kristelig Sang
Vær stille, mit Hjerte, naar Verden vil larme 67

15. En oprigtig Elsker og Elskerinde
Jeg nu en Sang vil fremføre 71

16. En Mindesang om Sømand Carl Mathias Almind
I Kjerteminde, nær det sølvblaa Hav 75

17. Den lille skjønne Ø Romsø
Du lille Ø nær ved Kjerteminde 79

18. Om Dampskibet "Gejser"`s Undergang
Det Sammenstød var frygtelig 82

C. Fra 1700- tallets dramatiske hændelser 85

19. Een bedrøvet Syndrindes klagemaal
Ved Nafn Anna Helena Hvid
Ach hvor mit Hierte sig nu fryder 86

20. En arm Syndres klagemaal Ved Nafn Lauritz Mørck
Guds reene Ord ieg saa forbød 91

21. Et ynckeligt og For Verden bedrøveligt Mord
Kom see jeg usle Qvinde skal 93

22. Tvende Misdædere Navnlig Jørgen Nielsen og Henrich Hansen
O Siel betenck dig nøye 98

23. Tvende Misdædere Navnlig Jørgen Nielsen og Peder Hansen
O Synd, Du Verdens lokke - Due 103

24. Det stærke Tordenveyr
O synger den algode Priis 108

Kommentarer 111

Forord

Efter at have udgivet 2 skillingsvisebøger med udgangspunkt i det jyske er turen nu kommet til Fynsland, hvor første ophold er Kerteminde og omegn.
Udgivet er indtil dags dato "Skandalerne i Århus" samt "Barnemordet i Herning".

Fornyet "jagt" efter skillingsviser på landets arkiver, biblioteker og museer- især Dansk Folkemindesamling, Det kongelige Bibliotek samt Universitetsbiblioteket- har endnu engang givet resultat!
To dusin skillingsviser- med gennemgående temaer som kærlighed og mord- ser dermed atter dagens lys.

Mange har været yderst hjælpsomme ved bogens tilblivelse. Udover medarbejderne på de nævnte biblioteker og arkiver skal der her rettes en særlig tak til Kurt Risskov Sørensen (Kertemindeegnens Museer) og Rita H. Matzon. Endvidere på melodiområdet til Rita Pedersen (Projekt Visecenter, Syddansk Universitet) og især til Torben Jørgensen (assisteret af Keld Nørgaard), der har stået for noder og becifringer til de enkelte viser.

Endelig er det mit håb og tro, at du, kære læser, må få ligeså stor fornøjelse, som jeg har haft, af såvel hver enkelt vises gode historie som melodi og sang af denne.

Thomas Thomsen
Visekolportør

Foto af L. E. Vergmann- udgiver af Kjerteminde avis, skillingsviser mv. – med frue fra omkring 1900.

Indledning

Om skillingsvisen som genre må jeg dels henvise til egne bøger dels til Iørn Piøs banebrydende forfatterskab herom. Her skal kun gives nogle få bemærkninger om emnet.

Skillingsvisen har været elsket og benyttet af den danske befolkning gennem flere hundrede år. Helt frem til starten af 1900-tallet, hvor især aviser, ugeblade og lidt senere radioen tog over med nyhedsformidling og underholdning.
Men forinden er viserne blevet købt, læst af dem der var i stand til dette, sunget og overleveret fra mund til mund.
Skillingsviserne er derfor centrale som tidligere tiders massemedium, når vi skal undersøge f.eks. befolkningens viden om bestemte nyheder og begivenheder.
Men herudover fortæller de hver især en god historie- eller de forsøger i det mindste herpå.

Denne bog tager sit geografiske udgangspunkt i Kerteminde- egnen, hvor vi udover i selve købstaden bl.a. befinder os på flere af Hindsholms lokaliteter samt i Rynkeby, Kertinge, Saaderup, ja sågar på Romsø.

Tidsmæssigt spænder vi over en periode fra 1731 med den tidligste skillingsvise om det tragiske og berømte præstemord frem til 1913, hvor Kerteminde i jubel fejrer sit 500- års jubilæum som købstad.
Viserne dækker således næsten 200 år- en periode hvor Kerteminde vokser fra ca. 650 til 2800 indbyggere.

Under mit arbejde med stoffet har jeg fundet betydeligt flere skillingsviser om emnet end de to dusin, altså 24, som jeg har valgt at medtage.
Men en del af de frasorterede er lejlighedsviser, der som navnet siger ikke i samme grad som skillingsviser har haft et bredere salgsmæssigt sigte. Et eksempel herpå kunne være "Sang ved Hr. Proprietair J. Hvenegaard`s og Mad. K. Hvenegaard`s Sølvbryllup paa Selleberg den 3. April 1847". Eller

"Jørgen Victor Bloch, Præst i Kjerteminde. Den 26de September 1862" - skrevet i anledning af dennes 50-års fødselsdag.

Skillingsviserne blev udgivet såvel via storproducenter fra Kbh. som lokalt.
En stor del af Kertemindeviserne er udgivet af Julius Strandberg, der var landsdækkende og den helt store udgiver i "skillingsvisens glansperiode", 2. halvdel af 1800- tallet.
Herudover kommer fra samme periode 8 viser "fra Hans Hansens kristelige hånd". Denne var indremissionær, virkede især på Østfyn og ved Kerteminde som kolportør af gudelige skrifter samt viser.
Endelig er der 6 viser "fra 1700- tallets dramatiske hændelser".

Langt de fleste viser er uden direkte forfatterangivelse.
En enkelt af bogens viser "Kære Moder, hvorfor sover du?" er imidlertid tilskrevet en af de forfattere, der har plads i vor litteraturhistorie - Frederik Paludan- Müller.
Herudover er det lykkedes at identificere viseforfatterskab af dels Julius Strandberg (via adgang til hans dagbøger) dels Hans Hansen.
Om Hans Hansens liv og levned har vi dennes egen selvbiografi- herudover fortæller Hans Petersen (H. E. Hansen: Botofte- en landsby på Langeland, 2000, s. 126-27 og 129):

"Hans Hansen hed han i tiltale, i omtale oftest Hans Røgter. Han var røgter hos kammerråd Hunderup på ladegården. Han var ingen botofter, men han holdt meget til her i byen, og havde i en årrække en vis indflydelse både her og der. Hvordan han var, ja han var en stor anselig mand der indtil han blev rigtig kendt, kunne gå ind i folk med træsko på. Han sang som nogen degn, havde en flot håndskrift, evnen til at lave viser, skrev mindevers om afdøde og endelig havde han frimodighed (eller frækhed) til at trænge ind alle vegne, om det så var i præstegårdene hos præsterne, så hjemsøgte han dem.

Han faldt let ind i rollerne hvor han kom som det nu passede ham. Kom han hos os kunne han sidde med foldede hænder og synge de gamle sange og salmer, men kom han til smed Knudsen, så var det oftest de mest vovede gadeviser han sang...

Det var et broget liv der rørte sig i den gamle smedie. På en regnvejsdag fik bymændene tit et ærinde til smedien, og så blev dagens begivenheder drøftet. Om aftenen var stuen fyldt med byens ungdom, og så var der en snakken og lystighed. Blev der en pause, var Knudsen mand for at udfylde den med violinen. Hvis så egnens poet- Hans Røgter fra Ladegården- kom, og med himmelvendte øjne sang sine viser om lykkelig og ulykkelig kærlighed, så blev stemningen endda sat højere op.

I mange år hængte der på væggen i mange hjem et af Hans Hansens mindevers i glas og ramme. Var nogen død, så måtte han op med et fint skrevet digt, hvad han som regel fik en specie for. Det er vel nok disse gravvers der er grunden til at Hans Hansen blev husket her på egnen lidt længere end han ellers var bleven. Hans Hansen var fra Kerteminde. En af hans viser, Kertemindevisen, har været udsendt i radioen. Jeg husker kun dette vers:

Vil du en glut til ægte ha
Vil du en skønhed vinde
Spørger du pigen hvor er de fra
Altid fra Kerteminde
Den ligger lavt og den kan jeg finde
Længe leve Kerteminde.

Hans Hansen forsvandt herfra omkring ved 1880. Han blev så kolportør, hvor han solgte sine egne viser og gudelige skrifter."

Skillingsviserne endte ofte som "døgnfluer", dvs. kortvarige bekendtskaber, hvad enten det drejer sig om "nyhedsviserne" eller "kærlighedsviserne".

Enkelte undtagelser er der dog herpå. Fra Hans Hansen synes især "En kristelig Bryllupssang til Brudgom og Brud" at have holdt sig over længere tid, alene dokumenteret ved at visen tog sit udgangspunkt i et konkret bryllup (lejlighedssang) og herefter dels blev udgivet som skillingsvise af Julius Strandberg dels blev genoptrykt i flere af Hans Hansens visehæfter.

Endvidere skal nævnes tidligere omtalte "Kære Moder, hvorfor sover du?" og Julius Strandbergs "Pigen, der dansede sig ihjel".

Endelig er der visen, der i den grad forbindes med byen Kerteminde, og som derfor er meget ofte omtalt. "Amandas ulykkelige Kærlighed"- bedst kendt som "Min Amanda var fra Kerteminde"- blev oprindelig skrevet til revybrug, men blev herefter meget typisk også udgivet som skillingsvise af flere udgivere.

Til slut lidt om bogens opbygning

Bogens hovedbestanddel, viseafsnittet, er opdelt i 3 afsnit:

- først præsenteres 10 yderst karakteristiske viser "fra skillingsvisens glansperiode"
- dernæst følger 8 viser "fra Hans Hansens kristelige hånd", der alle er af en sådan kvalitet, at de blev udgivet som skillingsviser også til andre end lige dennes indremissionske proselytter
- endelig er der 6 viser "fra 1700- tallets dramatiske hændelser", hvor jeg som det eneste afsnit har valgt at udelade vers i enkelte viser.

I forbindelse med hver af de 24 viser er opbygningen

- fotografisk optryk fra flertallet af viseforsiderne
- den oprindelige melodihenvisning angives, hvorefter noder er fremfundet og gjort brugbare via becifringer
- så følger selve visen i den oprindelige stavemåde, tegnsætning mv.

- endelig suppleres vers i visse tilfælde ved "nyhedsviser" af en forklarende prosaberetning, ofte hentet af viseproducenterne via aviser

Bogens afslutningsdel består af et kommentarafsnit, der sætter skillingsvisen ind i en historisk ramme, evt. bringer illustrationer samt litteraturhenvisninger.

Den glade

Maren Ammes

Tingelingeling,

som hun har bestrevet for dem derhjemme.

Den nyeste Vise.

Her kører vi alle — dingelingeling,
Og vi cykler som besat,
Kommer Folk ivejen, saa — klingelingeling,
Og det gaar ved Dag og Nat.

Og: **Amanda var fra Kerteminde.**

København.

Trykt hos Bernh. Wennstrøm.

Typisk forside af skillingsvise fra ca. 1900, udgivet af Julius Strandberg og med "Min Amanda" som b- vise.

Fra skillingsvisens glansperiode

Kære Moder, hvorfor ſover du?

Bekendt Folkeviſe.

Og: Den ſidſte Viol.

København.
Bernh. Wennſtrøms Bogtrykkeri.

1. Kære Moder, hvorfor sover du?

Melodi: Lille Klara, vær ej vred paa mig (benyttet)
I sangtraditionen kendes utallige varianter, heriblandt egen melodi (se vise 16)

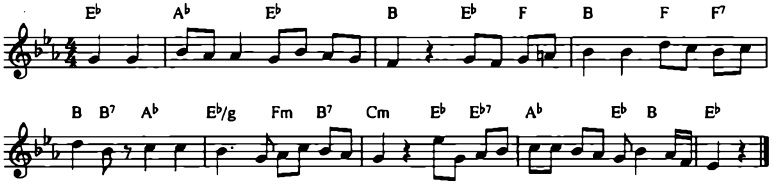

Kære Moder! Hvorfor sover du
Paa det haarde Egebord saalænge?
Vil du aldrig vaagne mere nu?
Ak, saa græder stedse dine Drenge.

Sig mig, hvorfor er du klædt saa hvid,
Og hvorfor vor gode Fader græder,
Hvorfor kommer vore Venner hid,
Altid klædt i sorte Sørgeklæder.

Moder rejs dig af din kolde Seng,
Drag dig af de lange, hvide Klæder!
Hør vor Broder, hør den lille Dreng,
Som i Vuggen ligger der og græder.

Ser du ej, hvor alle Stjernerne
Svinde bort, og Morgenrøden smiler-
Thi du har alt sovet Dage tre,
Og endnu i dybe Søvn du hviler.

Derfor skal du sove lidt endnu,
Ingen Taare fra dit Øje rinder,
Naar du vaagner, o, saa vaagner du
Frisk og sund som før med røde Kinder.

Jeg skal dække til din kolde Krop,
At du ret kan faa en rolig Slummer.
Naar du da til Slutning vaagner op,
Er du fri for Sygdom, Graad og Kummer.

Skal du ligge i det kolde Skrin,
Som i Stuen staar med Laaget over?
Ak, saa kan jo aldrig Solens Skin
Lyse ind i Kisten, hvor du sover.

Skal du ligge i det Hus af Ler,
Hist paa Kirkegaarden, kære Moder!
Ak, saa kommer du jo aldrig mer
Hjem til os og til vor lille Broder?

Da til Graven, hvor vor Moder bor,
Tidt med mine Brødre hen jeg iler,
Og naar lille Broder bliver stor,
Skal jeg vise ham, hvor Moder hviler.

Naar vi samles da i Himmerig,
Hos Guds Engle, smaa i Evigheden-
O, saa skal vi nok fortælle dig,
Hvor vi sørgede og græd herneden.

2. Nikolaj Frederik Severin Grundtvig i Kjerteminde d. 14. Juni 1855

Melodi: Der boede en Konge i Lejre

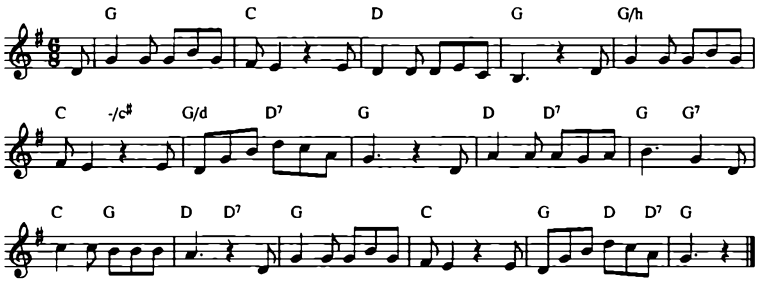

Blodnornen kastede Terning
Henover de Danske Øer,
Og Ørnen fløj til sin Gjerning
Fra Tydskland med skarpe Kløer;
Tusmørket maatte sig sænke,
Og Midgaardsormen blev stærk,
Mens Fenrisulv fra sin Lænke
Brød frem til sit Nidingsværk.

Da rejste sig Kræfter af Dvale
Paa Nordens Sletter saa brat-
En Kampflok fra Dale til Dale
Stod pansret i dunkle Nat;-
Og Banret vajed` for Stormen,
Vildt tørned det, Lejr mod Lejr,
Da Solen opstod, sank Ormen,
Og Dansken sang om sin Sejr.

Den Heimdal, som blæste paa Randen,
Paa Rand mellem Liv og Død,
Saa Aaren svulmed` i Panden,
Saa Døn gjennem Norden lød-
Ja, Heimdal er *Folkeaanden*,-
Men- Dannemarks Kjæmpeskjald!
Dig lagde han Luren i Haanden,
Dig lærte han Tonens fald.-

Dig stilled` han op paa Broen,
For gamle Danmark en Vagt,
Dig aanded` i Bryst han Troen
Paa Nordens Lykke og Magt;-
Lad andre gyse og frygte,
Og stirre mod Syd og Øst-
Nordstjernen er Nordens Lygte,
Den peger Du paa fuldtrøst!

Du klarere seer end de Fleste,
Du Kjæmpe paa Bifrostbro!
At Sejren er let at miste,
Naar Danske taber sin *Tro*.
Men Haabet lyser for Øjet,
Det flammer op til et Baal,
Naar over Runerne bøjet
Du skimter Højnordens Maal.

At Ild brænder højt i det *Unge*
Og Haab- er et lifligt Syn-
Din *gamle* Barm og Din Tunge
End gløder med Ungdoms Lyn.
Hvad siger det, Du er gammel,
Og Sneen dækker Dig til-
Vi Unge her paa vor Skammel
Tøes op af Din Danske Ild.

Vi Andre lytte til Luren,
Til Gjallerhornet med Lyst-

Bliv ved at blæse, til Muren
Staar fast imod Syd og Øst!
Bliv ved at blæse med Smelten
For Danmark til Marv og Been,
Bliv ved, til Dannebrogshelten
Har rejst os vor Grændsesteen!-

Morderen i Saaderup

og

det nedplojede Lig;

hvorledes Gaardmand Søren Mathieſen myrdede Heſte-handler Niels Rasmuſſen Bøgelund d. 17de September 1875 ved at ſkyde ham med en Revolver. Fuldſtændig Beretning om denne ſkrækkelige Udaad.

Med en Sang.

Pris: 10 Øre.

Kjøbenhavn.

Jul. Strandbergs Forlag og Tryk.

Faas i Boghandelen, Holmensgade 18.

3. Morderen i Saaderup og det nedpløjede Lig

Efterat Gaardmand og Hestehandler Niels Rasmussen af Bøgelund i Ubberød var blevet savnet og saa at sige pludselig var forsvunden, uden at hans Familie havde ringeste Formodning om, hvor han kunde være, begyndte man at tale stærkt derom, og efter forskjellige Rygters Frem- og Tilbagevisen, syntes det at maatte være fastslaaet, at han sidste Gang var set den 17de September i Selskab med Gaardmand Søren Mathiesen af Saaderup, begge Steder i Nærheden af Nyborg paa Fyen.

Ved nærmere Undersøgelse blev Mistanken bestyrket: Søren Mathiesen havde været borte fra sit Hjem paa den Tid, da man maatte formode, at Niels Rasmussen var forsvundet; desuden var Mathiesen bekjendt for, ikke at have noget godt Sind, og han var i Egnen ligefrem frygtet for sin Ondskab; han skyldte den Savnede 5-6000 Kroner.

Man begyndte nu at iagttage Søren Mathiesen, og at lægge mærke til hans Færd. Han opførte sig imidlertid tilsyneladende meget roligt og som om ingen Brøde trykkede ham, men han havde dog adskillige slemme Øjeblikke at bestaa. Den 20de September kom en af den Afdødes Sønner til ham og spurgte ham, hvor hans Fader var bleven af. Morderen svarede, at Niels Rasmussen, da de skiltes, var tagen til Nyborg og derfra til Kjøbenhavn. Med denne Besked lod Sønnen sig nøje og rejste bort. Men næste Dag kom en ældre Søn i samme Ærinde, og han gik Søren Mathiesen nærmere paa Klingen. Efterat have ladet ham forstaa, at man indsaa, der maatte være noget Galt paa Færde, endte han med at sige Mathiesen lige i hans Øjne: "Du har myrdet min Fader;- men hvor har Du gjort af ham? Sig mig det, at vi kunne faa ham ordentlig begravet, saa kan Du være det, Du er, for mig!" Denne ligefremme Beskyldning besvarede Morderen slet ikke. Men nu begyndte Straffen at drage sine truende Skyer sammen over hans Hoved.

Man havde bemærket, at Mathiesen i de nærmeste Dage

efter den Afdødes Forsvinden havde omhyggelig pløjet et Stykke Jord. Politiet lod nu pløje efter, og til en Begyndelse fandt man den Afdødes Hat. Straks efter fandtes Liget af den savnede Hestehandler. Han laa udstrakt paa Ryggen. Over Ansigtet havde han et Lommetørklæde og han laa 7 Kvarter under Jordens Overflade i en Grav, der aldeles nøjagtig passede til Liget.

Lommetørklædet blev af Søren Mathiesens Kone kjendt som tilhørende ham, og hendes Forklaring gik ud paa, at det var det samme Lommetørklæde, som hun havde givet sin Mand om noget Smørrebrød, da han rejste hen til Niels Rasmussen Bøgelund. Den samme Forklaring gav deres Tjenestepige.

Liget viste 3 forskjellige Skudsaar, et i den højre Side, et i Hovedet og et i Haanden. Det var iført sine egne Klæder, og omtrent 50 Skridt fra Graven viste Jorden sig opblødt og klumpet, saa at man antog, at Hestehandleren var falden her og derfra var bleven slæbt hen til Graven. Paa den Afdøde fandtes alle Penge at være borttagne.

Den 23de September om Eftermiddagen blev Liget gravet op, og blev af den Afdødes Sønner og flere Tilstedeværende erkjendt for at være Gaardmand og Hestehandler Niels Rasmussen Bøgelund. Liget blev nu lagt ind i et nærliggende Hus, og den 24de samledes Stiftsfysikus, Distriktslægen og Herredsfogden til Obduktionen, som blev overværet af den da arresterede Søren Mathiesen, hos hvem man fandt 900 Kroner.

Denne tog imidlertid Sagen med Ro og tilstod Intet, men forklarede, at han vel havde været sammen med den Afdøde om Eftermiddagen, da Mordet formodentlig var sket, men at de vare skiltes ad ved Ullerslev Station Kl. 5, og at Niels Bøgelund da var tagen over Nyborg til Kjøbenhavn, mens Arrestanten var gaaet ene fra Ullerslev til sit Hjem. Men flere Vidner godtgjorde, at dette var usandt, idet de havde set Arrestanten i Selskab med den Myrdede paa Vejen til Saaderup, og i Mørkningen havde man hørt flere Skud falde. Navnlig forklarede en Skrædder, at han henad Mørkningen havde mødt dem Begge i Nærheden af en Mose ikke langt fra Søren Mathiesens Mark og at Skrædderen da havde spurgt Arrestanten, om han næste Søndag

kunde laane hans Heste til at kjøre et Læs Tørv hjem med, men at Søren Mathiesen ikke havde givet noget rigtigt Svar, hvorimod han havde skyndt sig efter Hestehandleren, da denne var gaaet lidt iforvejen og drejet ind paa en Mark. 10 Minutter efter hørte Skrædderen og en Slagter, som han traf ude ved sine Køer, flere Skud, uden at de dog tænkte videre derover.

Den ved Udaaden brugte revolver blev Søren Mathiesens Ulykke. Trods Vidnernes Forklaringer og trods de øvrige talende Omstændigheder, vedblev Morderen at nægte haardnakket, indtil den Bøssemager, hos hvem den dræbende Revolver fandtes at være kjøbt i Odense, erklærede, at det var Søren Mathiesen, der havde kjøbt den d. 17. Sept., altsaa Gjerningsdagen, efterat han først havde været der og bestilt den til den 19de. Da Bøssemageren den 24de, uventet for Søren Mathiesen, traadte ind i Retssalen, og Arrestanten fik Øje paa ham, foregik der en frygtelig Forandring med ham. Dette havde han ikke været forberedt paa, og han blev saa overrasket, at da Dommeren, Herredsfoged Bjerre, spurgte ham, om han nu vilde sige Sandheden, svarede han "Ja!" Derefter tilstod han Alt.

Saavidt det allerede nu kan skjønnes, har Søren Mathiesen allerede den 14de f. M. gjort det første Skridt til sin skændige Gjerning, idet han nemlig den Dag har været hos Bøssemageren i Odense for at se paa Revolvere og der sagt, at han den 19de vilde komme for at afhente den Revolver, han havde udsøgt sig. Han kom imidlertid allerede den 17de, samme Dag han udførte Mordet, sandsynligvis i Middagsstunden, og efter at have været i Ubberud for at afhente Bøgelund, der var taget med ham til Odense. Da Bøgelund og Søren Mathiesen havde endt deres Ærinde i Odense, fulgtes de ad til Ullerslev med Ildtoget og ankom der Kl. 5 Herfra begav de sig hen til Gjæstgiveriet i Ullerslev, hvor Søren Mathiesen gik ind for, naturligvis paa Bøgelunds Opfordring, at forhøre, om han kunde faa en Vogn til Saaderup, hvad Gjæstgiveren sagde Ja til. Ikke desto mindre gik Søren Mathiesen straks bort uden at oppebie Vognen og gik videre med Bøgelund, til hvem han rimeligvis har sagt, at han ikke kunde faa nogen Vogn, hvilket jo ogsaa stem-

mede bedst med hans Plan at være ene med Bøgelund. Søren Mathiesen førte nu Bøgelund videre ad vejen til Saaderup, paa hvilken Vej de mødte Flere, der kjendte Søren Mathiesen, og forstod at føre ham saaledes omkring, at Tiden gik hen, til det blev mørkt. Omtrent Kl. 7 1/2 har Søren Mathiesen affyret sin Revolver paa Bøgelund og dræbt ham og derefter nedgravet ham, og han har saaledes brugt ca. 3 1/2 Time til at fuldføre sin Gjerning. Da Alt var endt, listede Morderen sig ind igjennem Haven og ind i Stuen, hvor han fortærede sin Aftensmad; men medens han sad her og spiste, fik han Syner. Paa en Gang udbryder han til Konen, der laa i sin Seng: "Hvad er det? Hvem er det, der staar ved din Seng?" Konen, der halvt slumrede, svarede ham: "Der er Ingen!" Et Øjeblik efter fik han igjen Syner og udbryder ligesom første Gang, hvortil Konen svarede, at det var hendes Rok med Hør paa, der stod ved Sengen. Det var ligesom han frygtede, at Bøgelund skulde være staaet op af Graven og ikke var rigtig død. Næste Morgen tidlig pløjede han og gav sig til at vaske sin Frakke og andet Tøj, som han havde havt paa Aftenen forud, og da Konen spurgte om Grunden til, at han vaskede sin Frakke, svarede han hende mut og undvigende.

Efterat Forhøret den 28de var endt, blev Arrestanten om Eftermiddagen ført ned til Egnen mellem Nørbek og Kjerteminde, hvor han havde nedgravet Bøgelunds Brevtaske, der ogsaa ganske rigtig fandtes i Nærheden af en Grøft. Det vil nu forstaaes, hvorfor han den 21de, da han undløb fra Nyborg, rettede sine Skridt mod Saaderup. Brevtasken med den Afdødes Papirer og Kontanter havde Søren Mathiesen nemlig liggende gjemt i Hørren udenfor Gaarden, og saasnart han havde bemægtiget sig Brevtasken, skyndte han sig bort. Paa Vejen fra Saaderup til Kjerteminde har han da udtaget Kontanterne, ca. 900 Kroner, og Resten har han befriet sig fra, inden han gik ind i Kjerteminde By. Den 29de førtes Arrestanten til Saaderup for at paavise Stedet, hvor han havde kastet Revolveren hen. Denne fandtes straks.

Naar man betænker, at Søren Mathiesen har kunnet udholde i 3 Aar at spille syg og var sengeliggende i dette Tidsrum for at presse en stor Skadeserstatning ud af to Karle, der

havde banket ham, maa man forbavses over, at han endda saa hurtig er gaaet til Bekjendelse. Og tager man Hensyn til hele hans øvrige Fortid og til de efter Sigende frygtelige Vidnesbyrd, der ere aflagte imod ham i andre Tilfælde, maa man lykønske Egnen, der nu er bleven fri for ham, ikke mindre end Herredsfoged Bjerre, der har ledet Undersøgelserne imod ham.

Sang

Ingen melodiangivelse
Kan med en vis tillempning synges som "Nattens dæmrende Taager".

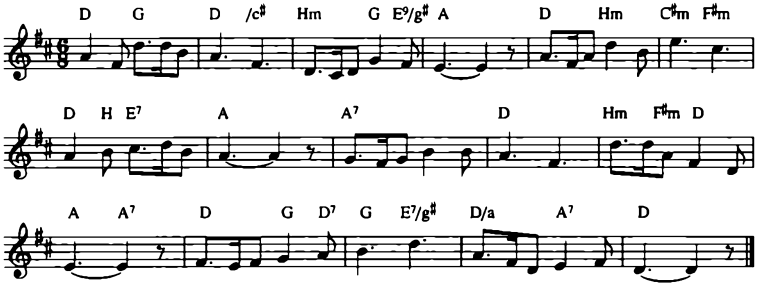

I hvert Menneskes Indre
Lurer en ond Dæmon,
Ved vor Dyd blier den mindre,
Men dersom man er ond,
Dersom paa Syndens Veje,
Man skrider jævnlig hen,
Da faar man Sorg i Eje,
Kæmpestærk vokser den.

Og tilsidst den omslynger
Os med sin stærke Arm,

Blytung Sjælen den tynger,
Og i vor egen Barm
Helvedes Magter drage
Ind med sit stærke Tros,
Livet blier kun til Penge,
Herre, bevar du os!

Her har vi et Eksempel,
Mordet var Syndens Værk;
Bort fra Roligheds Tempel
Drages den Morder stærk.
Dræbte for Guld at vinde
Manden i bedste Aar,
Aftenstjerne skinne
Da han til Daaden gaar.

Sød og lokkende hvisker
Morderen til sin Ven,
Og med Falskhed opdisker
Til de er komne hen,
Hvor han kan tro dem ene,
Da gaar han voldsom frem;
Daarskab at ville mene,
Sligt kunde gaa i Glem!

Skuddet dundrende knalder,
Og i en tidlig Grav
Hestehandleren falder,
Han, som var god og brav.
Men nu er Dommens Time,
Nu, kommer Lovens Arm,
Sørgeklokkerne kime
Dumpt i den Morders Barm.

I sit Fængsel han stønner,
Nu har han Alt bekjendt,
Og den Myrdedes Sønner
Atter er hjemad vendt.
Deres Fader er gangen

Ind til sin Herres Fred!
Nu i Mørket til Fangen
Angeren daler ned.

Lad os Alle bevare
Dyden i skyldfri Barm,
Vige fra Syndens Fare
Og fra dens stærke Arm.
Lad Dæmonen os tæmme,
Naar den vil vokse frem;
Lad os Herre ej glemme,
Men hold hans Ord i Gjem!

En ſørgelig Tildragelſe,

ſom er ſket paa Fyen

den 10de Juli 1877,

hvor 2 Pigebørn, ſom vare Tvillinger, 8 Aar gamle, bleve levende begravede i en Grusgrav.

Og: **En munter Selſkabsſang.**

Pris: 10 Øre.

Mel. Naar mit Øje er lukt.

Denne Viſe jeg her nu for alle og hver
Vil fremføre hvad der er paſſeret,
Og det lyder nu ſaa: Fire Børn at gaa
I en Grusgrav tilſammen at lege.

4. En sørgelig Tildragelse, som er sket paa Fyen

Melodi: Naar mit Øje er lukt

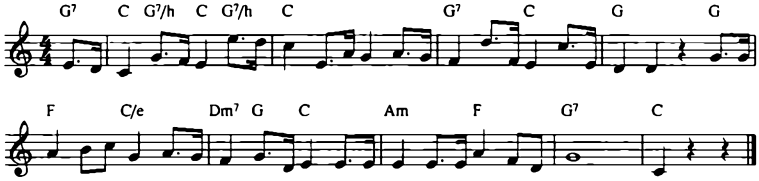

Denne Vise jeg her nu for alle og hver
Vil fremføre hvad der er passeret,
Og det lyder nu saa: Fire Børn at gaa
I en Grusgrav tilsammen at lege.

Mens at Tiden tillod dem lidt Frihed at faae,
Thi de ellers beskjæftiget vare,
De tillige med Fler luge Frugt, men hvad sker,
Deres Glæde var snarlig tilende.

Brinken styrtede ned, ingen Hjælp var at se,
Dog den ene af dem kunde aande,
Og den raabte om Hjælp og da til deres Held
Der en Kone den Røst monne høre.

Hun da ilede til, men hvor gjerne hun vil,
Kun de tvende formaaede at redde.
Thi kun Hænderne var dette Redskab hun har,
Og de var jo med Jorden bedækket.

Men udi samme Tid kom en Karl forbi,
Da en Pige af Konen var reddet,
Og en Dreng var saa nær, at den Kone saa kjær
Da formaaede at give ham Aande.

Glade var da de to, som der frelste nu stode,
Men der var endnu To tilbage,
Mandskab søgtes nu om, og med Værktøj de kom,
Men om Liv var jo Haabet forsvunden.

Men med al deres Flid fandtes kun tvende Lig,
Som laa dybt under Jorden begravet,
Disse Tvillinger der, som hinanden har kjær
Delte Livet og Døden tilsammen.

Deres Fader og Mo`er, med et trøstende Ord
Vil jeg bede, taalmodig at være,
Vel er Sorgen jo stor, men betænk disse Ord
Det er Herren som giver og tager.

Forfattet af den blinde C. Poulsen
fra Vendsyssel.

En ny Viſe

om

De daarlige Tider

til den gemytlige Melodi **Den evigglade Kobberſmed.**

Samt

Den danſke Piges Hjemvee

til Melodi O Danmark, o Danmark.

Forlagt af H. Chriſtenſen i Odenſe.
Trykt i L. C. Bergmanns Bogtrykkeri i Kjerteminde.
1886.

5. Den danske Piges Hjemvee

Melodi: O Danmark, o Danmark
Kan synges som "Jeg vanker ved Søen i stille Aftenstund".

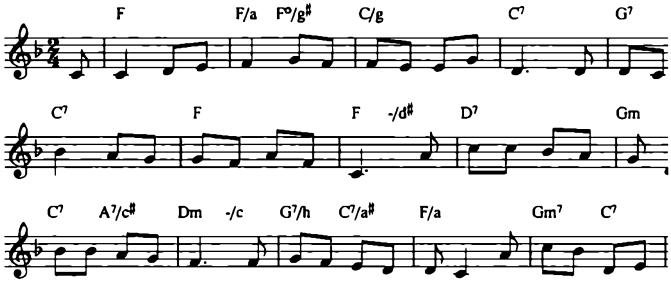

O Danmark, min Moder, see venlig til mig ned,
Jeg røved` Dig min Ungdom, da svandt min Hjertefred.
Til Danmark vil jeg ile
Tilbage før min Død,
I Danmark vil jeg hvile,
Der lindres først min Nød.

Med Døden i Hjertet jeg til mit Hjem nu seer,
Ak, skal de skjønne Dale jeg aldrig skue meer?
O Moder, favn mig atter,
Oplad Din ømme Favn,
O, tilgiv huldt Din Datter,
Hun glemte ej Dit Navn!

Tilbage, tilbage, dertil staar al min Hu!
Hvem kan forstaa min Smerte? Slet Ingen uden Du!
Nu flyer jeg fra mit Fængsel
Tilbage til mit Land,
Der stilles snart min Længsel,
Der slukkes Hjertets Brand.

O. Elskov og Riigdom, hvad er I begge To!
Kun der, hvor Vuggen gynged`, kun der har Hjertet Ro.
I Bøgelundens Skygger
Nær ved det sølvblaa Hav,
Hvor Nattergale bygger,
Der finder jeg min Grav!

Et Alvorsord

til danske Mænd og Kvinder

hvad enten de ere

Højre- eller Venstremænd

til Melodi Der er et Land, dets Sted er højt mod Norden.

Forlagt af H. Christensen i Odense.
Trykt i L. E. Bergmanns Bogtrykkeri i Kjerteminde.
1886

6. Et Alvorsord til danske Mænd og Kvinder

Melodi: Der er et Land, dets Sted er højt mod Norden

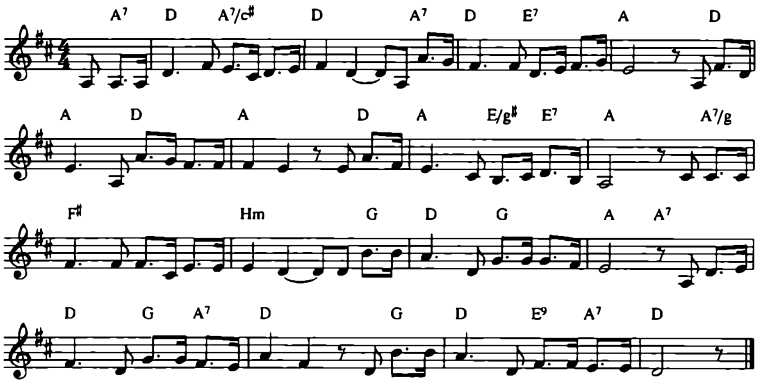

Hør et Forsoningsord, som jeg vil sige,
Nu Tvedragt raser i vort Fædreland
Og truer vort ældgamle Fædrerige
Og avler Had imellem Mand og Mand;
Her bitre Ord kun Bitterhed afføder.
O, Borgere! O, opnaae Enighed,
Før vi for seent for Avinds Vaaben bløder,
O, bryd ej Landets dyrebare Fred!

Ethvert Parti i enkelt Punkt kan fejle,
Thi intet Ufejlbarligt er paa Jord.
Lad Fædrelandets Kjærlighed afspejle
Sig mellem hvert Parti i højen Nord;
O, lader os forsonligt række Haanden
Til hver, som har det gamle Danmark kjær,
Thi Højre, Venstre Brødre er i Aanden,
O, fylker Eder i en enig Hær.

Skal det gaa Danmark, som det gik med Polen,
For seent vi angre maa vort Egensind,
Vi er ulykkeligst da under Solen,
Og Skam bedække vil hver Danskers Kind,
Thi Eet vi veed, at et splidagtigt Rige
Skal lægges øde, det kan ej bestaae.
Lad hadet for Forsonligheden vige,
At Danmark ikke skal til Grunde gaa.

Lad Hjertet slaae for Sandhed, Ret og Ære,
Vi elske Alle jo vort Fædreland,
Dets Sang og Sagn er os jo alle kjære,
Om man er Højre- eller Venstremand.
Jeg bede vil den danske Mand og Kvinde,
At give Agt paa disse Alvorsord,
At de maae Vej til Eders Hjerter finde,
Og bringe Enighed paa Fædrejord.

For ydre Fjender, Danmarks Sønner segned`
Med Smil om Munden under Dannebrog.
Ak, alt det gode er i Danmark blegnet,
Om Broder Bærget imod Broder drog;
Thi Tvedragt den kun lægger Alting øde.
Ved Kjærlighed vi ene kan bestaae,
Den ene kan vort Folkeliv forsøde,
Ved had og Avind vil vi undergaae.

De Ord har et bedrøvet Hjerte tolket,
I dybtfølt Alvor, lytter til den Sang.
Den er en Hjerterøst til Dannerfolket,
Med Bøn om Frelse for vort Dannevang.
Gud, skjærm vort Danmark, skjærm det hele Norden,
Skab i de danske Hjerter Enighed,
Spred Sandheds Sol ud over hele Jorden.
Gud skjænk hvert Hjerte og hvert Rige Fred!

Lidt 'attiſk Salt'

til

Kjerteminde Engleſkydningsſelſkabs

Frokoſt

Tordagen den 18de Juli 1895

i Anledning af 50 Aars Jubilæum.

1845—1895.

Trykt i L. E. Bergmanns Bogtrykkeri, Kjerteminde.

7. Lidt "attisk Salt" til Kjerteminde Fugleskydningsselskabs Frokost

For Fugleskydningsselskabet

Melodi: Daisi bell vals

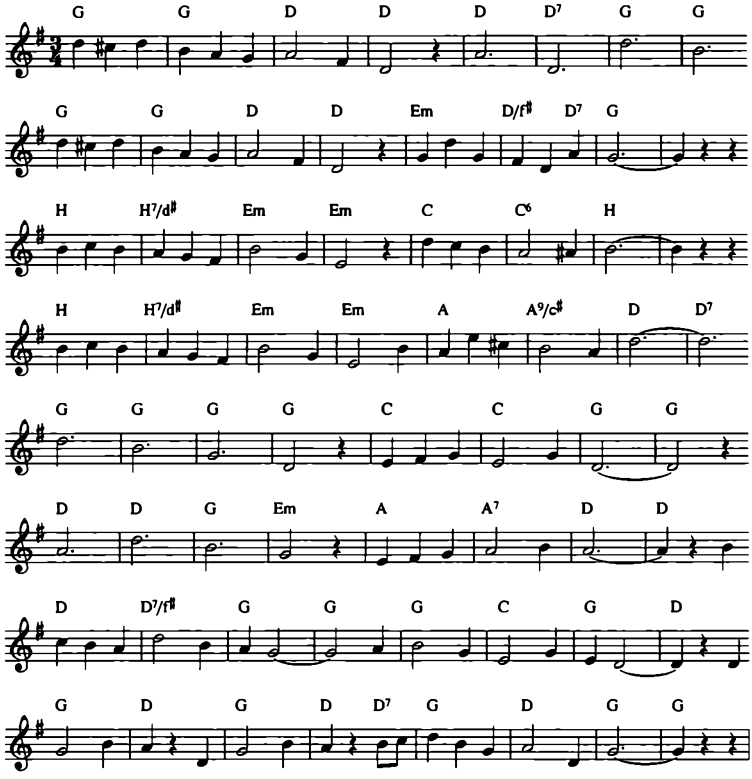

Muse oh! Hjælp mig at finde Ord,
Sig ja!- aah hvad?
Løs os den Trang, som i Hjertet bor
At flyde kan Tonernes Væld;
Lydbølgerne runge i Festens Hal,
Humøret bør sprudle let,
"Selskabet" laver i Aften Bal!
Der danse vi os saa træt - -
Hurra!- Hurra!
En lille Gnist maa vi ha`e,
"Skyttebrødre" kan nok Tørnen ta`e,
Men sov ej til Middag for længe,
Thi Damerne jo trænge
At more sig godt- at føre sig flot
I Dansen- med Bal faldera!!

Omsider oprandt Festens glade Dag
For Femtiaars Gut- med Kanonsalut!
Dens Sønner vil sla`e ret et vældigt Slag
Og bejle til Skudheldets Gunst-
Ifjor "Papegøjen" blev skudt i Kvas;
"Fugl Phønix" opstander paany!
Den knejser saa stolt til den gamle Spas
I vor lille gemytlige By!
Hurra!- Hurra!
Lad Skudene drøne med Lyst,
Iaften- Stangen blottes for Fuglens Bryst,
"Kong Tornøe" han mister sin Krone
Men beholder- sin kjæreste Kone,
Og Æresgjæst bli`er- mon for meget jeg si`er,
Hans Regjering var mild os til Trøst!-

Andresen til Skydning os samlet har-
Hurra!- skal han ha`e-
Indbudt os til *gratis Frokost* saagar,
Men til vaade Varer dog ej-
Bachmann maa gjøre paa "Mønten" Brud,
En vældig Skytte er *Bom*!
Dyrlægen vilde nok knibe ud,

Men vor Tillid i Vejen ham kom-
Hurra- ak ja!
"Bestyrelsen" er skam god;
I sin Midte den tæller ingen- Rod!
Død og Pine!- der er jo *Hansen*,
Den sidste Mand paa Skansen,
Vi klinke med Brag- for den gode Sag,
Der støt i Halvtreds Aar stod!

Til Lunden vi drog ud med klingende Spil,
Mens Flagdug- slog ud-
"Dannebrog" samle til Fest os vil,
Til- Jubilæumsfest!
Brave Borgermænd mores skal,
Trædemøllens Slid:
Vexler i dag med Sjov og Knald!
Til den sildige Aftenstid-
Hejsa- Hurra!
Thi hav det nu godt alle Mand!
"Borgmester" og "Kongen" holder tappert Stand,
De skjænke en- Silkefane
I Jubelaarets Bane?
Nu drikke vi paa- at "en ny" vi maa faa
Om ej før- saa om Hundrede Aar—

S-

Hvad vi Piger ikke vil ſavne.

Nyeſte Revne=Viſe

til den bekendte Melodi:
Hvad er vel et Men'ſke naar Pungen er ſløj.

Og: **Amandas ulykkelige Kærlighed.**

København.
Trykt hos Bernh. Wennſtrøm.

8. Amandas ulykkelige Kærlighed

Melodi: Galathea- Visen
Eller: Det kan hænd` sig, at Tiderne er sløje
I stedet er benyttet egen melodi lidt tillempet.

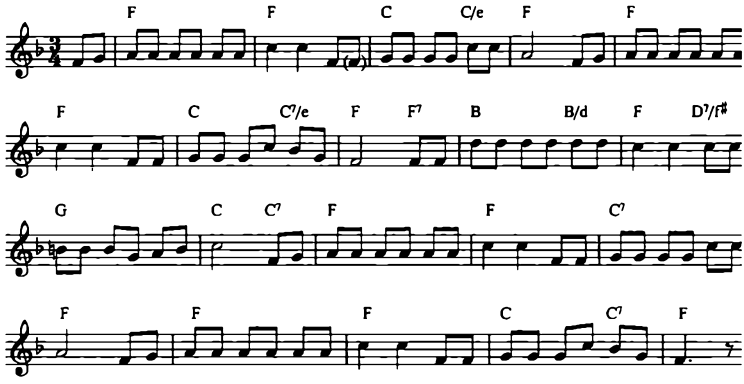

Min Amanda var fra Kerteminde
Og kom til København i Fjor.
Kærlighed mig monne overvinde,
Saa jeg sagde saa mange kønne Ord.
Jeg forsikrer Dem, at det er sandt, a`
Ingen har saa kærlig en Natur,
Kors dog, hvor jeg elskede Amanda,
Vi gik mangen yndig Maan`skinstur.

Saa en Dag saa traf vi en Studenter,
Da vi gik i Esplanaden hen,
Som Amandas Barndoms tro Bekendter
Præsenterte hun den fine Ven.
Da han var saa yderlig galant, a`
Han trykkede min Haand saa bold,
Sa`e jeg venlig: Sødeste Amanda,
La` vos ta` Studenten med paa Sold.

Vi stak Allesammen svært paa Varen,
For jeg havde faa`t min Ugeløn,
Men Studenten var et skummelt Skaren,
For Amanda hvisked: Han er køn!
Som vi nu sad paa den her Veranda,
Blev jeg svært jaloux og edderspændt!
Og jeg hvisked stille til Amanda:
Han ska` ha` en Lussing, den Student.

Straks bestilte han saa mer at drikke,
Der var dog Ræson i denne Fyr.
Hvordan det gik til, det veed jeg ikke,
Men hør bare nu et Eventyr:
Jeg fik Kvalme og gik ud, men fandt, a`
Da jeg atter kom tilbage kæk,
Var der ikke Tanke af Amanda,
Og Studenten han var ogsaa væk.

Snart var han med min Amanda halet,
Og da han er medicinsk Student,
Tror jeg nok, de er paa Hospitalet,
Hvad mon der er nu Amanda hændt?
For i fald det skulde være sandt, a`
De skær Folk itu, saa er den ren,
Saa, naar atter jeg faar min Amanda,
Faar jeg vistnok kun de bare Ben.

Viſe om

Pigen, der danſede ſig ihjel

eller

Hvem var den Ubekendte?

Med Pigens Portræt.

Og:

Jeg ſpørger dig ikke, om du har Gods og Guld.

Eftertryk forbydes.

København.
Bernh. Wennſtrøms Bogtrykkeri.

9. Pigen, der dansede sig ihjel

Melodi: Der gives i Verden Bekymring og Møje

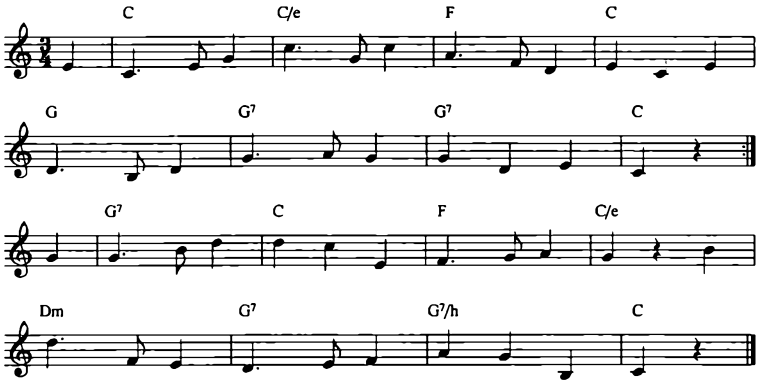

Der tjente i Dalby saa fager en Pige,
Saa rød og saa hvid og saa yndig hun var,
Vel hendes Forældre var Gaardfolk saa rige,
Men Sindet hos hende fra Hjemmet dog bar;
Nu tjente hun ude og fandt sig saa godt,
Og Friere havde i Mængde hun faat.

Hun lo dem dog ud, mens de sværmed som Bier
Og snart hun til en, snart til andre sig bandt;
Men endelig melder der sig dog en Frier,
En Husmands Søn helt hendes Kærlighed vandt,
Saa fattig han var, men saa ung og saa køn,
Hun svarede ja til hans bejlende Bøn.

Et Aar var de Kærest, men hun var letsindig,
Med andre hun sværmed og svigted sin Ven,

Hun drillede ham og var ond og spidsfindig,
Tilsidst slog hun op og lod ham fare hen.
Højt elsked han hende og grædmed sig haardt,
Og sygnede hen, Døden tog ham saa bort.

Hun lo kun derved, og hun stod uden Klage,
Hun spotted hans Død og i Glæder foer fort,
Nu var kun Begravelsesdagen tilbage.
Man troede hun dog skulle føle den haardt.
Da mødte hun lysklædt i Sorgernes Hal
Og sagde: I Aften jeg tager til Bal.

Veninderne hvisked: Det passer sig ikke!
For din Skyld i Døden dog sorgfuld han gik!
Hun smilede lystig med straalende Blikke,
Ej en Gang i Øjet en Taare hun fik,
Da Aftenen kom, hun i Balsalen svang
Sig let til Musikken med jublende Sang.

Med alle hun dansed, da sagte indtræder
I Salen en Fremmed, af slet ingen kendt,
Hans Aasyn var smukt og hans straalende Klæder
Forbavsede alle. Nu høflig han vendt
Mod Pigen udbad sig med hende en Dans,
Snart var de blandt Dansernes hvirvlende Krans.

Han førte saa smukt, og de dansed og dansed,
De andre blev trætte, men de to blev ved;
Han svingede hende, saa knap nok hun sansed,
Af Træthed forskellige Gange hun gled.
Han holdt hende fast, voldsomt gik hendes Barm,
Hun hængte til sidst viljeløs i hans Arm.

De dansed og dansed- i Salen bliver stille,
Det mørknes, men gyser, men Dansen bliver ved,
Musikken for længst har hørt op med at spille,
Men Dansen bliver vildere dog ved hvert Fjed,
To Timer de dansed, da var det forbi,
Til Jorden sank Pigen- der laa kun et Lig.

Man flokkes forfærdet om Liget, og alle
Ser efter den Fremmede- han var der ej.
Forsvunden han var, da man saa Pigen falde,
Og ingen endnu ved, hvorhen gik hans Vej,
Og ingen kan løse den Gaade: Hvem var
Den Fremmede? Thi man kan ikke faa Svar.

10. Til Fødselsdagsbarnet Kerteminde Amanda

Melodi: Min Amanda var fra Kerteminde

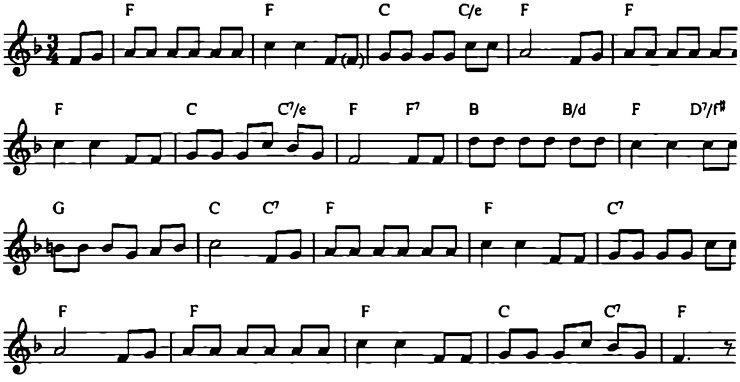

Hele Verden kender Kerteminde,
hun er vidt berømt i Syd og Nord
o, hun er dejlig, prægtig Kvinde,
der for længst er vokset fra sin Mor.
Spørger du hver Gæst, saa vil jeg anta`,
helt fra Skagen ned til Snolderød
:,: ved jeg vist han, kender vor Amanda,
hun er altid frejdig, frisk og sød. :,:

Hun har mange Hundred Aar paa Bagen;
i en Hytte ved den skønne Fjord
Fjorten Hundred tretten saa hun Dagen,
o, hun var et dejligt lille Nor,
og da Erik Pommer saa sin Datter,
Sa´ han: Du skal være Købestad.
:,: Hun sin store Lykke næppe fatter,
jubled højt: "Jeg er saa kisteglad!" :,:

Meget hurtig vokste hun nu ikke,
aldrig blev hun tyk som Odins By,
men hun kunde smukt sig te og skikke.
Skoven, Havet skabte hendes Ry,
Deres Farver klædte vor Amanda,
hendes Sommerdragt var grøn og blaa,
:,: Mange Gæster vil jeg ogsaa anta`
fryded Vinterdragten hvid og graa. :,:

Hun var svært koket, ja det er givet,
vi saa alle Byens vise Fæ-
dre med hende at gaa ud paa Livet.
Hun et Smykke fik i Ny og Næ;
Gas, elektrisk Lys og Bane fik hun,
Vandværk, Skole, Raadhus og en Bil.
:,: Som en rigtig Badenymfe gik hun
kækt i Vandet lige fra April. :,:

Om end ogsaa alle Mennesker fandt, a`
Saa lang Tid er fem Hundred Aar,
Gælder det dog ikke om Amanda,
Hun endnu staar midt i Livets Vaar.
Hendes Ry fordunkles ingensinde,
Derfor, venner, lad os raabe saa:
:,: Hurra for Amanda Kerteminde,
gid hun længe, længe leve maa! :,:

Fra Hans Hansens kristelige hånd

Den russiske Bonde
og
Prindsesse Dagmar.

Vise om den fattige Bonde, der reiste med sin Datter 300 Miil for at række Storfyrstinden sin ringe Gave, samt hvorledes han blev modtagen og hvad han oplevede.

Og: **Høit fra Toppen nu Blodflaget vaier.**

Kjøbenhavn.
Jul. Strandbergs Forlag.
Faaes i Bog- og Papirhandelen, Holmensgade 18, Stuen

11. Den russiske Bonde og Prindsesse Dagmar

Melodi: Farvel mit Fødeland jeg byder

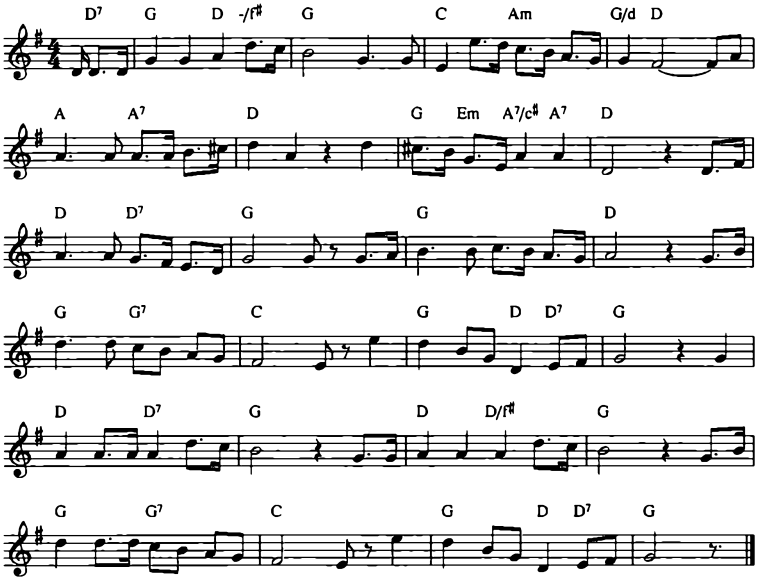

Da Storfyrstinden skjøn og fager
Til Rusland kom til sin Gemal,
Da taug saa mange Armes Klager,
Smuk stod hun der i Kejser- Sal.
De Stormænds Glands de blænded` Øjet
Der var ej Plads for Menigmand;
Men han stod udenfor fornøjet
Og fryded sig over sit Land
Og over den fremmede Brud,
Saa dejlig og skjøn saae hun ud,
:,: Mens Guldet om Purpuret glimred`
Lo Uskyld af Blikket jo ud. :,:

Og mens af Fyrster Salen vrimled,
En fattig Bonde meldte sig,
Strax om ham Hofmandsflokken stimled:
Forvovne Bonde, ud med Dig!
Han haanes og mødes med Latter,
Forpjusket og arm saae han ud,
Han svared: Jeg kom med min Datter
At skue vor Storfyrstes Brud.
Trehundred Mile jeg gik,
Jeg kjender ej Hofpyntens Skik,
Jeg Bruden vil see før jeg atter
Mod Hjemstavnen vender mit Blik.

Det var et sælsomt Syn at skue
Ham i sin fattigdom at staae,
Mens Stene og Guldperler lue
Fra Klæderne i hver en Vraa.
Man melder det til Storfyrstinden,
Hun svared huldt. Føer ham herind;
Hun modtog ham med Smiil paa Kinden,
Han knæled heel ydmyg i Sind.
Hvad vil Du, frygt ikke, men tael,
Udbryder Fyrstinden, Dig skal
Ej Ondt vederfares herinde,
Thi Fred er i Keiserens Sal.

Da tog den Bonde frem af Barmen,
Indsvøbt i falmet Silkeklud,
Et Kors af Sølv- nu Hoffets Larmen
Forsvandt paa Storfyrstindens Bud.
Han holdt det frem- man kunde skue
Den lidende Frelser derpaa,
Det glimrede i Lysets Lue,
Med Ærefrygt Alle det saae.
See, udbrød han, ringe jeg er,
Og haanet af Hoffolkets Hær,
Men denne en Fattigmands Gave
Modtage Du naadig af mig.

Det er en Arv fra mine Fædre,
Det er en hellig Talisman,
Jeg kan ei byde Dig den bedre,
Man har fortalt mig, at den kan
Kun bringe sin Eiermand Lykke,
Jeg under af Hjertet Dig den,
I Kjæden Din Barm skal den smykke,
Fyrstinden, kast ikke den hen.
Tidt mangled derhjemme vi Brød,
De Smaa maatte vel lide Nød,
Men Smykket, nei, det blev bevaret,
Skjøndt Kjøbmanden Guld for det bød.

Med Ærefrygt den Storfyrstinde
Nu trykked Korset mod sit Bryst
Der blev saa stille da derinde,
Thi Alle havde lyttet tyst,
O Bonde, hav Tak for Din Gave,
Din Villie, Dit Hjerte var godt,
Din Talisman vil jeg jo have,
Velkommen til mig i mit Slot,
Dog smukt jeg belønne Dig vil,
Fordi Du er dragen hertil
Ræk Haanden herhid, lad mig trykke
Den venligt og takke dertil.

Heel fattig mon den Bonde være
Dengang han kom, men snart han drog
Til Hjemmet hen, til sine Kjære,
Og rige Gaver med sig tog;
Thi Storfyrstinden lod ham række
En Pung heel fyldt med røden Guld,
Og hele Hoffet vilde lægge
Sin Skjærv af det kostbare Muld.
I Hjertet saa glad kom han Hjem,
Fra Dagmar var Hilsen til dem!
Af Fattig og Rig er hun elsket,
Og tilbedes hvor hun gaaer frem.

En kriſtelig Bryllupsſang
til Brudgom og Brud

i Anledning af Bryllupsdagen

Kjøbenhavn.
Trykt hos Jul. Strandberg.

12. En kristelig Bryllupssang til Brudgom og Brud

Melodi: Nu titte til hinanden de favre Blomster smaa

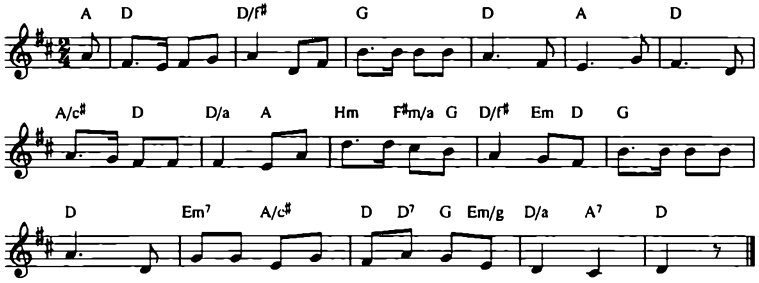

Med yndig Glands fremstraaler i Dag en Bryllupsfest,
Med Hjertens Fryd og Glæde til os Alle;
O Jesus Christ, vor Frelser! O vær vor Bryllupsgjæst,
Med Bøn og Sang vi her dig nu paakalde.

Skjænk Brudeparret Glæde paa deres Bryllupsdag,
Du er jo selv den bedste Brudegave,
At eje dig i Hjertet er dem en Hovedsag,
Din Straaleglands de vil saa gjerne have.

O gid at de maa vandre med Dig til Paradis,
O lær Du dem i Bønnen sig at svinge
Med Tro og Haab i Hjertet paa kjærlig Børnevis,
O lad nu denne Bryllupssang ret klinge.

Ja Frelser, du milde, o lad dem vandre frem,
Ja fremad, op mod Himmeriges Glæde
Saa bliver deres Bolig jo ret et Kristenhjem,
Saa har du, kjære Frelser, der Dit Sæde.

Saa vandre de med Dig til den skjønne Konge- Stad,
Det Faderhus, som ikke har sin Lige,
Et yndigt Hjem, hvor alle Guds Børn kan blive glad,
Thi Savn og Suk og Taarer der maa vige.

Der skal vi Alle samles paa Lammets Bryllupsdag,
Og leve i en evig yndig Sommer,
Saa hilser vi vor Ven, som der vandt det store Slag,
Naar Han med herlig Glands i Skyen kommer.

Vor Frelsers Blod og Vunder og dybe Hjertesaar,
O kjære Brudepar! Lad os ej glemme,
At Naade, Fred og Kjærlighed i Jesu Hjerte bor,
Det Helligaanden lader os fornemme.

Saa kom, du kjære Frelser, o rør vor Hjertebund,
Saa har vi Himlens stille Fred derinde,
Vejled du os fremdeles paa den gamle Kirkegrund,
O, lær os Himlens søde Havn at finde.

Digtet af
Ungkarl Hans Hansen
fra Kjerteminde
paa Fyen.

En ny ſandfærdig, meget alvorsfuld Viſe

om

to Tvillingſøſtre,

Ane Hanſen og Johanne Hanſen,

(Døttre af Husmand Hans Peterſen),

fødte i Landsbyen Nordſkov paa Hindsholm ved Kjerteminde den 27de November 1868,

og døde paa en ſørgelig Maade den 5te Juli 1877 ved en Grusgravs Sammenſtyrtning i Brockdorffs Sandsmark.

Eftertryk forbydes.

Pris: 10 Øre.

Kjøbenhavn.

Jul. Strandbergs Tryk.

13. To Tvillingsøstre, Ane Hansen og Johanne Hansen

Melodi: Han drog fra Danmarks grønne Slette
Eller: Den fulde Maane rædsomt lyste osv. (benyttet)

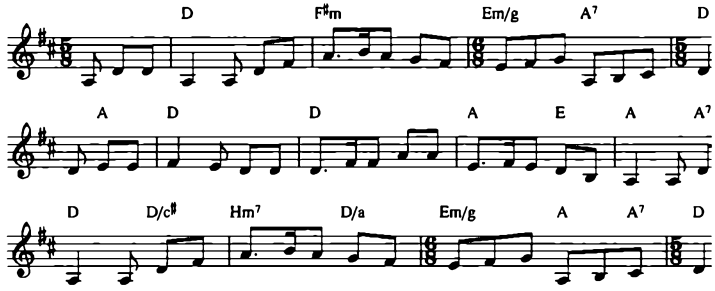

Her er en liden Sang til Minde
Om tvende Tvillingsøstre kjær.
Nu Savnets tunge Taarer rinde,
De er i Tanken os saa nær.-
Fra Barndomshjem de monne drage
Med Roserne paa Kinden rød.
:,: Dødsenglen fældte dem saa fage,
Thi snart man fandt dem kold og død. :,:

I Nordskov By paa Hindsholm leved`
I ni Aar disse Piger smaa,
Og Kjærligheden dem omsvæved`,
De voxte op saa glad og fro.-
Med Sørgetoner her jeg siger,
Det rører Hjertet inderlig,
:,: At skilles brat fra de Smaapiger
I deres friske Barndomstid. :,:

En Middagsstund til Brockdorff vanker
De tvende Smaa med sorgfri Sind,
Uskyldig Barnehjertet banker
Og Smilet straaler frem paa Kind;
De leged i en Grusgrav rolig,
I Sandsmark samme Grusgrav var;
:,: Der danned de en lille Bolig,
Det var en Sommerdag saa klar. :,:

Men hurtig styrter Graven sammen,
Med Grus tildækkes fire Smaa.
Der stille blev, hvor før var Gammen,
Den Rædsel kan til Hjertet naa.
O Held! Der Folk var nær ved Stedet
Og frelste To af disse Smaa;
:,: Den sidste Livsgnist blev omfredet,
Men Tvillinger i Døden gaa. :,:

Nu Ligene blev bragt til Hjemmet,
De Kjære der fik Hjerteve;
Det Indtryk bliver ej forglemmet,
Dog Gjensynshaabet kan dem see.
To Sødskend` og en kjærlig Moder
Modtage dem blandt Englene;
:,: Der nyde de nu Himlens Goder,
Tilbage staar syv Sødskende, :,:

Tilligemed en kjærlig Fader,
Se Taarer trille ned af Kind,
De Hedengangne dem forlader
Og smiler i Guds Himmel ind.
Der haver de nu evig vunden
Langt meer end de paa Jord har tabt,
:,: Thi nu har de den Glæde funden,
Hvortil Gud haver Sjælen skabt. :,:

Paa Sarkophagen ved hverandre
De laa blandt Roser smilende,
I det Ligskaren frem mon vandre,

Da strømmed Malmets Toner ned,
Og Sognepræsten holdt en Tale,
Den var saa hjertegribende-
:,: En Skildring han saa smukt afmale
For de Tilstedeværende. :,:

Saa maatte de Smaapiger blegne
I deres Barndoms skjønne Aar,
Men de drog bort til lyse Egne
Til evig Sommer- yndig Vaar.
Der kan de deres Moder finde,
Hun modtog dem ved Himlens Port.
:,: Nu denne Sang er til et Minde
Om deres Barndomstid saa kort. :,:

I Stubb`rup Kirkegaard de hviler
Og er for Livets Møje fri:
De Sorger, som i Verden iler,
Gaar deres stille Grav forbi.
Men Veemodstaaren rinder bitter
For Tabet, som vort Hjerte led,
:,: Men nu ved Kirkens Mur og Gitter
De sover syndig yndig i Guds Fred. :,:

Ak skjønne Blomster nu vi binde
En Krands om deres Hvilested,
Og medens stille Taarer rinde,
De lege nu hos Englene.
Skal de ej flere Blomster plukke
I denne Verdens Grædedal,
:,: Nu Evighedens Blomster smukke
De groer dog bedst i Himlens Sal. :,:

De Tvillingbørn sang tidt den Salme:
"Jeg er en fremmed Pilgrim her";
Ja sang saa liflig om den Palme,
Som grønnes blandt Guds Engle der;
Men nu med allerlifligst Tone
De synge kan den "nye Sang";

:,: I Brudedragt med Krands og Krone
De gaar i yndig Rosenvang. :,:

Joh. Aab. 14, 8.

Digtet af Ungkarl Hans Hansen
Fra Kjerteminde paa Fyen,
Søn af Arbejdsmand Hans Ottosen.
Brockdorff, den 5te Oktober 1877.

En lille Forglemmigei,

udgiven af

Hans Hanſen,

Kolportør fra Kjerteminde.

Den Kordfæſtede min Ære
Og min Salighed ſkal være!

B.U.H.

Pris ~~12~~ Øre.

Svendborg.
Trykt hos G. Peterſen
1882.

14. En kristelig Sang

Melodi: I Verden der gives Bekymring og Møje

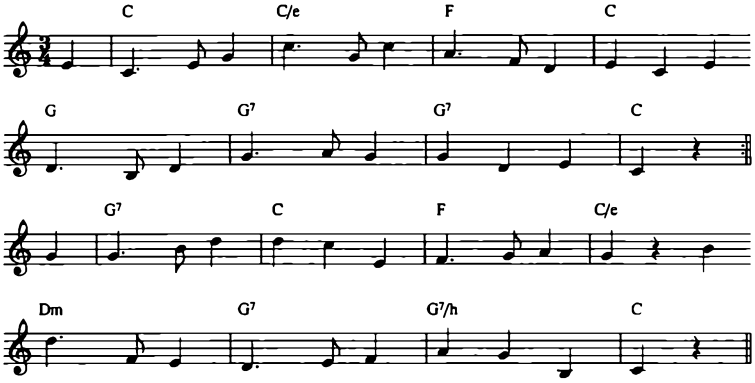

Vær stille, mit Hjerte, naar verden vil larme,
Søg Herren for alt hvad der bruser i dig.
Af Naade han strækker de kjærlige Arme
Og byder dig altid velkommen hos sig.
Vær stille, mit Hjerte, din Jesus er nær,
Vær stille, Han haver dig inderlig kjær.

Vær stille, mit Hjerte, om Stormen end lyder,
Du finder dog Havnen hos Jesus din Ven.
Kom hid, siger han til hver Sjæl, som det fryder
Følg det da, du glider med Strømmen ej hen.
Vær stille osv.

Vær stille, mit Hjerte, naar du bliver prøvet,
Om ogsaa du føler dig ene, forladt.
Hvi vil du saa ofte dog være bedrøvet,
I Himlen du har jo din dyreste Skat.
Vær stille osv.

Vær stille, mit Hjerte, om Tanken sig fjerner
Tilbage til det, som forsvunden nu er.
Løft Blikket, da ser du de vinkende Stjerner,
Som kalder dig frem til at leve for mer.
Vær stille osv.

Vær stille, mit Hjerte, i Kampen og Striden,
Guds Naade er nok jo, tag ham paa hans Ord,
Da skal Han dig give alt det, som du savner,
Velsignelsen kommer fra Himlen til Jord.
Vær stille osv.

Vær stille, mit Hjerte, naar Tiden er omme,
Da modnes det store, det herlige Haab,
Som Jesus har skjænket til alle, som komme,
Med troende Hjerter gjenfødt i hans Daab.
Vær stille osv.

Vær stille, mit Hjerte, naar Døden dig sender
Sit Bud og du verden skal byde Farvel;
Du da dig befale i Frelserens Hænder,
Thi dyrekjøbt har Han hver Menneskesjæl.
Vær stille osv.

Vær stille, mit Hjerte, du ønsker at følge
Med Jesus til Himlen, at være hans Brud;
Vær stille, du Verdens den brusende Bølge,
Min Jesus mig henter af Trængslerne ud.
Vær stille osv.

Vær stille, mit Hjerte, nu lyder en Stemme:
O hold dig til Jesus og tro paa Hans Ord,
O tænk Han i Verden dig aldrig kan glemme,
Han er jo din kjæreste ven her paa Jord.
Vær stille osv.

Vær stille, mit Hjerte, den liflige Tone
Opløfter nu Sindet i Taarernes Dal;
O, tænk paa den dejlige Sang for Guds Throne,

De Frelste istemme i Himmelens Sal.
Vær stille osv.

Vær stille, mit Hjerte, du længes at møde
Din Jesus, din Ven, og din Perle og Skat,
Han staar ved din Side, din Brudgom den søde,
Det er dog din Trøst jo- sig Verden Godnat!
Vær stille osv.

Vær stille, mit Hjerte, du herlig skal hvile
Ved Frelserens ømme og kjærlige Bryst,
Der skal du saa yndig blandt Englene smile;
O, gid vi var oppe ved Hjemlandets Kyst!
Vær stille osv.

Vær stille , mit Hjerte, thi snart skal du synge
For Jesus, den skjønne, den himmelske Sang,
Der skal ingen Sorg eller Sygdom dig tynge,
O. der skal vi synge med lifligste Klang!
Vær stille, mit Hjerte, din Jesus er nær,
Vær stille, Han haver dig inderlig kjær.

En ſmuk ny Viſe

om en

oprigtig Elſker og Elſkerinde,

ſom i 4 Aar vandrede ſammen Haand i Haand henad Kjærlighedens jevne, roſenbeſtrøede Vej, og for hver Dag der henrandt flettede ny friſke Blomſter ind i deres Livs-Krands.

De elſkendes Varudomshjem findes i Kjerteminde paa Fyen.

Frederik Thillerups Bogtrykkeri, Odenſe.

15. En oprigtig Elsker og Elskerinde

Melodi udarbejdet af Torben Jørgensen med udgangspunkt i "Flygtig er Livet i Verden"

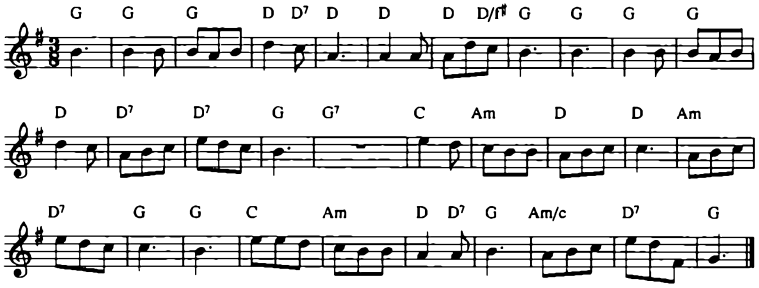

Jeg nu en Sang vil fremføre
Om Livets yndigste Tid-
Og Elskovs Sager berøre,
Syng den o Pige saa blid;
O jeg spørger med Taarer paa Kind,
Hvor er din Lige i Verden?
:,: Da skal der svares med stille Sind,
Der er slet ingen min Ven. :,:

O hvor kan Hjertet sig fryde,
O hvor kan Glæden gaa frem;
Dog et Farvel skal jeg byde
Nu i dit elskende Hjem-
Men dit Minde smilende staar
Dybt i mit Sind, og mit Hjerte,
:,: Og jeg dig elsker hvordan det end gaar,
Fryd dig du skjønneste Mø!- :,:

Det vil dig sikkert bedrøve,
At jeg bortfjærnes fra dig,
At jeg ej hos dig kan tøve,
Men vær oprigtig mod mig-
Her er et Blad af en Rose til Pant,
At jeg dig aldrig kan svige.
:,: Og en Forlovelsesring du nu fandt.
Modtag den Gave fra mig! :,:

Gid den maa straale for Øjet,
Naar at dig Tiden er lang,
At du maa være fornøjet
Og flittig synge min Sang.
Mit Portræt du ogsaa skal faa
For at beskue mit Ansigt,
:,: Og jeg i din Erindring kan staa,
Skjøndt vi adskilte er. :,:

I Barndomshjemmet du lever,
Men staar mit Hjerte saa nær,
Du mine Tanker omsvæver
Jeg har dig inderlig kjær-
Lev længe hvor Kjærligheds Roserne gro,
Vær glad ved den By Kjerteminde,
:,: Der skal du, som Brud ved min Side snart staa
Det Haabet fortælle os kan. :,:

Haab! Haab! O elskende Pige
Vær du kuns aldrig forsagt
Jeg ej fra Løftet skal vige,
Som vi tilsammen har bragt;
Men hvad jeg har lovet dig, reneste Mø,
Det skal jeg visselig holde;
:,: Tro vil jeg blive indtil min Død,
Haab du kun stedse min Ven. :,:

Jeg ud i verden skal vandre,
Hjertet sig vaander derved,
At vi skal faa fra hverandre,

Skilsmissen er Bitterhed-
Men det varer ej længe min Ven,
Syng dette ud kjære Pige,
:,: Stol paa, vi atter skal samles igjen,
Nu et Farvel og Levvel. :,:

Og nu til Slutning jeg siger
Til alle Bejlere her,
Vær tro, oprigtig mod Piger,
Hold dig til den du har kjær.
Ja, du skal aldrig fortryde derpaa,
Hvis du blandt Roserne vandrer,
:,: At kun en af dem, dit Hjerte kan naa,
Dermed er Visen nu endt. :,:

Digtet af Ungkarl Hans Hansen
Fra Kjerteminde paa Fyn
Forhenværende Staldkarl paa Klargskov ved Odense.

Kriſtelige Enſomheds-Sange,

ledſaget af

min og min ſalig afdøde Moders Livsførelſer gjennem denne farefulde Verden.

Skrevet og forfattet

af

Hans Hanſen,

Kolportør fra Kjerteminde.

Pris 25 Øre.

Trykt hos Carl Tiedje i Odenſe.

16. En Mindesang om Sømand
Carl Mathias Almind

Melodi: Kjære Moder, hvorfor sover Du?
Benyttet i en tillempet form.

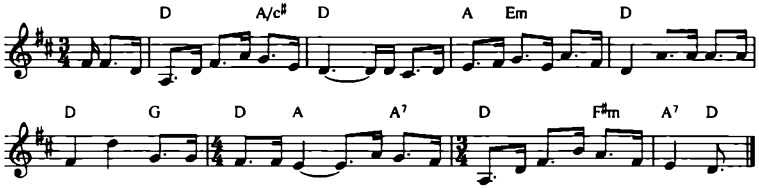

I Kjerteminde, nær det sølvblaa Hav,
En Sømand fødtes i en lille Bolig;
Den samme Sømand hviler i sin Grav
Paa Byens Kirkegaard saa taus og rolig.

Jeg vil begynde med at skrive om
Hans Barndomstid i Livets første Morgen;
Syv Aar han var, da han i Skole kom,
Han kjendte kun til Glæden- ej til Sorgen.

Han voxte frem i skjøn Lærvillighed,
Og til et godt og kristeligt Eksempel;
Det dejligt er at synge om den Fred,
Der trykte i hans Barndoms Liv sit Stempel.

Hans Barndoms dage meget hurtig svandt,
Til Livets Alvor ud han maatte drage;
Man ham i Lære hos en Mester fandt,
Dog denne Gjerning ej ham mon behage.

Saa rejste han derfra til Nyborg hen,
En anden Mester tog ham nu i Lære;
Men fjerned sig ret snart derfra igjen,
Tog med et Skib saa langt fra sine Kjære.

Den Skonnert "Onkel" pløjet Bølgen blaa,
Ombord den unge Sømand kjæk og modig;
Sit største Ønske han nu opfyldt faae,
Og Lykkens Blomster voxte frem saa frodig.

Den Skonnert ankrede i engelsk Havn,
Og der var Liv og Munterhed og Glæde;
Han følte ingenlunde Hjemmets Savn,
Da han paa fremmed Kyst nu maatte træde.

Dog snart forandred han sit Opholdssted,
Paa Jagten "Enighed" han da mon fare-;
Han vandred blandt Matroser godt i Fred,
Og kunde stadigvæk sin Gjerning klare.

Men Bladet vender sig saa sørgelig,
Naar man fortæller om hans sidste Hyre;
Paa Skonnert "Lyø" kom den Sømand hid,
Fra Faaborg ud Kaptajnen monne styre.

Ombord en Styrmand ubarmhjertig var,
Mishandled Drengen efter hvad man siger-
Hans Ondskab viste sig saa soleklar,
Uhyggeligt hans Minde her fremstiger.

Til Norge sejled nu Skibet bort,
I Laurvig Snekken laa saa stolt for Anker;
Den unge Sømands Glæde var kun kort,
Thi Sygdom fjerned bort de glade Tanker.

O frygteligt! Den Styrmands haarde Sind,
Hans Navn i Sangen er ej værd at nævne;
Men Rosen blegned snart paa Drengens Kind,
Forladt og syg han i sit Hjem mon stævne.

Nu er han død, den kjære unge Sjæl,
Den var saa svær, den sidste tunge Time;
Nu smiler han ved Evighedens Væld,
Og hører Himlens Morgenklokker kime.

Der blev saa stille i hans Barndomshjem,
Men Gud ske Lov! Han døde her i Hjemmet;
En Søn og Broder nu fratoges dem,
Og aldrig, aldrig bliver han forglemmet.

Det var saa tungt at se hvor Livet svandt,
At være Vidne til den Sømands Smerte;
Saa tungt at se hvor Døden Sejer vandt,
Og derfor lide nu de Kjæres Hjerte.

Det var saa tungt at bære hannem bort,
Saa saare tungt at rede Dødens Vugge;
Saa tungt at her hans Vandring var saa kort,
Og derfor nu hans Kjære dybt maa sukke.

Hans unge Hjerte aabned sig for Trøst,
Han bad til Gud saa smukt for sin Forfølger;
Den Styrmand at tilgive har hans Lyst,
Jeg det i Sangen ikke her fordølger.

Saa hvil nu sødt i Gravens stille Fred,
Nu fjernet er din Sygdoms tunge Smerte;
Vi stadig mindes dig i Kjærlighed,
O, gid vi samles ved vor Frelsers Hjerte.

Hans Hansen

En lille Forglemmigej.

Sange.

Skrevet og forfattet

af

Hans Hanſen, Kjerteminde,

boende ved Langeſkov Station.

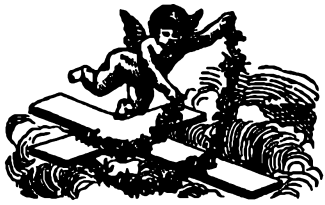

En Engel Korſet nu vil pryde,
Guds Børn ſig inderlig kan fryde,
Den ſlynger her et Roſenbaand
Om dette Kors med venlig Haand.

Pris 25 Øre.

Odenſe 1891.

Carl Liedje's Bogtrykkeri.

17. Den lille skjønne Ø Romsø

Melodi: Nu Rosen dufter i Urtehaven
Her er i stedet benyttet "Der var en jänte, hun stod og vented"
med nykomponeret omkvæd af Torben Jørgensen.

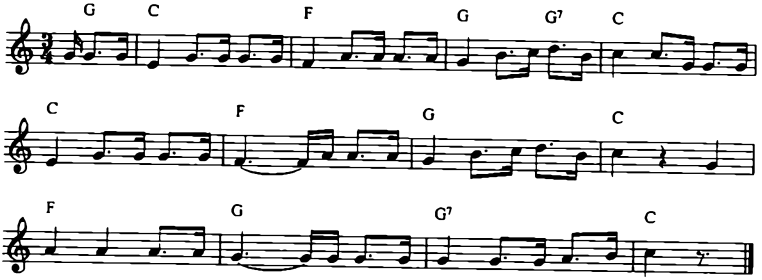

Du lille Ø nær ved Kjerteminde,
Som jeg i Foraaret monne finde;
Jeg kan ej glemme Din Gjæstfrihed-
Nu synger jeg om Din Yndighed.
:,: Du lille skjønne Ø,
Dig vil jeg mindes indtil min Død! :,:

Du er omkrandset med grønne Skove,
Du er omslynget af Søens Vove,
Ja, Nattergale og Lærkesang
Kan Dig omsvæve med liflig Klang.

Saa tidt ved Maale jeg monne vanke,
Gled over Havet en venlig Tanke;
Jeg tænkte: Øen er nydelig,
For Øjet ligger den frydelig.

I Viby traf det sig ved et Møde,
Hvor Præster talte om ham, der døde;
Da var der Flere fra Øen, som
Med Venlighed mig imødekom.

Nu ned til Stranden vi vandred` sammen,
Snart Baaden gynged` med megen Gammen;
Det Havblik var samme Aftenstund,
De Toner strømmed` ud af min Mund.

Nu Folk mig modtog med Smil paa Kinden
Og Blade dufted` paa Bøg og Linden;
Nu et "Velkommen!" saa kjærlig lød
Og Natteleje man snart mig bød.

De Folk, jeg var hos, kan jeg ej glemme,
I deres bolig man snart var hjemme;
Jeg følte mig dog saa lykkelig,
Af Glæde sang jeg og fryded` mig.

Den næste Dag jeg i Morgenstunden
Spadsered` flittig omkring i Lunden;
Jeg fandt sex flinke Familier,
Jeg fik dem alle saa hjærtekjær.

I Aftenstunden da Alt var stille
Og Droslen slog sødt sin klare Trille,
Da blev vi samlet i Skoven grøn
Og talte, sang om Guds kjære Søn.

Paa Græs i Skoven der var vort Sæde,
Dog stadig mindes jeg denne Glæde;
Man gik til Sengs hen ved Midnatstid
Og Maanen smilte og Stjerner blid.

En Dag der henrandt hos disse Kjære,
Vi ønsked` længere sammen være;
Dog haaber jeg i en Fremtid nær
At gjæste Øen og Venner kjær.

Nu, denne Ø, hvor med Fryd jeg havnet,
Den hedder "Romsø", ja det er Navnet;
Fyr, Dyr og Fugle, Naturens Pragt,
Alt straaler her i sin Højtidsdragt.

Guds Engle smile og Alt omfreder;
En Udsigt er der til fjerne Steder.
Nu sluttes Sangen, og den er ny-
Gid den maa synges i Land og By!
:,: Du lille skjønne Ø,
Dig vil jeg mindes indtil min Død! :,:

Hans Hansen

Om Dampſkibet „Gejſer“s Undergang.

Mel.: Guds Himmel var ſaa mørk og graa.

Det Sammenſtød var frygtelig
Paa Havets Bølgegang,
Derfor jeg rørt og hjærtelig
Vil ſkrive denne Sang.
Glem aldrig „Gejſer“, Venner kjær!
Tænk, Mange fandt ſin Død —
Tænk, Dødens Engel var dem nær,
De laa i Søvn ſaa ſød.

En Moder med en lille Dreng
Paa Dækket monne ſtaa;
I Bølgens kolde, vaade Seng
De Begge ſkulde gaa.
I Havets Dyb og mørke Bund
Nu Fiſke tærer dem,
Men om en kort og føje Stund
Vil Gud dem kalde frem.

I mange Hjem er Sorg og Savn
Og Taarer væder Kind,
Atlanterhavets Bølgefavn
I Tanken træder ind.
Men, Gud ſke Lov! i Evighed
En Gang vi ſamles ſkal,
Og leve der i Kjærlighed
I Himlens Roſenſal.

Hans Hanſen.

Carl Tiedje's Bogtrykkeri, Odenſe.

18. Om Dampskibet "Gejser" s Undergang

Melodi: Guds Himmel var saa mørk og graa

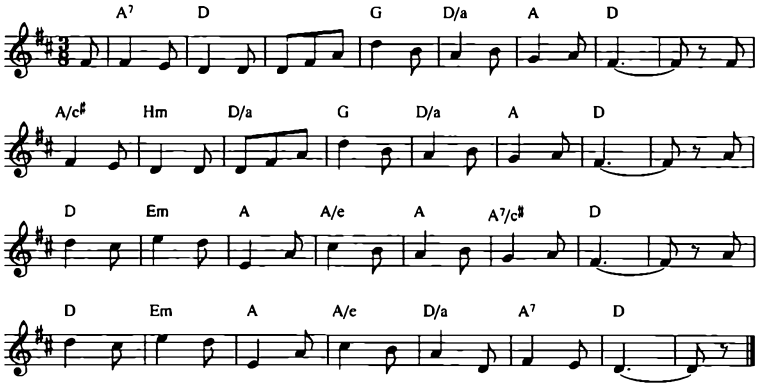

Det Sammenstød var frygtelig
Paa Havets Bølgegang,
Derfor jeg rørt og hjærtelig
Vil skrive denne Sang.
Glem aldrig "Gejser", Venner kjær!
Tænk, Mange fandt sin Død-
Tænk, Dødens Engel var dem nær,
De laa i Søvn saa sød.

En Moder med en lille Dreng
Paa Dækket monne staa;
I Bølgens kolde, vaade Seng
De Begge skulde gaa.
I Havets Dyb og mørke Bund
Nu Fiske tærer dem,
Men om en kort og føje Stund
Vil Gud dem kalde frem.

I mange Hjem er Sorg og Savn
Og Taarer væder Kind,
Atlanterhavets Bølgefavn
I Tanken træder ind.
Men, Gud ske Lov! I Evighed
En Gang vi samles skal,
Og leve der i Kjærlighed
I Himlens Rosensal.

Hans Hansen

Fra 1700- tallets dramatiske hændelser

19. En bedrøvet Syndrindes klage-maal Ved Nafn Anna Helena Hvid

Melodi: Jeg er fornøyet med Guds Villie
Her er benyttet "Vaagn op og slaa paa dine Strenge"

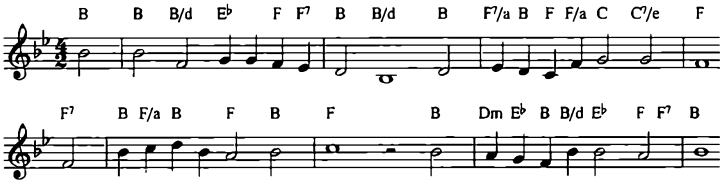

1. Ach hvor mit Hierte sig nu fryder
Ach hvor fornøyet er mit Sind
Nu Jesus Christus mig inbyder
I Brude- Salen venlig ind,
Hand er min Brudgom uden svig
Oc jeg Hans Brud, det glæder mig.

2. Nock haver jeg i Fengslet Sucket,
Hvor bliver dog min Brudgom af
Nock haver jeg, som hønen klucket
For jeg selv aabnede min Graf
Nock haver Verden eyet mig,
Nu vil jeg eye himmerig.

3. Nu vil jeg villig gaa i Møde
Dend blæge Død, som tien mig best
Thi Christus som for Synden døde
Med hannem jo i følge est,
Hand rider paa dend hvide hest
Oc mig indbyder til sin Giest.

4. Ald Verden jeg derfor vil Byde
Farvel, Farvel, som daaret mig,
Min Død mig ikke skal fortryde,
Thi jeg ved ham faar Himmerig,
Men at jeg skal saa hastig bort,
Det volder synden, jeg har gort.

5. Her hafde jeg vel længer blevet
Om jeg af ungdoms daarlighed
Ey hafde saadan synd bedrevet,
Som var éen hiertens ynk at see,
Jeg lader Slaa min Mand ihiel
Af éen jeg elsket uden skiel.

6. Eig er det ey at beklage,
Der hand nu død paa kamret laa,
Da løb dend Morder til mig fage,
Oc sage, jeg med ham skulde gaa,
Det er bestilt, dind Mand er døt,
Saa gik jeg med som hand mig bød.

7. Luk op dit øye, see dend Døde,
Vær du nu snart toe hannem reen,
Drag ham af klæderne Blodrøde
Oc gif ham rene, vær ey seen,
Det var den Morders ord til mig,
Da jeg besaae det døde liig.

8. Éen sky hel mørk mig strax mon blinde
Jeg giorte det hand bad mig om
Men da han end fik meer i sinde,
Da raabte hand Helena kom!

Hielp mig det døde legem ned,
Kom snart oc tag ved beenene,

9. Nu ach! hvad skulde jeg vel gjøre
Jeg elsket Mørket inderlig,
Jeg strax dend Morders ord mon høre,
Oc spurde! skal jeg hielpe dig,
Hand svaret ja, saa bar vi ned
Dend døde Krop o ve o ve.

10. Alting om Morgenen blev sagte,
Dend døde Krop paa Gulvet laa,
Oc de, som hannem skuld betragte,
De sagde, at hans død var saa,
Hand ned af trappen selv er styrt,
Oc ingen haver hannem Myrt!

11. Hand blev nedsat i gravens hytte,
Jeg sørgede, dog glæte mig,
Jeg meente mig éen bedre bytte,
Som jeg beklager jammerlig,
Thi Mørkheds baren, Mørk han var,
Oc Kiærlighed hand for mig bar.

12. Vi vare Sødskend- børen begge,
Vi elskede hver andre saa,
At vi Os derfor maa ned legge
For Bødelen vor straf at faa.
Mit hoved for eet Svært gaar af,
Oc nyder saa éen ærlig graf.

13. I jorden maa ey Mørck nedlegges
Naar Øxen slaar hands hovet af,
Hvo kand nu der ved ey beveges,
En Steyle være skal hands graf,
Men Siælene med glæde skal
Op stemme i Guds himmelsal.

14. Der skal jeg venlig mod ier tage
O Fader Moder, Sødskende,
Som bliver efter mig tilbage,
Vær der for ey bekiømrede,
Jeg seer alt himlen aaben nu,
Far vel, mit lys nu rinder ud.

15. Éen ydmyg bøn imed mig beder
At døden være maa mit liv,
Saa vil jeg strax til graven træde,
O Jesu du mig naadig bliv,
Saa naar min krop til jorden knæl,
For Tronen da knæler min Siel.

16. Far vel min fader og min Moder,
Jeg er bered, jeg vil nu død,
Far vel min Søster og min broder,
Min Siæl faar Roe i Jesu skiød,
Faar alle vel Kom Jesu Kom,
Kom Jesu Kom Kom mild og from.

Een Arm Syndres klagemaal

Ved Nafn

Lauritz Morck

Som udi kiærteminde begik eet ſtort Mord, da band imellem den 10 ende og 11te Marti 1731. dræbte Sogne Præſten Sal: Herr HORNEMAN

Hvorfor band den 4 de Decembr: 1732. I Odense maa lade ſit Hoved ſpringe for en Øre og ſettes paa en Stage Og Kroppen paa Steyle, men Siælen er I Himmelen.

Melodie. Naar vi i ſtorſte noden ſtaa.

Odenſe Tryckt Aar 1732.

20. En Arm Syndres klagemaal
Ved Nafn Lauritz Mørck

Melodi: Naar vi i største nøden staa

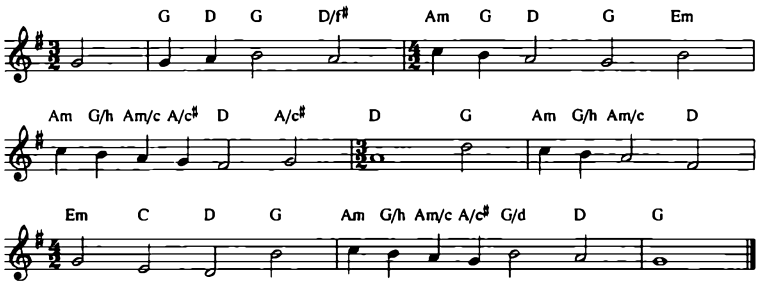

13. Guds reene Ord ieg saa forbød,
Éen Herrens Tiener slog ieg Død
Om nattetid med vold og magt,
Da hand til roe sig hafde lagt.

14. Jeg gik i Synden meere Fort,
Jeg nægted` det ieg hafde giort,
Da ieg derfor Antasted blev,
Hvorfor de mig U- skyldig skrev.

15. Men ieg blev siden hent i hast
Til Otthense, og blev sat fast,
Dog nægted ieg det jeg hafd` giort,
Ja see ieg: giorde hvidt til sort.

16. Jeg lod ud gaa en liden skrift
Som var dend ledig Satans Drift,
Jeg skrev det var ikkun af had,
At ieg saa haart i fængsel sad.

17. Men sandhed dog for lyset kom,
Om ieg endskiønt lad spodsk derom
Hvor for ieg storlig fryder mig
Og takker Gud i Himmerig.

18. Min Synde- straf ieg maa nu faa
At ieg dend ævig kand undgaa,
Min Krop een Steyle klæde maa,
Mit hoved fæstes oven paa.

19. Hver see sig for, som stander fast
At hand ey blive skal omkast,
Saa tør hand ikke frygte sig,
At hand i straf mig bliver lig.

20. Jeg raader, beder hver især,
Haf Jesum Christum eene kiær,
Hvo dette giør faer aldrig feyl,
Hver see sig nu paa mig i Speyl.

21. Et ynckeligt og For Verden bedrøveligt Mord

Melodi: Naar jeg betæncker den Tiid og Stund

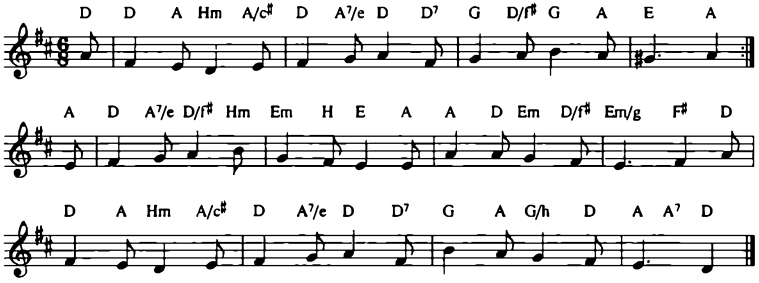

Kom see jeg usle Qvinde skal,
I dag for Synden lide,
Thi jeg da blandt Misdædres Tal
Skal smage dødsens Qvide,
Det er fordi
Jeg skammelig,
I Synden mig har vældet
Forladt jeg har
Gud aabenbar,
Og mig til Satan hældet

Et Barn paa Aate Aar jeg har
Med Kniv hans Hals afskaaret
Det ey blev dult men aabenbar,
Derfor mit Liv forloret
Sligt smerter mig
Dog idelig
Thi Hevn hans Blod mon raabe

I Fængsel maae
Jeg derfor gaae
Dog jeg paa Gud vil haabe.

At Naade jeg erlange kand
Nu jeg af Hjertet sucker,
Knæfalder for min Frelser Mand,
Og mig i Støvet bucker,
Jeg straffes bør,
Thi det sig hør
Dog jeg forsickret bliver
Naar jeg henfar,
Gud Sjælen tar
Mig Ærens Krone giver.

I Ægtestand jeg været har
Dog kun Trolovet været,
I Synd vi levte aabenbar,
Ey Gud deri har æret,
Hvorfor det gaae
Som skrevet staae
Velsignelsen borttages.
At det er sandt
Sligt jeg befandt
Som nu af mig beklages.

Jeg i mit Fengsels haarde Baand
I Vinters kaalde Tiide
Har dog befunden Herrens Haand
Mig ey har vilt ladt lide
Da Frost og Snee
Man kunde see,
Gud Livet mit dog sparte
At det ogsaa
Sin Straf kun faa
Ja Sjælen vel bevarte.

Min Barnefødsel lacked hid,
Jeg skuld mit Foster føde,

I Fængsel bar om Vinters Tid,
Hvert Hjerte maa vel bløde,
Naar de kun vil
Sig tencke til,
Hvad Sorrig og hvad Smerte,
Jeg der befandt
Jeg siger sandt
Mig gick til Marv og Hierte.

Det spede Foster jeg født har,
Det tiilig maae beskue,
Sit Moders Hovet Sverd afslar,
Hvo maae derved ey grue,
Det skal mig skee,
Til Spot og Spee
Maae jeg i Verden blive,
Dog søde Noer
Hold ved Guds Ord
Det skal dig Lindring give.

Hvad kand det skade mig nu jeg
Ved Sverd mit Hoved mister
Det ogsaa hindre kand mig ey
Jeg mig Døden frister,
Her seer i Speil,
Paa mine Feil
O giv jer Gud dog Ære
Hold ved Guds Bud,
Jer Livstiid ud,
Saa skal I Palmer bære.

Herpaa jeg sige vil Farvel
Min Fader og min Moder
Bed med mig, Jesu tag min Sjæl
Bed for mig kjære Broder
Jeg flytte skal
Blandt Englers Tal,
Der Livsens krone bære,
Thi jeg saa kand

Min Frelsermand
Med Psalmer altid ære.

Til Slutning beder jeg enhver:
En Bøn I for mig beeder!
Nu jeg nedknæler for et Sværd,
At I til Gud mig leeder
Med Suck og Bøn,
At saa Guds Søn
Ey Siælen min skal saune,
Far alle vel,
Gud tag min Siæl,
Ach Jesu mig omfaune.

Nv Vlise
Om Tvende Misdædere
Navnlig

Jørgen Nielsen
og
Henrich Hansen

Begge Dragonere ved det Fynske Dragonde Regiment,

Som for begangene Mord med al

Fiellskyde deres Egen Cammerat, som de have De Tanker om bar eendel Guld-Penge paa sig hvorfor de begge skal henrettes Torsdagen d: 3 Augusti 1769 uden for Byen i Odense.

Under Melodie: Hiertelig mig nu Længes,

22. Tvende Misdædere Navnlig Jørgen Nielsen og Henrich Hansen

Melodi: Hiertelig mig nu længes

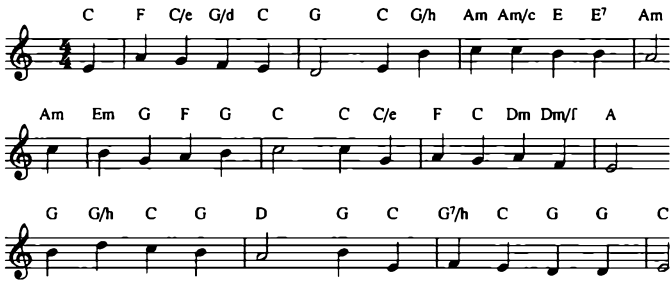

1. O Siel betenck dig nøye
I mens du lever her,
Lad Synden dig ey bøye,
Synd Satans Billed bær,
Vil du der Synd antage
I denne Usselhed,
Skal Dievle siden plage,
Dig hist i Døden Vee.
...

19. To Syndere blandt andre
Jeg her beskrive vil,
I Synden de mon vandre,
Og øved Satans Spil,
De kun paa Vellysts Dage
I Livet Tanker bar,
Lod Synden dennem Smage,
Til Døden dennem tar.

20. En Ven af deres egne,
Af same Regiment,
Maae ned i Døden blegne,
Naar Skud ham bliver sendt;
Hand Arve- Gods mon hente
Ved sine Slægters Død,
Herefter de mon lente,
Hans Ankomst Dødens Stød.

21. Thi da de fik at vide,
Hans Ankomst nærmede,
De Eed til Mord mon give,
Som de lod begge see,
De udaf Byen vandrer,
Paa Marcken monne gaae,
Ey Sindet dem forandrer,
For Pengene at faae.

22. I deres mordisk Tancker,
Som Satan sovede,
De seer ham med dem vandrer
Ey ondt han ventede,
Men Satans Aand i sinde,
Ham ikke spare kan
De Venskab søger vinde,
Hans Aand udgaaer som vand.

23. Med lige Skrit ham følger
Den første liden Vey,
Den anden Mordet dølger,
Fra denne viger ey,
Men langsom som i Tancker
Bagefter mone gaae
Vil Øyets Tegn opsancke,
Naar hand skal Døden faae.

24. Han paa et Vinck strax kiender
(det overlagt saa var,
Naar svoren Eed sig vender,

Strax Sagen den var klar,)
Strax bane- manden tager
Sin Bøsse for en Dag,
Hans Hierte- Blod uddrager,
Ham mørkner Himmel Tag.

25. Hvad Sølve, hvad Guld, hvad Penge
De udi Klæder fandt
De byttede ey længe,
Men søgte sig en kandt,
De Legemet kund` slenge
Udi en Hule ned,
Det varede ey længe,
Før Byen de mon see.

26. Men Gud veed alt opdage,
Han det opdagede,
Ti Synden, dem en Plage,
Den Hiertet aabnede,
At munden maae udsige
Hvad Haanden haver giort,
Sletintet de kand svige,
Ey lidet eller stort.

27. Derfore nu og liider
De tvende mordere,
Thi Dødens visse Tider
De faar der Steyle see,
Den verste ey maa nyde
Med Henrich Hansen lig` død,
Thi hand meer ondt mon bryde,
Mens Gud ham Livet bød.

28. Ham Bøddel- Haand skal piine,
Og Glød` Knibe- Tang
Fem Gange ham skal hvine
Udi sin Pinestand,
Et Hiul skal sønderbrekke,
Hans Arme og hans Been,

Ham Steilen skal bedekke,
Der Sjelen finder Meen.

29. Den anden Haanden rekke
Ja ogsaa Hovedet
For Øxen sig mon sette
Paa ham med lige Ret,
Hans Krop skal Steilen tage,
En Stage bære Haand,
Rov- Fugle denem plage,
Mens Kiød de finde kand.

30. Enhver sig Syndens Snare,
I denne Usselhed,
Ti der er altid fare,
Mens Livet man mon see:
Enhver til Gud sig vende
Med stadig Suck og Bøn,
At Livets Dages Ende
Kand føre Naade Løn.

En Nyr Viise
em tvende Misdædere Navnlig

Jørgen Nielsen
og
Peder Hansen,

Begge Dragonere ved det Fynske Regiment
Som forebegaaen Mord paa een
Beger Rig Pige Navnlig ANNE MA
RIE, som boede [illegible] Sted en halv
Mill fra Kierteminde, hvorfor de blev henrettet
Torsdagen d: 3 Aagusti 1769 uden for byen
i Odense, med videre som Vysen ommeldet
Melodie: Hvorikkun lader Herren raade

23. Tvende Misdædere Navnlig Jørgen Nielsen og Peder Hansen

Melodi: Hvo ikkun lader Herren raade

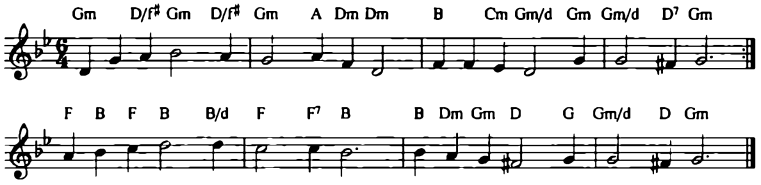

1. O Synd, Du Verdens lokke- Due!
Du haver Sødhed i din Mund;
Din Frugt den er Gomorrhæ Drue,
Som plager hver til Dødens Stund,
Du har en Engels Ansigt skiøn,
Til sidst Du giver Straf til Løn.

2. Du lokker vel med søde Miner
Enhver paa Syndsens brede Vey,
Du en Anfører forantriner,
Du viiser Synden er en Leg,
Som Kiød og Blod behager vel,
Ey skade skal din arme Siel.

12. Har Sindet Lyst til Gods og Penge,
Som føre mange langt fra Gud,
Han sig med andre mon imænge,
Som tvettet er med Synde- Lud,
De to i Synd de bliver et,
Strax Satans Villie er skeet.

13. De Mordisk Tanker bær i Hierte,
Sig søger hver Slags Leylighed,
De uden Sindets mindste Smerte
Udfører deres Øyemeed,
Naar Leylighed kun giver sig,
De viiser Satan staar dem bi.

14. Der mordisk Sind ey Forbøn hører,
Ey Sølv og Guld dem tvinge kand,
At de jo Dræbe Vaaben fører,
Dem tager udi høyre Haand,
Hermed en Siel maa Døden see,
Som dem ey giorde mindste Vee.

18. Blandt os tree Mordere mon sidde,
Som Synden haver elsket saa,
Hvorforre de her og maa lide,
For Drab i deres Hierter laae,
De det for dagen har ladt see,
Hvorfor de finder Dødens Vee.

19. Men en i sær mon Fængsel klemme
Som Synd og Ondskab drevet har,
Hvorfor stor Straf han skal fornemme,
Ti Kierlighed til Synd han bar,
Sin Gud han vilde ey ansee,
Ad Syndens Magt han monne lee.

20. Men Gud fra Naade loed ham falde,
Ham falde lod i Satans Magt,
Som ham og snart til Mord mon kalde,
Og ham i Døden haver bragt,
Fra Synd til Synd ham førte frem,
Hand levede en Satans Lem.

21. En Barabas, som Fængsel klemmer,
Som for sin Onskab dræbes skal,
Ey meere Synd hos sig fornemmer,

Naar han gaar blandt de dødes Tal,
End denne Mordere lod see,
Mens han i Synd var Mestere.

22. Han Jude Lyst har i sit Hierte,
For Penge- Pungen fuld at faae,
Han uden Angest, uden Smerte
Fra Byen lidet monne gaae,
Dog med Peer Hansen lige Sind,
Som agter Gud ved Vejr og Vind.

23. De til en eenlig Piige vendte,
Som eene var udi en Bo,
Skiønt hendes Godhed de nok kiendte,
Som tit mod dem hun viise loed,
Saa dog en Satans Penge Brand,
Gav dem en Øxe udi Haand.

24. Den eene slaaer den Siel til døde,
Den anden hendes Blod udtar
Af Hovedet Blod- Strømme fløde,
Fordi at Øxen dybt nedskar,
Ey nogen Bøn for hende galt,
Hun strax i Døden for dem faldt.

25. De Sølv, de Guld, de Penge river,
Hvortil der Hierte higede,
De siden gaaer, hver Dør idriver,
Ey finder herved Sindets Vee,
De rutter vel med Pengene,
Strax Sagen sig for hver loed see.

26. Nu tvende derfor skal lide,
Thi Jørgen Nielsen Hoved- Mand,
Skal Gløde- Tang fem gange bide
Ved Mester- Mandens haarde Haand
Hvormed han ikke bliver frie,
Udi sin Død og sidste Tid,

27. Men Hjulets Magt hand og skal finde,
Som Arme, Been smaae knuse skal,
Han Vee paa Steilen sidst skal vinde
Før han gaaer blandt de dødes Tal,
Hans Liv skal finde Pine Vee,
O Gud til Sielen naadig see!

28. Peer Hansen der først Haand paalagte,
Som tænkte Drab paa samme Dag,
Da hand ved Slag strax Død tilbragte,
Og aabned hende Dødens Grav,
Skal Haand og Hoved hugges af,
Og Steylen være skal hans Grav.

En opvækkende

Nye Viise,

i Anledning af det ſtærke

Tordenveyr

i Odenſe i Fyhn den 27de May 1784, hvilket afbrændte et Huus qvæſtede et Menneſke, dræbte Qvæg paa Marken, og hvorved der nedregnede

en Mængde Svovl,

ſom nogle Dage efter at den var nedfalden, flød endnu paa Gaderne: med mere, ſom Viſen indeholder:

Siunges ſom:
Fader vor udi Himmerig.

Kiøbenhavn, 1784.
Trykt hos M. Hallager boende paa Roſengaarden No. 115.

24. Det stærke Tordenveyr

Melodi: Fader vor udi Himmerig

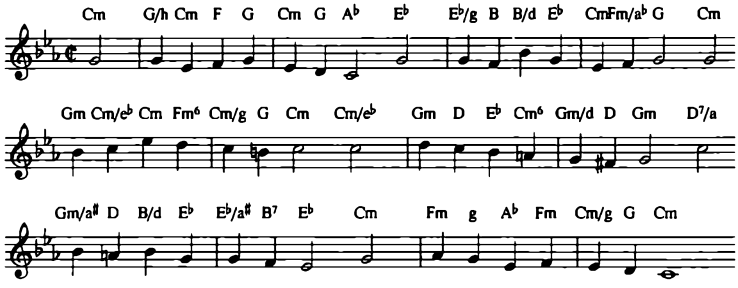

1. O synger den algode Priis,
Den Gud, der er saa god og viis,
Der til vort Bedste styrer alt,
Der stedse hialp, naar Nøden galdt.
Der som den ømme Fader er
Mod hver af sine Skabninger.

2. Skiønt han tidt truer strængelig
Og som retfærdig viser sig:
Saa sker det dog ikkun derfor,
At skrække de vildfarend` Faar.
Og derved raaber: Folk, o kom!
End er det Tid. O vender om!

3. Saaledes Gud sig tidt lod see
I fordum Tid for Fædrene:
Nu maatte Ild, nu Havets Skum
Opvække Folk af døsig Slum:
Nu mild og kierlig bad han dem,
At vende om fra Synden slem.

4. Hvo kiender og ey Guds Almagt
I det, som os fra Fyhn blier sagt:
Hvo troer ey, at det Herren var,
Som viisest` Hensigt dermed har,
Der lod det som Eksempel see
Til Skræk for sikre Syndere.

5. Den Frækkeste selv skielvede
Ved Veyret sidst i Odense.
Den strænge Vinter var fuldendt,
(Saa haard, som sielden før er kiendt)
Da alting Foraar har forkyndt,
Og Sommer siden stærk begyndt.

6. Da hørtes rædsom Tordens Brag
Og Lynild med: en Nat og Dag
Det stærke Veyrligt holdte ved,
Og tog saa grueligt afsked
At man saae Byen Odense
Meest skiult udi Lynildene.

7. Og Luften dog om Aft`nen var
Saa tynd og let og stierneklar,
At man meest ingen Skyer saae:
Kun hørte Lyn og Torden slaae.
Og stedse stærkere det blev,
Til det ad Kierteminde drev.

8. Fra samme Sted man dette veed,
At det et Huus der brændte ned,
Men, Gud skee tak! At Folkene
Blev frelst. De var` paa Markerne.
Eet Menneske kun hiemme var,
Ham ogsaa Veyret qvæstet har.

9. Paa Korup Mark og trende Køer,
Der bundne stode i der Tøyr,
Ved Lynildsstraalen dræbte blev,
Da Veyret derhen over drev.

Og ud paa Natten faldt en Regn,
Som ængsted` hver i denne Egn.

10. Thi det, som der nedregnede,
Det var en tyk Materie
Guul, jevn, og svovlet Massen var.
Og der af samme regnet har
I Byen saa stor Qvantitæt,
At Folk den endnu haver seet.

11. Staae rundt omkring paa Gaderne
To Dage efter. Folkene
Tog af det op og tørred` det,
Og har til sin Forundring seet,
At det, som Svovl, mod Ilden taer
Og Svovlets Egenskaber har.

12. Vi takke Herren hver især,
At man af dette stærke Veyr
Ey mere Skade haver seet,
Da derved mere kunde skeet,
Og rædselsfulde Svovelregn
Dog skadede ey meer den Egn.

13. O Mennesker! Betragter det.
Seer, hvor det er for Herren let,
Med Vredens Riis at tugte os,
Hvis Udyd ham tidt byder Trods:
Seer, hvor Guds Straffe let kan naae
Hvis han ey naadig til os saae.

14. O store Gud! Som naadig var,
Og endnu er: o, du os spar!
Udi din Vrede os ey straf!
Men, Herre, Medynk med os hav.
Vær overbærend` mod hver Mand.
Velsigne Kongen, Folk og Land.

Kommentarer

1. Kære Moder, hvorfor sover du?

Portræt af Frederik Paludan-Müllers moder

Det er ikke helt klart, hvem der har skrevet den meget kendte vise, som også benævnes "Barnet ved Moderliget". Vi kender denne som skillingstryk fra senest 1820`erne, hvor den var kendt i store dele af landet, og givetvis også på Fyn og Kertemindeegnen.
Det er muligt, at visen er skrevet af pastor Rasmus Lassen, der var sognepræst i Kværndrup 1788- 1825 i sin sorg over at have mistet sin hustru. Hun døde foråret 1800.
Heroverfor står traditionen, der tilskriver visen Frederik Paludan- Müller.

Frederik var født 1809 i Kerteminde, havde 8 søskende, hvoraf den yngste Jens var født 1813. Familien flyttede i 1819 til Odense , mens moderen, der var sindssyg, blev boende i Kerteminde. Året efter døde moderen- og Frederik skrev digtet.
At han er den reelle forfatter, formuleres således i en nevøs bog om Paludan- Müller: "Man fristes næsten til at tvivle paa, at en Dreng paa elleve Aar kan have skrevet disse Vers; men der foreligger en gammel Familietradition derfor."

Jeppe Aakjær skriver flg. i 1929:
"Det andet Digt, der blev nævnt som en af min for længst afdøde Mors Yndlingssange. "Kjære Moder, hvorfor sover Du?", er den Dag i Dag i Handlen som Markedsvise (Jul. Strandbergs Forlag). Mens Andersens Digt skildrer Barnets Bortrivelse fra Moderen, skildrer det andet Digt den endnu større Tragedie: Moderens Død fra Børnene. Det blev skrevet af Fr. Paludan- Müller, da han som 11- aarig- 11. Marts 1820- mistede sin saare begavede Mor, Aarhusbispen Jens Paludan- Müllers Hustru Marie Benedicte Rosenstand- Goiske. Fr. Paludan- Müllers Digtning er det modsatte af populær; i Sangbøgerne vil man kun finde "Brat af Slaget rammet" (offentliggjort første Gang i Illustreret Tidende 13. November 1864); men det kan ikke engang maale sig i Udbredelsen med Digtet til Moderen...
En rigtig god Drengs ægte og inderlige Sorg. Og de smaa Sprogfejl røber den 11- aarige, tiltrods for det umiskjendelige, ja, forbløffende Talent. Det er Vidunderbarnet i Litteraturen; jeg tvivler paa, der her hjemme kan opvises et Sidestykke til saa tidlig Modenhed. Og den store Skare, hvem den modne Digters serafiske Poesi gik højt over Hovedet, stod omkring Lirekassen og sang under strømmende Taarer den elleveaariges menneskeligømme Sørgekvad."

Moderens død har gjort et stort indtryk på Frederik, hvilket også kan ses af et andet ungdomsdigt - et digt, der ikke kan tidsfæstes præcist, men som dog er fra Frederiks tidligste ungdom, og som er forårsaget af et besøg ved hendes grav i Kerteminde :

Tvende

meget ſmukke

Nye Viſer.

Den Første:

Kjære Moder! hvorfor ſover du
Paa det haarde Egebord ſaa længe.

Den Anden:

En Viſe jeg ſkriver og ſender
til dig ꝛc.

Koſter 1 Lybſkilling.

Trykt i dette Aar.

Forsiden af det ældst kendte skillingstryk af "Kjære Moder" udgivet af Tribler – med den evigt aktuelle angivelse "Trykt i dette Aar"

Ak her bag Kirkens Mur, bag Hegnet rolig
En Gravhøj hæver sig.
Den blev det stille Hjem, den sidste Bolig
Ak Moder, ak for Dig.

O Du Erindring, Du til Vemod stemme
Det dybt bespændte Bryst;
Luk Du mig ind, at jeg kan Nutid glemme
For forbigangne Lyst.

Da hendes Skød var mig et herligt Sæde,
Mit bedste Højtidssted,
Da hendes Fryd var min den bedste Glæde,
Min hele Salighed.

Da Smilet i det skønne Øjes Flamme
Var Hjertets største Løn;
Og da et Kys, da knap jeg kunde stamme,
Var Læbens første Bøn.

Ved hendes Stemme vakt, den skønne Morgen
Ved hendes Fod jeg nød;
Ak er da Alt forbi, og er kun Sorgen
Mig levnet ved din Død.

Her sidder jeg- jeg kan ej tale mere.
Vær Du min Talsmand, Graad!
Og styrk Du mig, at jeg kan stedse ære
En evig Faders Raad.

Og naar nu Aftenvinden Løvet river
Fra Træets nøgne Gren,
Da gaar jeg bort, og kun min Taare bliver
Paa Gravens Mindesten.

Ak denne Taare, som mit Øje tabte,
Kan den vel tolke Dig,
At den Erindring, som Du her Dig skabte,
Er uforgængelig?

Forfatterskabet bag "Kære Moder, hvorfor sover du?" kan altså endnu ikke entydigt afgøres, men et er sikkert: Paludan- Müller har enten selv skrevet eller kendt skillingsvisen, og efterfølgende taget denne til sig.

Litteratur:

Fr. Lange: Frederik Paludan- Müller (Kbh. 1899) s.22-25
J. Aakjær: Markedet og markedsviser (Holstebro 1929) s.25-28
J. Brøndum- Nielsen: Om et formodet Barndomsdigt af Fr. Paludan- Müller (Nationaltidende 12/4 1930)
H. C. Frydendahl, red.: Kværndrup Sogn (Krarup, Espe 1943) s.215
J. Nimb Lassen: Kjære Moder, Hvorfor Sover Du?- Et Omstridt Digt (Danske Studier 1957 s.132-34)
S. Nielsen og I. Piø: Skillingsvisen (Hendes Verden nr. 4/ 1981)

2. Nikolaj Frederik Severin Grundtvig i Kjerteminde d. 14. Juni 1855

Visen er en hyldest til Grundtvig, der blev valgt til Rigsdagen for Kerteminde- kredsen ved folketingsvalget 1855.
Det var en tid med stærk politisk røre og kamp dels om de frihedsrettigheder Grundloven af 1849 indebar og dels om indførelsen af en dansk- tysk "helstat".

Folketingsvalg blev udskrevet til den 14. juni med det sigte, at den kommende rigsdag kunne indføre en helstatsordning.
Grundtvig blev foreslået som kandidat, men ønskede ikke straks at stille op, da han ikke kunne være sikker på at blive valgt. Eneste kandidat, smed Niels Hansen fra Havndrup, fik ved valgrunden 111 af de 500 afgivne stemmer. Et nyt valg skulle nu iflg. valgloven finde sted d. 21. juni.
Her kandiderede Grundtvig så- og begav sig dagen før valgets 2. runde på vej mod Kerteminde.
Velankommet, modtaget af apoteker Fribert, fortæller Grundtvig:

"Mit Herberge fik jeg i en hyggelig Høielofts - Sal, som i Syvaars- Krigens Tid (1807-14) skal været hvælvet til de døgnrige Kaper- Gaster, som her med Gammen drak hinandens og Handteringens Skaal, men som nu i mine Øine især udmærkede sig ved sine rige Blomster- Vaser, som gjorde mig saa mistænkelig, at jeg følte paa Blomsterne for at overbevise mig om, at de ikke i al deres Smagfuldhed var Øienforblindelse. Siden, da jeg blev vaer, at ikke blot Haven, men ogsaa Gaarden var her bogstavelig en "Rosengaard", skammede jeg mig vel lidt ved min Mistænkelighed, men modtog dog netop derved et varigere indtryk af *Rosen- Floren* som Kiertemindes Glans- Side for mig, der er saadan en Nar efter Roser, at jeg kunde ønske mig tilbage til *Kierteminde* en af disse Dage blot for at see hele Vrimlen, smagfuldt ordnede paa en lille Plet, udsprunget i sin Pragt."

Mange mennesker troppede op fra store dele af Fyn for at møde Grundtvig, der i øvrigt ikke havde været på øen siden 1808 (bortset fra en enkelt gennemrejse).
Grundtvig og Niels Hansen fik hver især ordet m.fl., hvorefter man gik over til valghandlingen. Grundtvig blev valgt med 499 stemmer mod 212.
Herefter fulgte et festmåltid med flere taler på gæstgivergården.

"Om Eftermiddagen", fortæller Grundtvig, " endelig gik Toget med *Kiertemindes* Søfolk og *Dannebrog* i Spidsen, til den nærliggende Skov, hvor, ogsaa under Apotheker *Friberts* Forsæde og Forsorg, alt er smukt anlagt baade til Lystvandring og Forsamling, og her lød da *Modersmaalet* paa *Taler- Stolen* til henved Soel- Nedgang for mangfoldige aabne Øren, ikke blot fra vore studeerte Munde, men også fra *ustudeerte* Munde, som netop i *Fyen* klarlig beviser, at *Modersmaalet,* naar det kun i bedre Mening end hidindtil faaet Lov at skiøtte sig selv, vil give de studeerte Herrer meget meer at tænke paa og tale om, end de har givet Folket."
Festpladsen ved Lundsgaard skov var fyldt med mennesker, der istemte hyldestsangen (vise 2) for Grundtvig.

Bladet "Dannebrog" beretter:
"Nu tiltalte *Grundtvig* Fynboerne; dybt og dejligt lød hans Ord, og jeg (Birkedal) saa Taarer i mange Øjne. Den gamle Kæmpe for Danmark, Frihed og Ære stod nu for saa mange, som ret følte, hvad han havde været for Fædrelandet og dem i det. Han sagde, at han altid havde forundret sig over, at han aldrig havde løftet sin Røst her i Danmarks midterste Ø, paa Fyn, som langt fra at have faaet sit Navn af det, der adskiller, det fjendske og adsplittende mellem *Sjælland* og *Jylland,* tvertimod bar Navn efter *Gefion.* Her var store Minder; *Odin* skjulte sig endnu i *Odense,* den sidste danske Kæmpe fra Hedenold, *Palnatoke,* havde her sit Hjem, og mange Forkæmpere for Danskhed og Frihed var her fra udgaaede; som saadanne nævntes *Kristjern Pedersen* og *Hans Tausen* i ældre, *Nyerup* og *Rask* i nyere Dage. Han

sluttede med at anvende Sangens Ord: "Hvad siger det, du er gammel " osv. paa *Danmark*, som vel var det ældste Kongerige i Verden, men som endnu gemte en Ungdoms Ild og Varme, som dog tilsidst en gang vilde, under Guds Naade, bryde frem og gøre Danmark til et lykkeligt Rige. Dog, jeg formaar ikke at give endog kun et mat Skyggerids af hans Ord; men vist er det, at vi følte den danske Ild, mens han talte."
Og efter avisens kortfattede referat af øvrige taler, sluttes således:
"Aldrig vil det glemmes i hin Egn, at den havde en saadan mild og lys Dag, hvorpaa Danmarks *Minder* og Danmarks *Haab* underligt smeltende rakte hinanden Haand over den gamle, sølverhvide Mand, i hvis Hjærte begge, baade Minde og Haab, har sluttet Pagt. Gud bevare Danmark!"

Grundtvigs egen beretning om dagen sluttes med disse ord: "Hermed endtes den sommerlange Dag, og Natten brugte jeg naturligvis til at sove i, men hørte om Morgenen, at Ungdommen havde brugt den til at dandse i, under aaben Himmel til Soel stod op, og da *Fyen* ventelig endnu, som i de gamle Skjaldes Tid, er "faure Pigers Land", saa har Valg- Festen vist endt endnu gladere end den begyndte..."
- endvidere "de bedste Ønsker baade for *Dansk Oplysnings* Udbredelse i og fra *Odense Amts anden Valgkreds,* hvor den har sin bedste Planteskole (Kolds skole), og for *Kiertemindes* Opblomstring, når *Jernbanen* engang kan naae til Beltet, hvorom jeg ogsaa hos min driftige Vært fandt de skiønneste og, som mig syndes, høist rimelige Forhaabninger."

Litteratur:

"Valgdagen i Kjerteminde". Gengivet i: Nik. Fred. Severin. Grundtvigs udvalgte Skrifter, ved H. Begtrup, bind 10 (Kbh. 1909) s.68-73.
J. Nielsen: Valget i Kerteminde 21. Juni 1855 (Aarbog for Historisk samfund for Odense og Assens Amter 1. Aargang, 1913, s.82-96)

3. Morderen i Saaderup og det nedpløjede Lig

Mordet blev naturligvis genstand for op til flere skillingsviser. Det er den mest professionelle udgivelse fra Julius Strandbergs forlag, der er gengivet med en illustrativ forside samt forklarende beretning foruden selve visen, forståes!
Vi kender yderligere mindst 4 viser om mordet, hvoraf 2 er udgivet af "Bogtrykkeriet i Nyborg".
En af disse lyder således:

"Mere Nyt om Morderen!
Det gør jukke no`et.

Nu har vi da faaet lidt Nyt igjen,
Saalænge der tales om Morderen,
Mathiesen han hed- saa ved Du Besked,
En Aften han blev saa vred;
Han sparte ej sin Amution,
Men skjød en voxen Mandsperson,
Da siden gravede ham ned
I Jorden paa samme Sted;
Det var i Saaderup paa sin Jord
Han øvede dette skrækkelige Mord;
Han kom i Forhør, men ud af en Dør
Han sprang, og løb fra dem; men se hvad han gjør:

Til Kjerteminde, der rendte han hen,
Men han blev dog fanget lidt snart igjen;
Da han fik Logi, saa kom Politi,
I Brummen da maatte han i.
Nu har han jo bekjendt sin Synd,
Nu venter han kun at faa sin Løn
For al sin Gjerning her paa Jord
Og saa for sit skrækkelige Mord.
Mathiesen det er en forvoven Karl,
Ja! Vogt Dig for ham, naar han blier gal;
Men hvorfor har han dette gjort
Det er jo et Spørgsmaal, som er saa stort.

Naa! Saaderup, Sognet det blev dog fri
For Søren Mathiesen en længere Thi
Nu sidder han hen, i Fængsel min Ven,
Gud ved om han kommer igjen;
For skal hans Hoved hugges væk,
Saa bliver jo Skroget ganske læk,
Saa sejler han ej mere omkring
Og gjør sine farlige Sving.
Nu Lirenkassen og Sangeren
Til Minde gaa rundt om Mathiesen
Paa Markederne hør, sikken Lykke de gjør,
Der sælges jo Sangen for en 10 Øre.

Frit efter Mathiesens Kogebog

Omstændighederne ved mordet er grundigt gengivet i visens beretning, der tydeligvis som kilde især har haft Nyborg Avis.
Heri berettes det endvidere "Om Arrestanden *Søren Mathiesens* Flugt fra Nyborg og Anholdelse i Kjerteminde er der meddelt os, at han efter at være undsluppen i Nyborg tre Gange fra Folk, der havde Tag i ham, tog Vejen hjem efter og var lige ved sin Gaard... Herefter er han gaaet til Kjerteminde, og ankommen her, spurgte han efter Logis hos en Mand, han traf paa Gaden og som fulgte ham hen til en Værtshusholder, hvor han indlogerede sig. Ved at blive udspurgt om sit Navn og om Oplysninger hvor han var fra, gjorde han sig der skyldig i saa mange Modsigelser, at Værtshusholderen og den Mand, der havde fulgt ham til Værtshuset, bleve mistænkelige og tilkaldte en Politibetjent. Da denne kom tilstede, var Søren Mathiesen allerede gaaet i Seng, men stod strax op og fulgte villig med i Arrest."

Søren Mathiesen (født 1847) var fængslet i Horsens frem til sin død i 1931.

Litteratur:

Nyborg Avis 27. og 29/9 1875
S. Grundtvig: Dødsdommene i Danmark 1866-92 (Kbh. 1893) s.91-97
I. P. Jensen: 8 Aar i Horsens Tugthus (Horsens 1927) s.82-83

4. En sørgelig Tildragelse, som er sket paa Fyen

Blandt denne bogs viser er der 2, der omhandler den tragiske ulykke på Hindsholm. Forfatter til "En sørgelig Tildragelse" er den blinde C. Poulsen, søn af husmand og daglejer Poul Christensen samt Karen Jensdatter. C. Poulsen var en af de kendte markedssangere i 1800-tallet, og Jeppe Aakjær beretter flg. om ham:

"Den kjendteste Markedssanger i min Barndom var Vendelboen Chr. Poulsen, født i Øster Brønderslev omkring 1820 og vistnok død i Hellevad. Af ham ligger der en snes viser foran mig. De er ret ofte meget ubehjælpsomme, men Kunderne maa ha tyktes om dem, for de havde altid god Afsætning; baade den Blinde og Konen (Maren Rasmussen), der saa for dem begge, sang, saa det gjaldede ud over Skive Torv.- Her skal anføres en eneste af Chr. Poulsens Viser, fordi det er en Art Selvbiografi, og næppe andre end han selv har fundet det umagen værd at optegne hans Livs Data:

En Sang om den blinde Mand fra Hjørring Amt

En Sang jeg fremfører, og den jeg hensender
Til alle og hver, som vil høre mit Ord;
Den er om min Skjæbne, hvad der er mig hændet;
Fra Barndommens Dage i tungeste Kaar.
Jeg daglig maa vandre, i Mørke jeg gaar,
Og blind har jeg været i tredive Aar.

En Sorrig mig ramte, da 10 Aar jeg var,
Min Moder mig misted` det selvsamme Aar,
Og kummerligt var det for os og for Fa`er
At miste saa kjærligt et Minde paa Jord,
Men Gud den Alvise han styrer Alt her
For hvad der skal hændes for Enhver især.

See, nu blev min Skjæbne, jeg maatte udvandre,
Den Sorrig, som aldrig kan glemmes af mig,

Eiheller den glemmes af min kjære Fader,
Som for mig har sørget ret omhyggelig;
Men Fattigdom trykket min Fader saa haardt,
Derfor han blandt Fremmede mig sendte bort.

Da jeg ud var kommen og var iblandt Fremmed`,
Min Skole jeg fulgte og lærte med Flid,
Jeg takker min Gud, at jeg mangled ei Nemme,
Jeg lærte at læse ret godt i sin Tid;
Tre Aar i det Hele i Skole jeg gik,
Jeg takker min Gud, Underviisning jeg fik.

En Dag jeg ved Skolen var munter og leged`
Med barndomsglæder og Uskyldighed,
Det hændte sig, da var Ulykken tilstede;
Et Iisstykke voldte mig stor Fortræd,
Foran mig paa Jorden den blev slaget ned,
En Splint deraf sprang i mit Øje derved.

Med Hjemraad de qvakled` saalænge paa Øiet,
Mit Syn jeg maatt` miste paa dem begge to.
Et heelt Aar efter til Hjørring blev kjøret,
I ugerne fjorten paa Sygehus laae,
Men Alt var forgjæves, ei Raad var dertil,
Hvor gjerne at Lægen kurere mig vil.

Min fattige Fader lod mig saa opdrage,
Jeg blev confirmeret, modtog Daabens Pagt,
Om hvad de mig spurgte, jeg næsten kund` svare,
Mine Sødskende mig lærte det udenad,
Og derfor jeg takker nu Himmelens Gud,
At jeg haver lært at kjende Guds Bud.

Mit Navn jeg vil skrive, Christian Poulsen jeg hedder,
Og i Øster- Brønderslev der er jeg fød`.
Vidt rejser omkring og er kjendt mange Steder
Og sælger nu Viser for at tjene mit Brød.
Og lært jeg haver at spille Violin,
Hver søger sin Næring, jeg maa søge min.

Chr. Poulsen var i sine Velmagtsdage en ganske smuk Vendelbotype med den sirlige graa Skjægkrans om den kraftige Hage. De udslugte Øjne gav ham Præg af Tungsind. Det ringlede altid flittigt med gammeldags "Jenleskillinger" i Hatten paa hans Knæ."

Selve ulykken beskrives i Nyborg Avis således:

"Levende begravede

I Lørdags skete ifølge "Fyns Stiftstidende" den Ulykke, at 2 smaa Piger (Tvillinger) 8 Aar gamle, Døtre af Husmand Hans Pedersen i Nordskov, bleve levende begravede i en Grusgrav paa Herregaarden Brockdorffs Mark. De vare tilligemed Flere beskjæftigede med at luge Roer paa Marken, men vare i deres Fritid med nogle andre Børn gaaede hen i en i Nærheden værende Grusgrav for at lege, og her have Børnene- da Graven har været underhulet, uden at det øverste Jordlag har været spiddet ned- uden at ane Ulykken været inde i Hulen, da Nedstyrtningen skete. Foruden de 2 forulykkede Børn vare ogsaa en Dreng og en Pige under den nedstyrtede Jord, men da Pigen kun til Dels var bedækket af Jorden, kunde hun raabe om Hjælp, og en Kone, som ogsaa var derude for at luge, fik hende trukken frem, og begyndte derpaa at skrabe Jorden til Side med Hænderne, da hun ikke havde andet Værktøj; hun var saa heldig at frigjøre Drengens Hoved for Jorden, og da Forkarlen paa Brockdorff i det Samme kom kjørende med et Læs Gjødning, fik han Drengen trukken helt frem; men da der, før videre Udgravning kunde finde Sted, først skulde Bud til Gaarden efter Mandskab og Værktøj, vare de nævnte 2 smaa Piger selvfølgelig kvalte, førend de bleve gravede ud."

Begge denne bogs skillingsviser om ulykken og de involverede er lidt upræcise. Facts er

- at tvillingerne Ane og Johanne Hansen blev født 26. november 1868
- at de var døtre af husmand Hans Pedersen (død 1889, 65 år gammel) og hustru Johanne Pedersen (død 1872, 42 år

gammel, efter fødsel af en dødfødt pige)
- at hjemmet var Nordskov Bygade 11 samt
- at ulykken fandt sted d. 5. juli 1877

Litteratur:

Nyborg Avis 12/7 1877
J. J. Lønborg Friis: Vendsyssels Nationaldragter og vendelboerne i gamle Dage (Hjørring 1902) s.165, 182-83
J. Aakjær: Markedet og markedsviser (Holstebro 1929) s.35-36.

5. Den danske Piges Hjemvee

Den danske udvandring til Amerika var særdeles omfattende i perioden 1864- 1914. I alt udvandrede 300.000 eller 1/10 af befolkningen i dette tidsrum. Tiåret 1880-90 var netop antalsmæssigt kulminationen på flugten til Amerika. Også Fyn bidrog hertil med en udvandring, der svarede til øens befolkning. Fra Kerteminde viser udvandrerprotokollerne, at mindst 119 personer er udvandret mellem 1869 og 1904- fortrinsvis personer fra de lavere sociale lag, tjenestefolk og håndværkere.
Kjerteminde Avis ligner de fleste andre aviser i sin dækning af udvandringen- spørgsmålet om konsekvenser af sagen og årsagen hertil behandles praktisk taget ikke, mens mere kuriøse, sensationsagtige begivenheder viderebringes.

Skillingsviser om Amerika og udvandringen dertil kom der mange af, mindst 156 fra 1830-1914. Indholdsmæssigt spænder disse bredt med omtale af f.eks. guldgravning i Californien, mormonerne, skibskatastrofer ved overfarten til det forjættede land samt farvel- og længselssituationen Sidstnævnte kategori var meget populær al den stund, at stærke følelser i tilknytning til afsked og længsel naturligvis var en realitet , og også fordi skillingsvisegenren netop var god til at bruge denne og lignende situationer (kærlighed f.eks.) som visernes indhold.
Holdningen til udvandringen i "Den danske Piges Hjemvee" er tydelig nok- udvandringen har været en stor fejltagelse, Danmark har fået frarøvet udvandrerens ungdom og arbejdskraft, og det drejer sig nu kun om en ting

Nu flyer jeg fra mit Fængsel
Tilbage til mit Land,
Der stilles snart min Længsel,
Der slukkes Hjertets Brand.

Trykkeren angives at være L. E. Vergmann (1849-1917), der dels var ejer af et bogtrykkeri i byen dels redaktør og udgiver af Kjerteminde Avis fra avisens opstart 1879.Det skal i

parentes nævnes, at der havde været enkelte forgæves forsøg på at etablere en levedygtig avis forinden.

Udgiver er den blinde smed Hans Christensen, Odense. Denne levede af at udgive og skrive sange, som vi har en del af spredt over 20 år.

Priskurant
over
Bogtryk-Arbeide
fra
Vergmanns Bogtrykkeri,
Kjerteminde Langegade

		Kr.	Ø.
50	Bryllups-, Konfirmations- eller lign. Lejlighedssange	5	00
100	do. do.	7	50
50	almindelige Visitkort	0	66
50	kulørte do.	0	85
50	fine do. i Æske	1	00
50	extrafine do. i Æske fra	1	15
50	fine Forlovelseskort fra	1	00
100	Oktavregninger med Navn	0	75
200	do. do.	1	15
100	Kvartregninger med Navn	0	90
200	do. do.	1	35
100	Meddelelser med Navn	1	25
200	do do.	2	00
200	Flaske-Etiketter fra	0	75
500	do. do. fra	1	35
1000	do. do. fra	2	50
1	Vinduesplakat	0	50
100	Priskuranter fra	2	50
100	Love med 4 Sider Tryk	4	00
100	Love med 8 Sider Tryk	7	00
100	Anbefalingskort fra	1	75
500	do. fra	5	00
100	Anbefalingsbreve	2	75
100	Ark Brevpapir paatrykkes Navn og Firma for	0	50
200	Ark do. do. for	0	75
100	Konvoluter paatrykkes Navn eller Firma for	0	35
200—400	do. do. tor	0	50
500—700	do. do. for	0	75
1000	do. do. for	1	00
25	Ligtaler fra	6	00

Alle andre Arbejder i Forhold hertil. Visitksot leveres færdig paa 1 Time. Andre Arbejder hurtig.

Reklame for Vergmann i Kjerteminde Avis 1. oktober 1886.

Litteratur:

T. Thomsen: Farvel til Danmark. De danske skillingsvisers syn på Amerika og på udvandringen dertil 1830- 1914 (Århus 1980)

T. Thomsen: Jens med guldklumpen. 110 skillingsviser om Amerika og udvandringen 1830-1914 (Kbh. 1982)

K. Hvidt: Danske veje vest- på- en bog om udvandringen til Amerika (Kbh. 1976)

K. Risskov Sørensen: Kerteminde bys historie. Bind 3: 1850-2000 (Kerteminde 2000) s.41.

6. Et Alvorsord til danske Mænd og Kvinder

Denne vise er som den foregående udgivet i Odense og trykt i Kerteminde.
Baggrunden for "forsoningsordene" er den skarpe tone og politiske debat, der længe havde raset i Danmark, og som netop kulminerede i 1886. Højre og Venstre stod uforsonlige overfor hinanden, og Estrup regerede landet via provisoriske love, der blev gennemført og vedtagne udenom folketinget.
Som alle andre aviser refererer Kjerteminde Avis næsten dagligt om den politiske situation, bl.a. omkring valget oktober måned. Dette sker dog typisk via omtale af møder afholdt rundt omkring i landet, hvorimod lokale hændelser ikke prioriteres særskilt.

Møde i Kjerteminde

afholdes **Tirsdag den 19. Octbr., Kl. 3, i Anlægget til Dannelsen af conservative Klubber for Valgkredsen.** — Redaktør **Carstensen** fra Kjøbenhavn m. fl. ville tale.

Undertegnede tillade sig at indbyde Meningsfæller til talrigt Møde.

Efter Mødet Fællesspisning.

Albrecht, Toldforvalter, Kjerteminde.
K. Andersen, Gaardejer, Fraugde-Kjærby.
A. Andersen, Bestyrer, Kjerteminde.
H. Christensen, Gaardejer, Hundslev.
J. Christiansen, Gaardejer, Allerup.
H. E. Clausen, Gaardejer, Marslev.
M. Cornelius sen. fhv. Gaardejer, Davinde.
Delcomyn, Kjøbmand, Kjerteminde.
Dreyer, Skovrider, Hverringe.
H. Hansen, Murer, Davinde.
H. P. Hansen, Sgf., Gaardejer, Viby.
J. Hansen, Gaardejer, Rasttrup.
Høyrup, Forpagter, Brolykke.
Høyrup, Godsforvalter, Hverringe.
Ibsen, Organist, Kjerteminde.
O. Jensen, Gaardejer, Mesinge.
H. J. Jensen, Gaardejer, Skovgaard.
Juul, Stamhusbesidder, Hverringe.
Jørgensen, Lærer, Allerup.
A. Jørgensen, Gaardejer, Birkum.
V. Høthe, Forvagter, Holev.
H. Larsen, Gaardejer, Rynkeby.
Lassen, Proprietair, Selleberg.
H. Madsen, Arbejdsmand, Kjerteminde.
H. Chr. Madsen, Gaardejer, Rynkeby.
C. Møller, Maler, Kjerteminde.
Jørgensen-Møllegaard, Sgf., Gaardejer, Birkende.
L. Nielsen, Fragtkjører, Maale.
R. Nielsen, Husmd., Laddy.
Olsen, Lods, Kjerteminde.
H. Olsen, Husmd. Hersnap.
Petersen, Præst, Kjerteminde.
J. Poulsen, Gartner, Kjerteminde.
Smidt, Lærer, Fraugde-Kjærby.
Ebbe Sørensen, Gaardejer, Kjertinge.
Telsen, Proprietair, Keirup.
Vergmann, Redaktør, Kjerteminde.
Vind, Hofjm., Sanderumgaard.

Avisannonce oktober 1886 for et lokalt møde afholdt i forbindelse med den politisk højspændte situation

7. Lidt "attisk Salt" til Kerteminde Fugleskydningselskabs Frokost

Skillings/ lejlighedsvisen henviser pligtskyldigst til den aktuelle bestyrelse i jubilæumsåret, dvs.

- købmand Emil Andresen (1859-1928), i bestyrelsen 1888, formand 1894-1923
- apoteker Poul Chr. W. Backmann (1860-1899), i bestyrelsen fra 1893, kasserer 1895
- skomagermester N. P. Bom (1852-1934), i bestyrelsen 1894-1934
- dyrlæge M. Chr. Petersen (1834-1913), i bestyrelsen 1892-98
- fiskehandler Niels Hansen (1852-1931), i bestyrelsen 1890-1905

I Kjerteminde Avis bringes flere dage i træk fyldige beskrivelser af selskabets historie og fejringen af selve dagen, der har været en begivenhed for hele byen:

Fugleskydningsselskabet nogle år efter jubilæet

"Fugleskydningsdagen.

Morgenhilsen
I Morges Kl. 5 vækkedes Beboerne ved Trommehvirvler. Det var Signalet til Borgernes Fest, for at man i rette Tid kunde komme ned til Hotellet, hvor

Udmarschen
foregik fra. Ingensinde før har Processionen været saa stor som i Morges, lige som Selskabet ikke siden Stiftelsesdagen, for 50 Aar siden, har talt saa mange Medlemmer. Processionen gik først op at hente Fuglekongen, Detaillist *A. Tornøe*, der ventede i Døren, iklædt det grønne Baand med alle Sølvpladerne, hvortil der i Aar er kommen en ny, en nydelig ciseleret Sølvplade med Kjertemindes Vaaben, Aarstallene 1845-95 samt navn og Fugl. Over Alt i Byen vajer Flag og flere Steder, som i Søndergade, var der strøet Grønt og Blomster. Da Processionen ankom til

Anlæget
modtoges den med Kanonsalut. Baade Anlæget og Pavillonen er overordentlig smukt pyntet. Efter at Medlemmerne havde hilst paa hinanden med Ønsket om en glædelig Fest, begyndte Skydningen. Efter at første Omgang var skudt, indtoges

Frokosten.
Denne var overordentlig livlig. Den ene Tale afløste den anden. Ved Bordet bød Kjøbmand Emil Andresen Velkommen. Gid det som i gamle dage maa være saaledes, at Fugleskydningsdagen maa samle Alle, hvad enten han hører til den ene eller anden Stand. Gid det maa vedblive saaledes at være Tilfældet. Lad os, som vore Forfædre, har tænkt sig, Alle samles under Et.
Borgmester v. Wylich: Det er ikke blot en god men gammel Skik, at vi ved enhver festlig Lejlighed mindes Landets Konge. Gid vor Konge endnu maa leve længe og regere Land og Folk til Velsignelse. Leve Hs. Maj. Kong Christian den 9de. (9 gange gjentaget Hurra, Fanfarer og Kanonsalut)

Nationalsangen afsynges.
Kjøbmand Emil Andresen udbragte en Skaal for Fuglekongen.- Rebslager Henriksen mindede gamle Kammerjunker Bretteville. Den Gang Bretteville kom til Kjerteminde var det saaledes, at næppe en landmand kunde komme her ind i Byen.- Postmester Andersen udbragte efter Sangen til Kjerteminde en vel motiveret Skaal for Kjerteminde- Kammerraad Tornøe for Fugleskydningsselskabet- Redaktør Vergmann for Postmester Andersen- H. O. Nielsen for Landboerne.- Endvidere udbragtes Skaaler for Borgmester v Wylich, for Fugleskydningsselskabet m. fl.

Gevinster
Indtil Middag var Citronen nedskudt til Gmd. And. Larsen, Langø, ved eget Skud. Ringen til Distriktslæge Gjellerup, ved eget Skud. Venstre Vinge til Sømand Chr. Andersen, ved Skipper Chr. Andersens Skud

Hjemmarschen.
Kl. ca. 1 marscherede Selskabet ind til Byen for at holde Middag. Efter halvanden Times Hvile begyndte Skydningen paany.
Herom i Morgen."

Skillingstrykket "Lidt attisk Salt" var ikke det eneste fremstillet til lejligheden. Således trykte "Kjerteminde Bogtrykkeri" nogle "Brodersange", heriblandt

For Fuglekongen, Selskabet og Veteranerne:

Til Borgerfest vi atter nu er stævnet
Det trods de sløje Tider vi har evnet;
Paa "Løverdag" man Skydningen fortsætter,
Thi Danmarks Ungdom øve vil- Idrætter!

Det var saamænd i anno Fem og Fyrre,
Da Borgerne her sad paa det Tørre-
Da fik man en Ide, som ej var ilde,
Og "Stifteren"- ja det var *Bretteville-*

I Procession til Skoven gik man ene
Og humpede paa Strandens mange Stene
Mens Punsch og afbrændt Rødvin kvæged Ganen,
Man mored sig saa rart paa- "Skydebanen".

Og hvert Aar skød man saa til Papegøjen
Om Sølvgevinster, der sprang ud af- Røgen,
En Sølverplade aarligt "Baandet" pryder
Med- "Fuglekongens" Navn- som Skytten fryder.

To Veteraner har i Aften Sæde
Som Hædersgjæster nyde de den Glæde
At samle med hver ærlig Skyttebroder,
Der synger, spiser, drikker- "efter Noder"-

Herr *Henriksen*, der spinder mangen Ende,
Arbejder baglæns uden Brug af Svende-
Og gamle *Tornøe*, ikke Kammerraaden
Men "Detaillisten"- følger ogsaa Traaden.

Med Stolthed Veteraner se tilbage
Paa Fugleskydningsselskabs første Dage-
Og derfor skal de ha` et kraftigt Hura
Af Alle- selv af dem, der "dyrke Jura"!

Iaften Kongeværdigheden skifter
Den "nye" Fuglekonge sikkert stifter

En Broderskabets Aand blandt Gjæster,
Der stedse raade bør- ved Fremtidsfester-

Vort Selskab leve højt som osse Manden,
Hvis Navn imorges ukjendt var af Standen;
Men Borger!- Fuglekongen nu skal hyldes
Og raab saa Hurra!- medens Glasset fyldes!

På personsiden henviser "For Fuglekongen, Selskabet og Veteranerne" til

- By- og herredsfoged, kammerjunker Louis le Normand de Bretteville (1805- 53), i direktionen 1845-47
- Rebslager Niels Henriksen (1818-1908), i direktionen 1869-75, æresmedlem 1895 og
- Detaillist og købmand Aldberth Tornøe (1822-1907), æresmedlem 1895

Litteratur:

Kjerteminde Avis 18/7 1895
Kjerteminde Fugleskydnings- Selskab 1845-1995. En historisk gennemgang ved Rita H. Matzon og Anne- Lise Eilstrup (Kerteminde 1995).

Kjerteminde Fugleſkydnings-Selſkab

afholder 50 Aars Stiftelſes-feſt i Anlægget Torsdagen d. 18de Juli 1895.

Udmarſch fra Hotellet Kl. 7 Morgen.

Nummertrækning foretages ſom ſædvanlig Aftenen forud Kl. 8 paa Hotellet.

Nye Medlemmer optages.

Beſtyrelſen.

Annonce i Kjerteminde Avis d. 16. juni 1896 - en hel måned forinden jubilæet

8. Amandas ulykkelige Kærlighed

Visens baggrund er udmærket beskrevet af Hans Hviid:
"Min Amanda var fra Kerteminde" var en for sin tid populær revuvise...
Bag visen ligger en lille kærlighedshistorie, som er knyttet til en af byens døtre. Hendes virkelige navn var Sofie Krag, datter af urmager Edvard Krag og hustru, Marie Cathrine

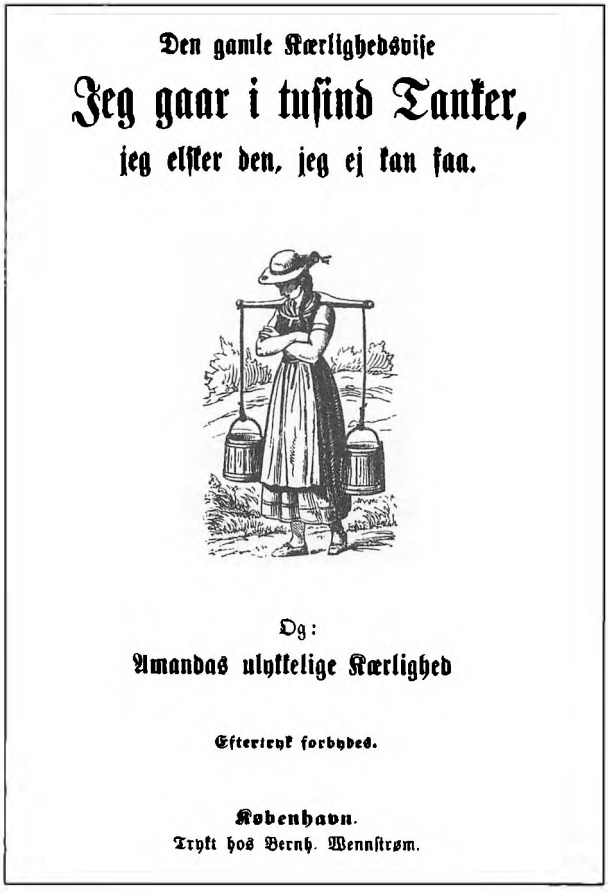
Den gamle Kærlighedsviſe

Jeg gaar i tuſind Tanker,

jeg elſter den, jeg ej kan faa.

Og:

Amandas ulykkelige Kærlighed

Efternytk forbydes.

København.

Trykt hos Bernh. Wennſtrøm.

En blandt mange udgivelser af "Min Amanda" fra Strandbergs forlag

Ovesen Wittrock; hun var nr. 8 ud af en søskendeflok på 4 piger og 5 drenge og fødtes 3. november 1871.- Slægten Krag er en sidegren til den store velkendte Kertemindeslægt Bom. En velbegavet slægt, der oprindelig var "indvandret" fra Jylland, hvor den havde sin hovedstamme. Omkring 1890 ca. 20 år gammel rejste Sofie Krag til København for at følge i en store- søsters fodspor og blive skuespillerinde som denne. (Det var den 14 år ældre Augusta, der spillede på Dagmarteatret; hun var første gang gift med regissør William Kruse, med hvem hun havde datteren, den senere bekendte skuespillerinde Karen Caspersen. Augusta Kruse blev siden gift med skuespilleren Alfred Møller). Sofie Krag blev hurtigt optaget i "kredsen" og skulle snart skabe sig et navn; det var først og fremmest som revyskuespillerinde på Nørrebros Teater, hun blev kendt. Det var også på Nørrebros Teater, hendes kærlighedshistorie fandt sted. Her traf hun teatrets "husdigter", den 10 år ældre forfatter Anton Melbye, med hvem hun blev forlovet. Men idyllen skulle få en brat ende, idet den unge skuespillerinde svigtede sin forlovede til fordel for en ung student. Bruddet har været alvorligt, thi de forlovede fandt aldrig sammen mere, og Sofie Krag skulle gå en krank skæbne imøde.

Forargelsen i det borgerlige København var stor, og en af dem, der gav udtryk derfor var Melbyes gode ven, forfatteren og komponisten Axel Schwanenflügel. Under pseudonymet "Svend Flue" skrev han til vinterrevyen "Harper i Luften" 1893 den omtalte vise med den nu berømte indledningslinje "Min Amanda var fra Kerteminde..."

Navnet Amanda var så sandelig ikke tilfældigt valgt! Det kommer af det latinske amo, der betyder "ar elske", og i sin her benyttede bøjningsform får det betydningen: "Den, der bør elskes", altså en bevidst camouflage for at lægge et odiøst skær over den svigefulde dame. Melodien byggede Schwanenflügel over en populær folkevise fra Bretagne.

Hvem var studenten, vil De spørge? Også det kan nu oplyses, uden at nogens ære gås for nær. Det *var* en barndomsven fra Kerteminde; han var ikke mediciner, men studerede jura og nedsatte sig få år efter som sagfører i København.- Han var søn af den lille bys kæmner, hed Vilhelm Nielsen,

og døde for to år siden (9/3 1964) 94 år gammel efter et livslangt virke ved "Politiken", hvor han havde været direktør. Han var to gange gift; først 1896 med Ellen Hørup (Viggo Hørups kendte datter) og siden med Astrid Otterstrøm, der døde 1955.
Sofie Krag skulle aldrig blive gift. En del år endnu optrådte hun, men så tog en snigende sygdom magten og tvang hende til at forlade de skrå brædder; hun døde 10. februar 1911, kun 40 år gammel.
Tiden i dag er en anden end de glade- men så bornertehalvfemseres tid. Hvad der i dag synes at være en harmløs kærlighedsaffære mellem to unge, som man med et smil trækker lidt på skulderen af og morer sig over, betød på den tid skam og skændsel for de implicerede, der blev ofre for den offentlige moral og forargelse..."

Anmeldelserne af revyen var yderst positive.
Berlingske Tidende fremhæver "Hr. Viggo Jensen, hvis Foredrag af Sangen om den troløse Amanda blev Aftenens bedste Præstation".
Politiken skriver: "Desuden er Hr. Schwanenflügel Mand for at skrive en morsom Vise. Han forstaar at lægge Omkvædet til rette, saa at det slutter Verset af som et Piskesmæld...Visen om den forsvundne Amanda, foredraget med illuderende Tungsind af Hr. Viggo Jensen, har gode Chancer for at blive en populær Folkevise."
Endelig siger Socialdemokraten om forfatteren, at han "har en usalig Svaghed for Kommis-Brandere...- men til Gengæld kan han af og til falde over en god Vits og skrive en morsom Vise, f.eks. den i rørende Strandbergsk Stil om Amanda."

Og som spået i anmeldelserne blev "Min Amanda" hurtigt kendt og herefter i lighed med andre populære revuviser hurtigt udgivet, tilrettet og "forbedret" som skillingsvise- bl.a. af Julius Strandberg i 1894.
Også en af Strandbergs konkurrenter, Rud. Foltmar, forsøgte sig med en "Amandavariant":

Den ſmukke Kærlighedsviſe

My Darling.

Synges til den bekendte ſmukke Vals.

Og: Min Amanda var fra Kærteminde.

København. Rud. Foltmars Tryk. Schønbergsgade 20.

Versionen udgivet af Rud. Foltmar

Min Amanda var fra Kjerteminde

Min Amanda var fra Kjerteminde,
Og hun kom til Kjøbenhavn ifjor;
Hendes Øjne, aa hvor de ku` skinne,
Hendes Tænder er som Perlemor;
Hun er rank og slank og jeg vil anta`
Saadan 20 Tommer i Figur,
:,: Og jeg gik paa Livet med Amanda,
Hver Gang hun ha`de Udgangstur :,:

Tænk forleden, som vi gaar paa Strøget,
Møder vi en meget fin Person,
Lorgenetten ha`de han i Øiet,
Og i Klæ`er han ligned` en Baron.
Med et Smil han Hatten tog galant a`,
Min Amanda hilste ham igjen;
:,: Og saa forestilled` min Amanda
Denne Herre som sin Barndomsven :,:

Og vi fulgtes sammen nedad Gaden,
Solen brændte, saa vi svedte, ja!
Paa en "Genstand" invitered` Raden,
Og vi gassede os Alle, tja!
Vi nød Livet paa en smuk Veranda,
Og som sagt i deiligt Solskinsvær,
:,: Vi blev begge enig med Amanda,
Om at ta den lille Genstand der :,:

Vi fik En og vi fik To at drikke,
Stadigvæk saa kom en "ny Butik",
Alting svimled` for mig, jeg fik Hikke,
Og jeg maatte ud et Øieblik.
Da jeg saa kom ind igen jeg fandt a`
De var begge fløine deres Vei;
:,: Han var gaaet i Byen med Amanda,
Og som Dumme- Peter stod nu jeg :,:

Ak, saaledes er min Stjerne dalet,
Den er "snuppet" af en Kandidat,
Som er paa Kommunehospitalet,
Med sin Kniv han snitter Dag og Nat.
Kære Venner, tror I det er sandt a`,
At en Doktor være kan saa slet;
:,: Naar tilsidst jeg finder min Amanda,
Er kanske hun bleven til Skelet :,:

Det er i øvrigt bemærkelsesværdigt, at "Min Amanda" som skillingstryk udkom over en længere årrække- men næsten altid som B- vise, hvorfor den fungerede som en art fyld i forhold til hovedsællerten. Dette indicerer, at visens selvstændige gennemslagskraft i skillingstryk var begrænset.

Litteratur:

H. Hviid: Historien om Amanda der gjorde sin by berømt (Kerteminde Turistforening u. år)

Sølves forlag, der virkede 1930-58, udgav også "Min Amanda" i den originale revueversion

9. Pigen, der dansede sig ihjel

Julius Strandberg har skrevet denne vise d. 14/11 1901.
Visen var i sin samtid særdeles populær og synges også den dag i dag.
Indholdsmæssigt gengiver den ikke en autentisk historie, hverken med hensyn til "den Fremmede" eller stedet "Dalby", der kan være flere steder rundt om i Danmark. Og altså også på Hindsholm.
Iørn Piø skriver: "Hele Visen er nemlig en moderne version af middelalderballaden "Nøkkens svig", hvor nøkken omskabt til en ung, smuk ridder danser en jomfru til døde- eller rettere: danser hende ned til sig i åen, "hvor den jomfru under vandet skreg". Og moralen er i Peder Syvs version fra 1695: "Jeg råder alle og hver jomfru god:/ går ikke i dans med stort hovmod."

Litteratur:
I. Piø: Viser fra din oldefars tid (Kbh. 1974) s.77

10. Til Fødselsdagsbarnet Kerteminde Amanda

Byen smykket til fest 1913

Udgivet 1913 af Kerteminde Avis Bogtrykkeri i et visetryk i forbindelse med byens 500- års jubilæum som købstad. Sammen med visen er der yderligere aftrykt flg.

- byens "officielle" Kertemindevise (Hør, mine Venner, hør nu en Gang)
- den tidstypiske hyldest "Til Qvinden" samt

Kerteminde

Du lille By ved Bæltets Bred
med Sundheds Bris og Styrkebad,
hvor Fjordens Blink og Lundens Fred
gør Sindet frejdigt, Hjertet glad,
hvor lune Hjem i sluttet Rad
har Flid og Nøjsomhed i Gem,
du kaldes kun en ringe Stad,
dog elsket er du, kære Hjem!

Du drager mangt et Læs til By
og rige Dræt fra Havets Skød,
Naturens Venner til dig ty,
til Klint og Skov med Hvile sød.
Om Svenskekampen blodigrød,
af Saga blev dit Minde gemt,
og Digtersange om dig lød
- du kære By er ej forglemt.

Dit skønne Navn har ofte lagt
Erindringssyner for vort Blik
og mindet os om Lysets Magt,
om stort og godt, vi derved fik;
thi være Kerteminde bragt
de Hjerteønsker, den er værd,
og til dens Pris det være sagt:
Den hædres bør ved al vor Færd.

Litteratur:

O. F. Vergmann:Kjerteminde Kjøbstads 500 Aars Jubilæum (Hver 8.Dag 1913- 14. s. 302-03)
M. Lollesgaard: Kerteminde. 1413- 7. december- 1913 (Illustreret Tidende 1913- 14, bind 55, s.108-09)

Vise 11- 18 : Om Hans Hansen

Et godt indtryk af "Kolportør fra Kjerteminde", Hans Hansen, får vi i dennes mangfoldige småskrifter, især indeholdende sange. Herudover findes en del særskilte skillingstryk, og man må formode, at en del af småskrifternes sange rent faktisk også har været udgivet som særskilte skillingstryk, men desværre er gået tabt i tidens løb.
Med ca. 20 titler på småskrifter som f. eks. "Kan noget Godt være fra Kjerteminde?", "En sandfærdig Erindring om tre unge opvakte Sødskende i Bregnør", "Flere smukke kristelige Sange", "Min Morgenandagt paa Kirkegaarden og nogle Sange", "Violduft" samt "Rosenduft" er der først og fremmest kristelige (indre- missionske), opbyggelige sange, men lejlighedssange og decideret typiske skillingsviser er der også nogle af.
I flere tilfælde gengives sågar Hans Hansens egen version af hans livshistorie, bl.a. i 1886 med "En lille Forglemmigej, ledsaget af et kristeligt Livsbillede om min kjære afdøde Moder"- her omtrentlig aftrykt i sin fulde ordlyd:

"ET TILBAGEBLIK PAA SVUNDNE DAGE"
Jeg, Hans Hansen, er født i Landsbyen Lille- Viby, Drigstrup Sogn, ved Kjerteminde paa Fyen, den 7. April i Aaret 1838 og døbt den 13. April (som i det Aar indtraf Langfredag), hvilket minder mig ret levende om Golgatha, om "Jesu Blod", som renses fra al Synd, og minder mig om, at han stadig udtrækker sine Arme, for at omfavne mig, og siger: Kommer hid! Her er Hvile for Din stakkels fattige Sjæl, og bagved Jammerdalen har jeg beredt Plads for Dig i de evige, skjønne Pauluner.-
Præsten, som døbte mig i Sognets Kirke, var Kateket Vestengaard; samme Mand døde i en meget ung Alder og hans Hvilested findes paa Kjerteminde Kirkegaard.
Nu, min Faders Navn er Hans Ottosen, han er født i Munkebo den 10. November 1820 og min Moders Navn er Dorthea Rasmusdatter. Hun er født i Drigstrup, Aaret 1806 den 18. Marts, og hun døde efter i 6 lange Aar at have vaandet sig paa et tungt Smertensleje, stille og gudhengiven den 28.

Juli 1862, om Aftenen Klokken 6.
Min gamle Fader lever endnu medens disse Linier skrives, og jeg skal med et lille Pennestrøg fortælle, at han indtraadte i andet Ægteskab med en ung Kvinde fra Kjerteminde Rynkeby, ved Navn Sofie Hansen; kun 25 Aar gammel døde hun under hendes Nedkomst med en Søn, som i den hellige Daab fik Navnet Sofus Ottosen. Han er imidlertid voxet til og fik Lyst til at pløje de vilde Bølger; i afvigte Foraar foretog han sig en Rejse til Kejserdømmet Kina, og efter hvad mig er meddelt, vil han opholde sig der i 3 Aar, Gud kjender Fremtiden!
Ikke længe efter at min Faders anden Hustru var død og begravet, skete en tredje Indtrædelse i Ægtestanden med en gudfrygtig og virksom Kvinde ved navn Marie Rasmussen, mærkelig nok at fortælle, at samme Kvindes Barndom henrandt i samme Hus, hvori jeg er født, i nævnte Lille- Viby, Drigstrup Sogn. Ægteskabet er af Gud velsignet med en kjær Datter ved Navn Dorthea Ottosen. Hun er en ung haabefuld Pige; maatte Guds Engle ledsage hende gjennem denne onde forføriske Verden, og tilsidst aabne de skjønne straalende Perleporte for hende i Lysets dejlige Hjem- det er min Bøn i Vorherres Jesu Navn.
Her vil jeg standse og vende tilbage til min egen Barndom. Det var i flere Aar, at jeg maatte friste den tunge Skjæbne at flytte omkring til forskjellige Familier i Pleje, hvilket var begrundet paa, at mine Forældre dengang vare ugifte. Imidlertid bemærkes, at jeg har en Halvsøster, som er gift med en Rebslager Pedersen i Kjerteminde; nævnte Søster og jeg have en Moder sammen.- En skjøn Dag giftede mine Forældre sig og kjøbte Hus i Kjerteminde Vestergade - hvor ogsaa bemeldte Søster nu boer -; de toge selvfølgelig deres Søn til sig, og i dette Hjem tilbragte jeg saa resten af min Barndom. Ved Skoleundervisningen havde jeg forskjellige Lærere: Meldahl , Kristensen, Mortensen, Jakobsen og en paa den Tid værende Kateket og Førstelærer ved Borgerskolen R. Hus, som var en nidkjær Herrens Tjener i sin Gjerning.
Imidlertid blev jeg konfirmeret i Kjerteminde St. Laurentii Kirke 1ste Søndag efter Paaske i Aaret 1852 af Hs. Højær-

værdighed Hr. Provst Heiberg. Begrundet paa, at samme Gejstlige konfirmerede kun een Gang om Aaret, vare vi det Aar 72 Konfirmander. Jeg tilbagekalder i Erindringen, at ved Overhøringen paa Kirkegulvet kom jeg blot til at læse dette ene Salmevers for ham: Med Sorgen og Klagen hold Maade o.s.v., med Undtagelse af et meget lille Spørgsmaal. Provsten var i Besiddelse af en stor Aandsbegavelse, og særlig maatte Tilhørerne offre mange Taarer, medens Ordet blev forkyndt. Hans Veltalenhed og Skildringer vare overmaade forbavsende.

Jeg skal i Forbigaaende et Øjeblik lade en Tanke dvæle ved Grundbestemmelsen af min Virken her i Verden, hvilket særlig var Præstegjerningen; men formedelst Pengeforlegenhed bleve snart mine skjønne Fremtidsplaner og glade Forventninger tilintetgjorte, og jeg maatte erfare Sandheden af Skriftens Ord. "Herrens Tanker ere ikke vore Tanker og hans Veje ere ikke vore Veje; men Herrens Veje ere Miskundhed og Sandhed for hvem der holder Hans Pagt og Hans Bud", siger den gamle hellige Sanger David, og gamle Grundtvig siger saa træffende i en af sine dejlige Sange: "Dog for Dig er det Bedste tilbage, thi end lever den Gamle af Dage"- Nu, jeg vaagnede af Barndommens dejlige Drøm til Livets Alvor og kom ud i den farlige Verden, hvor Forførerne ere mange, som ogsaa Kjærlighedens Apostel Johannes skriver, at Verden ligger i det Onde, og Digteren besynger: Farlig er Verden, smal er den Vej, vi skal gaa, tilmed strøer Satan Torne og Tidsler derpaa.

Iblandt forskjellige Tjenester, som jeg havde paa Landet, hvilket bliver for vidtløftigt at opregne paa Papiret, fandt jeg en god Tjeneste hos en Gaardmand Hans Andersen i Marslev, hvor jeg tjente i to Aar. Et lille Træk af min Livsperiode i samme Tjeneste tillader jeg mig at nedskrive for Læserens Opmærksomhed. Det skete for resten noget mærkeligt, at Kirkesangeren der i Byen, en Lærer Petersen, og samtidig den i Annexsognet Birkende bleve syge, hvorfor Stedets Præst, Hr. Pastor G. Strøm, udvalgte mig til at lede Sangen i begge Kirkerne m.m., nærmest af den Grund, at Vorherre har begavet mig med Sangstemme, hvilket i de mørke Timer, naar Bølgerne og stærke Storme bruse, paa min saa

tidt møjsommelige, miskjendte Vandring som Bogsælger paa de mange forskjellige Egne kan sprede de mørke Skyer, saa der bliver Solskin og Havblik og jeg, ligesom hine Tre paa Tabor Bjerg, har Forsmag paa de himmelske Ting...

Paa samme Tid, jeg tjente i Marslev, var der et meget stærkt Livsrøre i Indre Missions Retning i Radby, Fraugde Sogn, regelmæssig skiftevis Forsamling hos de Troende der, hvor flere agtværdige Lægfolk talte. Jeg skal blot nævne Hans Skrædder, som senere er vandret hjem til det store dejlige Faderhus deroppe...Heller ikke kan jeg glemme en anden kristelig Familie, som endnu lever i Radby, Rasmus Pedersen og Hustru. De ere Begge gamle og haabe snart at samles i Guds Rige med deres Datter, som døde i inderlig Tro paa Jesus for nogle Aar siden.

Imidlertid dvæler Erindringen endnu saa levende ved de skjønne Vandringer, jeg i de Dage foretog mig til Radby, ledsaget af en gammel troende Skomager i Marslev, ved navn Johan Hansen, og en Frilærer Karl Timmermann, hvis Livsopgave er at elske og tjene Vorherre ærlig med al Flid,

Til højre Kertemindes gamle fattiggård, hvor Hans Hansen døde. Fotograferet i 1927

og virker endnu, om smaat og fattigt for Verdens Øjne, saa dog fremad af Guds Naade og hjemad til Guds Ære i Vorherres Jesu Navn.

Jeg har nu i meget svage Træk skildret flere mindeværdige Begivenheder fra den Tid og skal nu et Øjeblik tillade mig at føre min Læser over Sø og salten Vove til Langelands friske grønne Skove, samt dvæle lidt i Tanken paa et yndigt Sted, hvis Navn er Tranekjær. Her udfolder Naturen sig i en mageløs Yndighed; selve Slottet knejser paa en høj Bakke og har skjønne Omgivelser. Hele Terrainet er dejligt.- Det var en klar, yndig Sommerdag, jeg første Gang beskuede denne skjønne Plet. O, hvor var det dejligt at betragte Skovene med de grønne Kroner og Markerne med de blomstervirkede Tæpper! - Jeg kom til at tjene der paa Øen i Aaret 1871 og var der i tre Aar. Min Principal var Hr. Kammerraad Hunderup. Det skete engang, at jeg faldt paa den Tanke at overrække Fru Lehnsgrevinde Ahlefeldt- Lauervigen et Digt i Anledning af Fødselsdagen den 23de Maj, hvilket blev Hendes Naade kjærkommen, og hun overrakte mig gjennem Stedets Præst, Pastor Hansen, en erindringsværdig kostbar Gave, hvilken jeg stadig omfreder.

Nu har jeg siden Aaret 1876 i Vorherres Ærinde berejst mange forskjellige Egne, hvilke jeg her skal tillade mig at nævne: Fyen, Langeland, Ærø, Hjortø, Samsø, Thorseng, Drejø, Skarø, Stryhnø, Avernakø, Munke, Korshavn, Lyø, Bjørnø, Engholm m.fl., Kolding og Fredericia, Vejle- Egnen og flere Egne i Jylland, ogsaa Sjælland.

Tidligere var jeg Bogsælger for Digteren Mads Hansen; senere er jeg af Bestyrelsen for gudelige Smaaskrifters Udbredelse antaget til Kolportør og maa som saadan færdes her indenfor vort Fædrelands Grændser. Skjøndt jer er en daarlig Fodgjænger, vandrer jeg omkring iblandt Folk og udbreder mange nyttige Bøger. I den Tid, jeg har vandret omkring, har jeg havt rig Lejlighed til at høre et stort Antal Præster og undtagelsesvis blive fordybet i Samtale med dem.- Imellemstunder holder jeg Forsamling paa Øerne.- I sidstafvigte Krig var jeg med, og jeg har af vor allernaadigste Konge, Kong Kristian den Niende, modtaget Medalje.

Begrundet paa denne høje Øvrigheds Beskyttelse fortsætter

jeg min saa tidt tunge, trykkende Vandring i Jesu velsignede Navn og slutter min Fortælling om mig selv med dette skjønne Blomstersprog af den hellige Skrift: Frygt Gud og ær Kongen!

Paa Fyen, den lille skjønne Ø,
Der vil jeg vandre til min Død,
Til Graven lukkes over mig,
Saa er mit Hjem i Himmerig.

Som jeg nu stod i min Ungdoms fejreste Tid, i mit Livs blomstrende Alder, da blev min ømme, kjærlige Moder hjemsøgt af Vorherre med en ondartet Gigtkrampe, som paa en ganske forbavsende Maade sønderbrød fem Rygben, og hun vaandede sig i en unævnelig Kamp og Lidelse i omtrent 6 samfulde Aar. Imidlertid viste det sig her, at den "Herren elsker, den revser han"; dog vedblev hun indtil sit Livs sidste Aften at være en from Korsdragerinde, at tro paa den korsfæstede Frelser, at være taalmodig hengiven i Guds gode, velbehagelige Villie. Samtidig blev min kjære Faders Taalmodighed sat paa en meget svær Prøve, dette i Forening med en tidligere sket Sorg, at hans unge nygifte Broder en skjæbnesvanger Dag forlod de Kjære i Hjemmet, tænkende sig en lykkelig Sejlads i sin lille Baad; men, o Jammer! Da han kom ud paa det brusende hav, kæntrede Baaden og den unge Mand fandt sin Død i de vrede Bølger.

I Seden By her i vort Dannevang,
Der stod hans Kjære med bedrøvet Hjerte,
Da dette Budskab lød med Sorg og Smerte
Han fandt sin Død i Havets Bølgegang.

Nu vender jeg tilbage til Fortællingen om mine kjære Forældre, og da er det yndigt at kunne sige, at de med Beredvillighed hjalp hinanden at bære Korset, Vorherre havde paalagt dem...
Nu, kjære Læser, fremdrager jeg et venligt Minde om Stedets Præst, Provst J. V. Bloch, som regelmæssig besøgte hende to Gange hver Uge og styrkede den Lidende til at være

taalmodig og bie paa Herrens Time. Med sin ualmindelig dejlige Sangstemme sang han med opløftende Toner en Del gode Trøstesalmer for hende.

Jeg skal fremdeles i korte Træk fremstille et Livsbillede om hende, som elskede mig med en Moders hele inderlige Kjærlighed, og som min Fremtids sande Vel laa meget paa Hjerte; som hun selv var opdraget i et kristeligt Hjem under en kjærlig Plejemoders Tilsyn, saa omfredede hun min Barndom med de skjønneste Exempler paa Tro, Haab og Kjærlighed. Vorherre havde betroet hende en særegen Naadegave til at forstaa Guds Ord, hvorfor hun, naar hun var lidt mere smertefri, læste i sine gode Bøger, navnlig Arndts Betragtninger til hver Dag i Aaret, "Gylden Skatkiste", Boyes lille Skatkiste m.m. Begrundet paa, at hun havde en stor Læselyst, blev det hendes kjæreste Beskjæftigelse og Hverdagssyssel under hendes langvarige Væren i Korsets Skole. Min stille Tanke dvæler nu ogsaa ved min kjære Søster og Svoger og en Datter af deres, som er opfostret i mit Hjem, og ligeledes kommer jeg i Tanke om mine Farbrødre med Familie, at Ovenanførte i Et og Alt har opfyldt Kjærligheds-

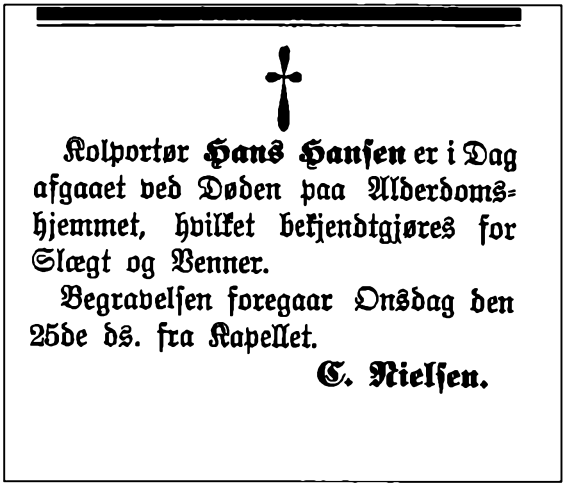

Kolportør **Hans Hansen** er i Dag afgaaet ved Døden paa Alderdoms-hjemmet, hvilket bekjendtgjøres for Slægt og Venner.

Begravelsen foregaar Onsdag den 25de ds. fra Kapellet.

C. Nielsen.

Dødsannonce gengivet fra avisen 21/11 1903

pligten lige over for den Lidende i Ordets skjønneste Betydning. Jeg skal heller ikke glemme at omtale min Moders Tvillingesøster Johanne Rasmusdatter, gift med Husmand Niels Rasmussen i Brægnøer...
Endelig aflagde Dødens Engel et venligt Besøg hos min smertefulde Moder mandag Aften den 28de Juli 1862. Hændelsesvis var min kjære Fader, Søster, Svoger og min Moders Plejesøster og naboer og jeg tilstede, da Stunden oprandt, at den lidende Korsdragerinde skulde stride den sidste Strid og udaande sit sidste Suk og "sige Verden ret farvel"...
Hendes jordiske Levninger blev nu ledsaget til sit sidste Hvilested og føromtalte Provst J. V. Bloch forrettede Jordpaakastelsen og holdt en meget rørende Tale ved Graven, som længe vil erindres af de Tilstedeværende...
Nu har min endnu levende fader pyntet min Moders Grav paa Kjerteminde Kirkegaard med en smuk Mindestøtte, omslynget af skjønne Blomster og et Gitter, og med stille Taarer i sit Øje dvæler han ved hendes Hvilested; dog Tanken stiger mod det Høje, vi samles skal hos Englene.

Hun var saa træt og Øjet lukket,
Hun døde i min Faders Favn,
Hun stille udi Bønnen sukket,
Saa sov hun hen i Jesu Navn.

Hun var taalmodig i sin Færden,
Hun holdt ved den, hun troede paa,
Og hvis ej det forstaas af Verden,
Guds Engle vil det nok forstaa.

Hun elsked` Mand og Børn saa kjærlig,
Hun kom imøde, hvem det var,
Og slig en Kjærlighed var herlig,
Den altid skjønne Frugter bar.

Sin Sygdom bar hun altid modig,
Hun stille, gudhengiven var,
Og Troens Frugttræ voxte frodig,
Hun saa Guds herlighed saa klar.

Nu hviler hun ved Jesu Hjerte
Og har det nu bestandig godt,
Hun føler ingen Sorg og Smerte,
Hun lever nu i Engleslot.

Hun stred og vandt og hisset Kronen fandt,
Hun landet er i Himlens Havn.
Farvel farvel i Jesu Navn!

Det er med en taarevædet Stemning, at jeg har nedskreven disse Linier; maaske de nu ved Guds Naade vinde nogle Sjæles Opmærksomhed, at de som hin Lovkyndige fremlægge Spørgsmaalet, men i Alvor og Sandhed: Hvad skal jeg gjøre for at arve det evige Liv? Saa lyder Svaret: Tro paa den Herre Jesum, saa skal Du blive salig; dersom Du kan troe, saa skal Du se Guds Herlighed!

Kjerteminde i Marts 1886.
Hans Hansen"

Det kan tilføjes, at Hans Hansen døde 20/11 1903 i Langgade 113, der på det tidspunkt var kombineret fattiggård og alderdomshjem.

Litteratur:
Hans Hansen: "En lille Forglemmigej, ledsaget af et kristeligt Livsbillede om min kjære afdøde Moder" (Odense 1886).

Lillie-Konvaller.

Udgivet af

Hans Hanſen fra Kjerteminde.

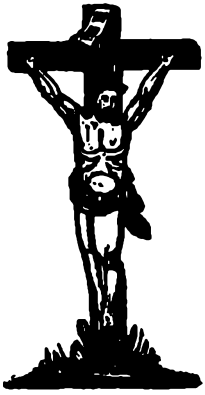

Pris 10 Øre.

Trykt hos Carl Tiedje i Odenſe.

Bl.a. i denne lille udgivelse af Hans Hansen er skillingsvisen "Den russiske Bonde og Prindsesse Dagmar" optrykt

11. Den russiske Bonde og Prindsesse Dagmar

Der findes en del eksempler på viser udgivet af Hans Hansen, men ikke skrevet af ham selv. Oftest er der tale om religiøse tekster forfattet af personer fra Hans Hansens egen omgangskreds.
I dette tilfælde kommer visen imidlertid fra skillingsvisegenrens ukronede konge, Julius Strandberg.
I dennes dagbøger d. 6/1 1867 læses: "Skrev Sang om den russiske Bonde og Prindsesse Dagmar".
Kongelige begivenheder var dengang som nu godt stof, og det gjaldt også Dagmars bryllup 9/11 1866 , der var hovedemnet i mangen en skillingsvise.

Jeg har valgt at gengive forsiden til det oprindelige Strandberg- skillingstryk. I Hans Hansens helt identiske tekstmæssige udgave er overskriften lidt ændret:

"En Sang om Storfyrstinde Dagmar og den russiske Bonde.
Det er i en skjøn Erindring, at nævnte fattige Bonde med sin lille Datter ved Haanden skal have rejst 300 Mil med et Sølvkors med vor kjære korsfæstede Frelser paa, hvilket han overrakte Storfyrstinden."

At visen nød en vis popularitet i en lang periode ses endvidere i kraft af den kendsgerning, at sangforlaget Eigil Sølve havde sangen med blandt sine udgivelser- og Sølve udgav bl.a. skillingsviser i perioden 1930-58 med base i Odense.

12. En kristelig Bryllupssang til Brudgom og Brud

Vi har her et eksempel på en lejlighedssang, skrevet i anledning af et bryllup til "Peder Lorentzen og Marie Madsen, boende paa Hindsholm ved Kjerteminde".
Sangen har imidlertid så alment et indhold og en sådan kvalitet, at den efterfølgende har hævet sig udover lejlighedspræget og dels er blevet genbrugt i flere af Hans Hansens pjecer dels har kunnet trykkes som skillingsvise til mere almen brug af Julius Strandberg tæt efter brylluppet.

Brudeparret er identisk med Peder Lorentsen Christiansen og Marie Madsen, der blev gift d. 7/10 1876. Sidstnævnte (født 1850) var halvsøster til Hans Hansen, idet hendes far var Hans Ottesen i dennes 3. ægteskab med Anne Marie Rasmusdatter. Helt naturligt optrådte Hans Hansens far, "daglejer Hans Ottesen i Kerteminde", følgelig som forlover ved vielsen.

13. To Tvillingsøstre, Ane Hansen og Johanne Hansen

Se kommentarer vedr. vise 4

14. En kristelig Sang

Herefter fortsættes i visens overskrift: "...som er digtet af en ung, troende Pige, der tidligere har været paa Ryslinge Folkehøjskole, men senere er død paa Bøgebjerg ved Kjerteminde"

I "En lille forglemmigej" fra henholdsvis 1882 og 1891 oplyses det endvidere

- at Maren Nielsen fra Strøby på Sjælland er visens forfatter
- at hun døde 1878 på Bøgebjerg samt
- iflg. Hans Hansen, "at min Velgjørerinde, Gaardmand Rasmus Hansen`s Enke i Flødstrup, medens hun levede her i Verden, fandt særlig Behag i, at jeg under mine flittige Besøg hos hende skulde synge ovenanførte Sang, hvilket blev vitterliggjort i Kirken paa hendes Begravelsesdag."

Der er her tale om en virkelig populær vise, som genbruges en del gange af Hans Hansen i dennes pjecer af samme grund.

Eigil Sølve, der som tidligere nævnt havde sangforlag 1930-58, udgav bl.a. Hans Hansens sang, mest kendt som "Vær stille, mit Hjerte".

Litteratur:

I. Piø: Sølves Sangforlag (Folkeminder 1960) s.23.

15. En oprigtig Elsker og Elskerinde

I forhold til en næsten identisk udgave af "Kjertemindе-Visen", som den også kaldes, har skillingsvisen udeladt et enkelt meget konkret vers:

Nu her dit Navn vil jeg skrive,
Synge og fløjte det ud,
Dit Navn for Tanken skal blive,
Jeg dig udkaaret til Brud-
Emilie Hansen, jeg nævner dit Navn
Her med oprigtige Tanker,
:,: Kjærlig jeg tager dig udi min Favn,
Tro du kun fast paa mit Ord. :,:

Visen er forfattet senest 1880 og synes ikke at have vundet stor udbredelse, idet den i modsætning til visse andre kun sjældent medtages i forfatterens mange pjecer.
Det er en mulighed, at visen handler om Hans Hansen selv. I givet fald berettes mere konkret om Hans Hansens adskillelse fra dennes forlovede, Emilie Hansen, i en kortere periode- måske i anledning af en af forfatterens utallige rejser for at sælge bøger og udbrede læren om sin tro.
Visens Emilie Hansen (født 1855) er måske identisk med en tjenestepige i Vejrup 1873 og 1881 i Marslev præstegård. Det er muligt, at det netop er hende, som Hans Hansen havde udset som sin brud- men i givet fald forgæves, da hun 1881 blev gift med Søren Hansen.

16. En Mindesang om Sømand Carl Mathias Almind

Sangens overskrift fortsætter- " sidst ombord i Skonnerten "Lyø", ført af Kaptajn Illum. Født den 14. Maj 1862, død d. 5. januar 1880. Jordfæstet paa Kjerteminde Kirkegaard den 9de januar 1880."

Familien Almind boede i et i dag nedrevet hus mellem Langegade 104-6 i perioden 1872-92, og C. M. Almind var søn af skomagersvend Hans Henrik Almind (1824-85).

Litteratur:

H. Hansen: Kristelige Ensombeds- Sange, ledsaget af min og min salig moders Livsførelser gjennem denne farefulde Verden (Odense 1885) s.45-47

17. Den lille skjønne Ø Romsø

Overskriften fortsætter: "...som er beliggende lige over for Maale, Viby Sogn ved Kjerteminde, til en venlig Erindring om, at det første Besøg, jeg aflagde paa Øen i Foraaret 1885, staar optegnet med gylden Flammeskrift paa min Hukommelses tavle, idet Øens Beboere forherligede og kastede Lysstraaler hen over mit besøg."

Litteratur:

H. Hansen: En lille Forglemmigej (Odense 1891) s. 57-59

Foto fra postkort udgivet begyndelsen af 1900-tallet

18. Om Dampskibet "Gejser"`s Undergang

At Hans Hansen var praktisk anlagt med hensyn til visesalg og visernes konkrete indhold er der mange eksempler på. I hans mangfoldige udgivelser genoptrykkes de samme viser gang på gang- enten helt identiske eller i andre tilfælde med ændringer, som vi må formode, Hans Hansen har produceret for at "forbedre" viserne.
Således også i dette tilfælde, hvor vi udover skillingstrykket finder flg. variant hentet i forfatterens pjece "En lille Forglemmigej":

Jeg skrive vil en liden Sang,
Men den er sørgelig
Om Skibet "Geiser"s Undergang,
Ja, Tanken rører mig-
At Dødens Budskab hurtig lød
Med Rædsel, Suk og Raab-
Om Bord saa man den visse Død,
Der var ej Glimt af Haab.

Dog Haabets Stjerne smiler frem,
Gud ser jo Alt i Løn-
Han har dem nok beredt et Hjem
Og hørt den sidste Bøn.
Nu i Atlanterhavets Dyb
Saa Mange fandt sin Grav,
De tæres hen af Fiskekryb
Paa Bunden af det Hav.

Nu Savnets Taarer rinde maa
I Hjemmets stille Havn,
Med Sorg i Sind saa Mange staa,
Gud kjender deres Navn.
Dog Gjensynshaabets blide Ro
Har rig og salig Trøst,
Og peger op mod Himmelbo
Ved Jesu ømme Bryst.

Ja, Storm og Bølger tie skal,
Nu Havblik findes der
I Himlens lyse, skjønne Sal,
Blandt Herrens Venner kjær.
Farvel, I Kjære! Som gik bort
Fra Verdens Kamp og Strid-
Vi samles ved en Perleport,
Vi ses i Himmerig.

D. 14. august 1888 skete en af dansk skibsfarts største katastrofer nogensinde, da skibene "Thingvalla" og "Gejser" (begge ejet af det danske dampskibsselskab "Thingvalla-Linien") kolliderede på midten af Atlanterhavet på vej i hver sin retning. 105 personer omkom ved ulykken, mens 31 blev reddet.
Blandt de reddede var Niels Peter Julius Nielsen, født i Kerteminde 1863.
Kjerteminde Avis beretter flg. d. 18. august:

"STOR SØULYKKE.
Fra Kjøbenhavn skrives til os den 17de August:
Hovedstaden har i Dag været stærkt optaget af den sørgelige Efterretning, der er indløbet fra Amerika om Sammenstødet imellem to af Thingvallaliniens Skibe, "Geiser" og "Thingvalla", hvorved "Geiser" sank, og mange Menneskeliv gik tabt. Den første Efterretning indtraf Kl. 10 i Formiddags hertil i et Telegram til Ritzaus Bureau, og Efterretningen foer som et Lyn over Byen, enkelte Blade lod strax

Til Amerika med State-Linen

Denne for sin Omhyggelighed for Passagerernes Velvære saa bekjendte Linie befordrer hver Tirsdag Passagerer fra Kjøbenhavn via **Glasgow** og **New-York** til alle Pladser i Amerika til Dagens billigste Priser. Til **Buenos Ayres, den Argentinske Republik** og **Australien** befordres Passagerer ugentlig. Nærmere meddeles ved
Redaktør L. E. Vergmann, Kjerteminde.

Annonce for udvandring til Amerika i Kjerteminde Avis 6/7 1888 med avisens redaktør L. E. Vergmann som kontaktperson

De Forliſtes Farvel ved „Geiſers" Undergang.

Med Navnene paa de omkomne dar.ſte Paſſagere

Af et Øienvidne.

Mel.: Du Land, ſom har baaret min Vugge engang.

Viſe og Beretning.

Kjøbenhavn. Rud. Foltmars Tryk.
Faas i Pileſtræde 7, 1. Sal, Bogtrykkeriet.

Der findes mindst 9 skillingstryk, der beretter om det dramatiske skibssammenstød og forlis og naturligvis var der skarp konkurrence blandt skillingsviseproducenterne i forbindelse med slige nyheder. Her ses primitive og dramatiske forsider af 2 skillingstryk, der stammer fra en af Julius Strandbergs skarpeste konkurrenter, Rudolf Foltmar.

udgaa Løbeseddel, og man saa snart Folk i tætte Klynger paa Gaderne, læsende og debatterende Flyvebladene.
Imidlertid havde ogsaa Thingvallaselskabets Rhederi modtaget Bekræftelse paa den forfærdelige Begivenhed, der fandt Sted i Tirsdags 45 danske Mil fra Halifax og sandsynligvis Kl. 4 om Morgenen, hvilket meldes i Rhederiets Telegram, medens Meddelelsen til Ritzaus Bureau lyder Kl. 4 Eftermiddag. Det Telegram, som Thingvallaselskabet har modtaget fra sin Mægler, Hr. Funck i New York, lyder saaledes:
New York, den 17de August. Dampskibet "Wieland" ankom i Dag til New York med alle "Thingvalla"`s Passagerer og 31 Personer, frelste fra "Geiser": Kaptajnen (C.W. Møller), 2den og 3die Styrmand, Skibslægen la Cour, Ingeniørerne Berthelsen og Gabrielsen, Baadsmanden, Lampemanden, Matroserne Gregersen, Mahldorff, Fyrbøderne Andersen, Frederiksen, Ove Johansen, Ackstrøm, Carl Johansen og **Niels Peter Julius Nielsen, født i Kjerteminde 1863;** Passagererne (Kahyt) Hulda Lind, Carlshamn, (Mellemdæk) Poul Poulsen, Frederik Hansen, Lauritz Romerdahl, Alle fra Kjøbenhavn, Johanson, Larsson, Rifoeld (Risør?), Alfred Andersen, Grimstad, Christoffer Eliasen, Bergen, Peter Johansson, Stockholm, Andreas Pehrsson, Gøteborg, Anders Willie og Jens Andersen, Kristiania, Johan Johansen, Stockholm, John Tenjuld, Trondhjem, Johan Alquist, Orlandhjem, Johan (?).
Ca. 120 Passagerer og Mandskab omkom. Skibene kollide-rede Kl. 4 om Morgenen udfor "Sable Island". "Geiser" sank 5 Minutter efter. 3 Baade kæntrede. "Thingvalla"s Baade frelste de tiloversblevne. "Thingvalla"s Formast og Bov blev revne bort.- Mellemlast og Forlast er tæt. Forsøgte at naa Halifax. Sammenstødet fandt Sted 43 Gr. 28` nordlig, 60 Gr. 9` vestlig Længde.
Det forulykkede Dampskib "Geiser" var i Lørdags afgaaet fra New York til Kristiania og Kjøbenhavn med 83 Passagerer samt Last af Majs og Stykgods. Da det var paa Turen fra New York, kjender man her endnu ikke Navnene paa de omkomne Passagerer, herom kan der først ventes Efterretning midt i næste Uge. "Thingvalla" var den 1ste August afgaaet herfra over Kristiania til New York med 387 Passa-

Vise og Beretning

om

Thingvallaselskabets Skib

„Geisers" sørgelige Forlis

den 14de August Kl. 4 Morgen

ved Newfoundland, hvor 105 Mennesker omkom og kun 31 bleve frelste.

Med de Reddedes Navne.

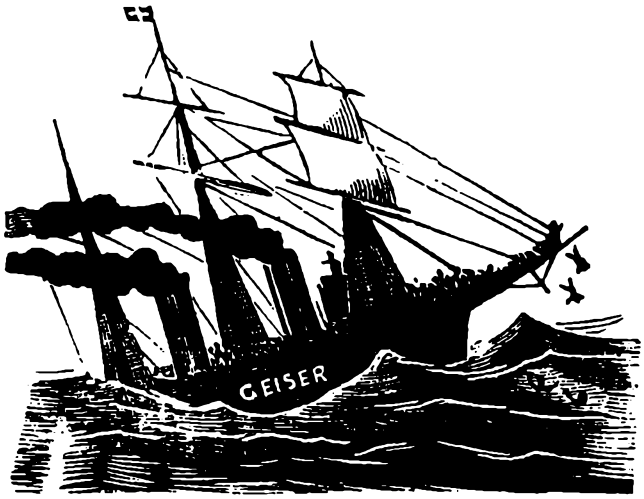

Kjøbenhavn. Rud. Foltmars Trykk.
Faas i Pilestr. de 7, 1. Sal, Bogtrykkeriet.

gerer og Ladning af Stykgods. Fra de reddede Passagerer er der i Dag indløbet en Mængde Telegrammer med Efterretning til deres Slægtninge om, at de velbeholdne ere ankomne til New York. Man er endnu uden Efterretning om, hvorvidt det er lykkedes det stærkt beskadigede "Thingvalla" at naa ind til Halifax, en Efterretning, som selvfølgelig imødeses med spændt Forventning.

Thingvallaselskabet dannedes i 1879 efter Opløsning af et tidligere Selskab, til hvilket "Thingvalla" hørte. Det begyndte med dette og et lejet Skib "Harald" at optage den direkte Forbindelse med New York, men anskaffede sig snart "Hekla", og da dette var strandet ved Norge, et nyt Skib af samme Navn samt "Geiser" og "Island", hvilke tre Skibe ere de største i den danske Handelsflaade.-

"Geiser" var assureret for sin fulde Værdi, 800.000 Kr., hos de private Assurandører, der imidlertid atter havde reassureret en Del i Udlandet. "Thingvalla"`s Assurancesum var i henhold til sidste Generalforsamlings Beslutning nedsat med 1/10 til 630.000 Kr.

Thingvallaselskabets Aktier have lige som alle Dampskibsaktierne i de senere Aar været stærkt trykkede, ja endog været sunkne ned til en Notering af 22, men de have ogsaa nydt godt af den senere Tids gunstige Konjunkturer og have i de sidste Dage endog kun staaet nogle faa Points under Pari. Paa Børsen i Dag faldt de 3 3/4 Pct."

Litteratur:

Kjerteminde Avis 18. august 1888 m.v.
H. Hansen: En lille Forglemmigej (Odense 1891) s.56-57
T. Thomsen: Jens med guldklumpen. 110 skillingsviser om Amerika og udvandringen 1830-1914 (Kbh. 1982) s.333-56 og 387-90.

19. Een Bedrøvet Syndrindes klagemaal Ved Nafn Anna Helena Hvid

Skillingsvise "Tryckt Aar 1732".
Vi kender mindst 3 samtidige digte samt 3 skillingsviser om det kendte præstemord 1731 i Kerteminde. Halvdelen af disse er skrevet eller hævdes at være skrevet af en af sagens hovedpersoner, Laurids (Lars) Pedersen Mørch.
Titlerne er yderst svulstige, helt i tidens stil, heriblandt de 3 digte, der som en art føljeton er partsindlæg i sagen:
- "Et Knip funden Skriffter kaldet Vintersuck til Sollen", skrevet af Laurids Mørch
- "Sommer Svar paa Vinter Tallen"
- "Billig Svar paa Sommer Svarets U- billig Raaben".

En skillingsvise er ligeledes lagt i munden på Laurids Mørch, men er indholdsmæssigt udelukkende af moraliserende artuden at berette noget konkret om sagen bortset fra i titlen, der lyder: "Een Christens Afsked Fra Verden "

Tilbage er nu 2 skillingsviser, hvoraf visen "En bedrøvet Syndrindes klagemaal" trykt 1732 skiller sig ud ved relativt konkret at berette om sagen.
Efter overskriften fortsættes således på titelbladet:
"... som lenge haver været omboret med den helvedes Neptuno, og været i bandetienneste, helst da hun lod sig intage af Mørckets Kierlighed, oc med Villie lader sin Mand slaa ihiel, som var sogne Præst udi Kierteminde imellem den 10 og 11 Marti 1731 hvor for hun nu først komende Taars Dag maa byde Fader Moder og Sødskende god Nat men dog med Glæde thi hun er forsickret paa at hun igien med Glæde skal see dem I Himmelen."

Baggrunden bag den relativt kendte sag er flg.:
År 1730 viedes den 40- årige Johan Frederik Hornemann , præst i Kerteminde og Drigstrup sogne, til Anne Helene Hvid. Hun var kun 17 år, datter af sognepræst Anders Larsen Hvid fra Brenderup, og meget imod giftermålet, da hun i stedet elskede studenten Laurids Mørch.
Det overståede bryllup ændrede ikke på Anne Helenes

modvilje mod ægteskabet, og som følge heraf planlagde hun og Lars Mørch at slippe af med Hornemann- først ved at forsøge med gift, herefter via et regulært drab. Dette fandt sted i præstegården, hvor man en morgen marts 1731 fandt Hornemann liggende livløs kun iført nattøj for foden af husets trappe.
Omstændighederne tydede på et hændeligt uheld, og den afdøde begravedes kort efter.
De to unge kunne imidlertid ikke holde tæt med deres glæde over det skete. Rygterne gik, og da de nåede til den afdødes broder, Daniel Hornemann i Nyborg, udtog han stævning mod enken for mord.
Anne Helene nægtede helt og aldeles, og kendelsen blev, at hun "skulle fri sig med sin ed".
Da Lars Mørch samtidig antydede sin medvirken i drabet overfor forpagteren på Wedellsborg, Søren Breinholm, gik denne til myndighederne.
Først nu anholdtes Mørch, men hverken han eller Anne Helene, der afhørtes på ny, ville tilstå.

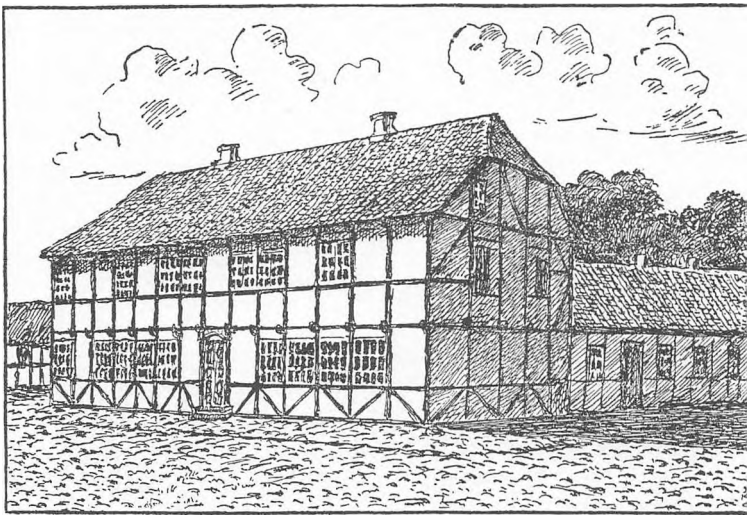

Tegning af præstegården, Vestergade 25

En kommissionsdomstol nedsattes, vidner blev indkaldt, og nettet strammedes om de to.
Først efter reel tortur tilstod de begge mordet.

Dødsdommene blev fældet, på trods af et dygtigt forsvar af Lars Mørch selv.
Denne gjorde sig endvidere også bemærket under forvaringen på forskellig vis
- først flygtede Lars Mørch for efter en storstilet klapjagt at blive fanget og få sine vilkår betydeligt forringet i fængslet
- dernæst arbejdede han ihærdigt på forskelligt skriveri under fængslingen, heriblandt et digt der blev udgivet efter

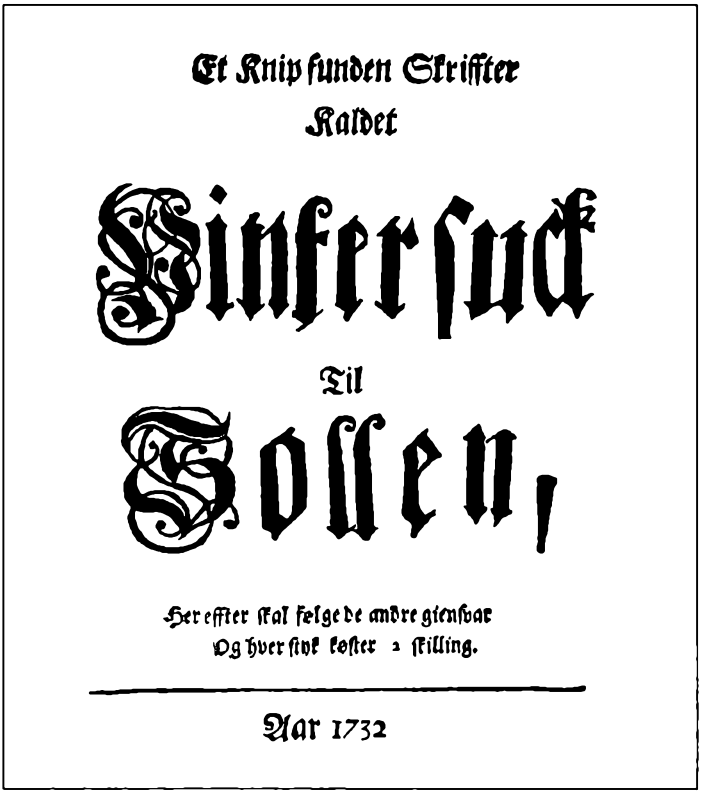
Et Knip funden Skriffter
Kaldet
Vinfersuck
Til
Sollen,
Her effter skal følgede andre giensvar
Og hver styk køster 2 skilling.
Aar 1732

Det første ud af de tre digte udgivet om sagen

henrettelsen, og som udkom i flere oplag, hvori han i tidens svulstige vendinger beklager sin synd og...
- endelig gjorde han et stort indtryk på sine fangevogtere m.fl. dels ved sin optræden overfor medfanger, dels ved sin kærlighed til det sidste overfor Anne Helene.

D. 4. december 1732 skete henrettelsen i Odense, først på Odense Torv af Anne Helene, dernæst kort efter udenfor byens volde af Lars Mørch.
I den forbindelse blev der helt efter sædvane udgivet flere skillingsviser. Som oftest blev de skrevet af professionelle viseforfattere og blev så af aktualitets- og salgsmæssige årsager lagt i munden på en af hændelsens hovedpersoner, her "En Bedrøvet Synderinde ved Nafn Anna Helena Hvid". Der er dog ingen tvivl om, at dette påståede forfatterskab intet har på sig.

For forskellige myndighedspersoner i Kerteminde blev deres gøren og laden i sagen undersøgt. Hvordan kunne flere højtansete personer undlade at gribe ind inden sagen udviklede sig til drab, idet de kendte til de unge personers hensigt? Hvordan kunne man undlade at foretage en undersøgelse af Hornemanns død, inden han meget hurtigt blev begravet? Hvordan kunne man efter foretaget undersøgelse af sagen frikende Anne Helene "mod afgivelse af ed"?
Måske fik rådmand Schiøtz m.fl. røde ører i sagen?; måske var det pligtforsømmelse fra deres side eller accepteret adfærd grundet de særlige omstændigheder med det ulykkelige forhold, der havde ramt de to unge ved det påtvungne ægteskab?
Vi ved det ikke, kan kun gisne- men nogen konsekvens fik det ikke for Kerteminde bys øvrighed!

Provst Bøghs samtidige beretning giver dog en antydning af den offentlige mening om sagen:
" Johan Friderich Horneman...Denne er den bekiendte Præst i Kierteminde, som saa ynkelig Aar 1731 d 31 Martii (Thomas Thomsen: Ikke helt korrekt tidspunkt) om Natten blev med sin Hustrues Vidskab ihielslagen af hendes Sød-

skende- Barn, som forhen havde været forlovet med hende, og forud ofte advaret Præsten icke at indlade sig i et tvungen Ægteskab eller at betage en anden sin Brud, som ved Liv og Død lod det aldrig blive uhevnet. Beklagelig brændte Hevnen alt for stærk, og det varede icke et Aar, førend Mordet blev begaaet, hvilket syntes endog af Begyndelsen at vilde blive skiult; men en højere Hevn vognede, Sagen blev omsider aabenbaret, og de skyldige maatte begge næste Aar d 4. December efter Fortieneste bøde med Livet."

Litteratur:

"Skiønne Efterretninger" Provst Bøghs Beskrivelse af Kerteminde og Bjerge Herred 1770. Ved Birgit Bjerre Jensen. 1995. S. 138,163 og 260.

Jacobsen, Nic.: En Justitssag fra det 18de Aarhundrede. Et Bidrag til den fynske Præstehistorie (Samlinger til Fyens Historie og Topographie 1871. Bind 5, s.63- 114)

Andersen, C. H.: Anne Helene (Odense 1966)

Larsen, G.: Præstekonen der blev henrettet samme dag som sin elsker (samme: Firti danske kriminalsager fra ældre tid. 1966. S.175-78)

Odense bys historie, A. Riising: Gudsfrygt og oplysning Odense 1700-1789 (Odense 1981) s.90-92

20. En Arm Syndres klagemaal Ved Nafn Lauritz Mørck

Af de 20 vers er kun de sidste 8 medtaget.

Visen her er lagt i munden på Lars Mørch, hvilket må betragtes som et falsum. Udover de tidligere nævnte digte fra hans hånd skrev han efter sigende også på en art selvbiografi, der qua Lars' levned næppe har været ønskelig for myndighederne.

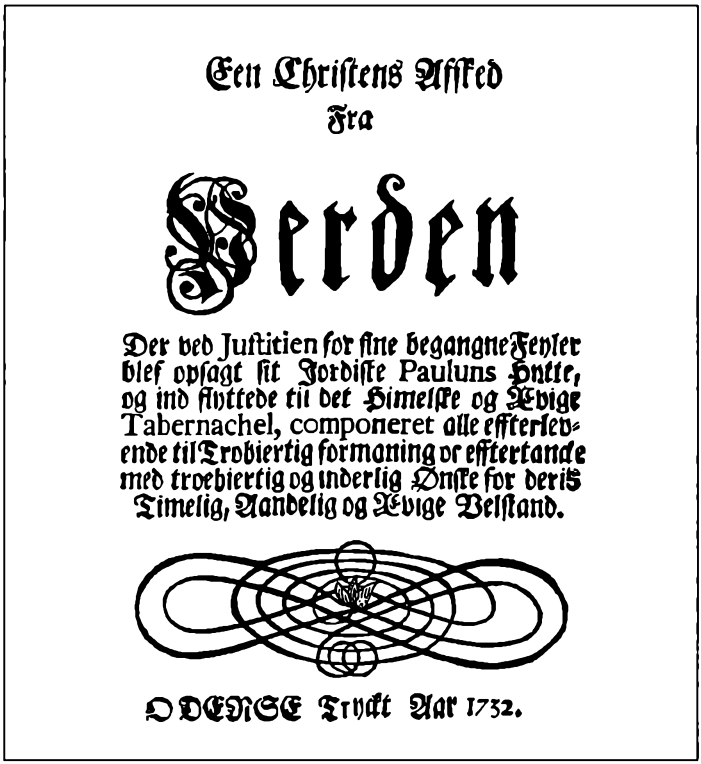
Een Christens Affked
Fra
Verden
Der ved Juſtitien for ſine begangne Feyler bleff opſagt ſit Jordiſte Pauluns Hytte, og ind flyttede til det Himelſke og Evige Tabernachel, componeret alle efterlevende til Trobiertig formaning or efftertancke med troebiertig og inderlig Ønſke for deris Timelig, Aandelig og Evige Velſtand.
ODENSE Tryckt Aar 1732.

Dette digt skulle reelt være forfattet af en sagens hovedpersoner, Laurids Mørch

21. Et ynckeligt og For Verden bedrøveligt Mord

Skillingstrykket er trykt 1757 uden stedsangivelse og med flg. text på forsiden:

"Et ynckeligt
og
For Verden bedrøveligt
Mord,
som er begaaet ved Rynckebye her i Fyn
paa et 8te Aars Drenge- Barn
af
Anna Hans Datter,
som var ægte Trolovet med en
Skibs- Karl i Nyborg,
navnlig Lauritz Madsen Bill,
for hvilket begangne Mord hun
Tiirsdagen dend 23 August
1757 skal miste sit Hoved med
et Sværd, ved Rynckebye,
og derefter begraves i
Kirckegaarden.
Sangviis forfattet under Melodie:
Naar jeg betæncker den Tiid og Stund."

Den fortalte historie er yderst dramatisk. Ikke nok med at der er tale om et barnemord, hvor Anna Hans Datter efterfølgende henrettes- morderen er samtidig svanger, føder sit uægte barn i fængsel, inden hendes dom fuldbyrdes.
Via de historiske kilder har vi ikke kunnet uddybe sagen- ej heller hvilken Rynkeby på Fyn der er tale om. Kun eksistensen af Lauritz Madsen Bill, der mistede sin hustru 1755, kan påvises.

22. Tvende Misdædere Navnlig Jørgen Nielsen og Henrich Hansen

Øksemordet ved Kertinge, nærmere bestemt i Urtehuset i Rørbæk fandt sted 1769.
Baggrunden var flg.:
Søren Eskildsen (ca.1735-1828), der stammede fra Jylland, havde længe haft sit virke i Kerteminde og opførte sig iflg. provst Bøgh som "et godt og elskværdigt Menneske". Han havde i nogen tid virket som købmand med udgangspunkt i en ejendom i Langegade, men led et større økonomisk tab i Norge i forbindelse med et skib, han var medejer af, og som forliste.
Imidlertid blev han nu forlovet med en noget ældre pige fra Kertinge, som økonomisk var et godt parti for ham, og bryllluppet stod lige for at skulle finde sted- da tragedien med et indtraf!

I kirkebogen læses:
" 5. Februar 1769 begravet Anna Marie Andersdatter af Urtehuset ved Rørbæk, som Natten mellem den 26. og 27. Janu-

Foto af Urtehuset i Rørbæk, der ikke eksisterer mere

ar noget ud paa Natten var med en Økse bleven ihjelslagen af to Dragoner fra Kerteminde, Peder Hansen og Jørgen Nielsen, da hun sad og syede og intet ondt formodede sig af dem, saasom hun, efter de var komne ind til hende, gav dem baade Øl og Mad.- Hun var 48 Aar og nogle Maaneder gammel."

Provst Bøgh finder ligeledes anledning til at omtale sagen:
"Næste Aar om Vinteren, da Søren Eschildsen allerede havde faaet Kongebrev, og meente nu snart at holde Brøllup med sin Kiereste, Anne Marie Andersdatter, en meget riig Pige fra Kiertinge, hvilken var testamenteret mere end 6000 Rdlr, blev hun paa den ugudeligste Maade ihielslagen af tvende Dragoner, som billigen derfor igien bødte med Livet, men den gode Søren Eschildsen skal maaskee sent eller aldrig forglemme sit Tab."

Denne vise er den tidligste af 2 om sagen, indeholder 30 vers og er tidsmæssigt udgivet efter domsafsigelsen, men inden henrettelsen.

Det er sandsynligt, at næste fase i drabssagen er et internt opgør blandt de medsammensvorne, som denne vise koncentrerer sig om:
"Ny Viise Om Tvende Misdædere Navnlig Jørgen Nielsen og Henrich Hansen Begge Dragonere ved det Fynske Dragoner Regiment, Som for begangene Mord med at Iielskyde deres Eegen Cammerat, som de havde Tanker om har eendel Guld- Penge paa sig hvorfor de begge skal henrettes Torsdagen d:3 Augusti 1769 uden for Byen i Odense."

Litteratur:
"Skiønne Efterretninger" Provst Bøghs Beskrivelse af Kerteminde og Bjerge Herred 1770. Ved Birgit Bjerre Jensen (Odense 1995)s. 204-5 og 293.

23. Tvende Misdædere Navnlig Jørgen Nielsen og Peder Hansen

Den anden og seneste vise om mordet (31 vers), udgivet efter henrettelsen:

"En Nye Viise om tvende Misdædere Navnlig *Jørgen Nielsen* og *Peder Hansen*, Begge Dragonere ved det Fynske Regiment, Som for begaaen Mord paa een megen Riig Pige Navnlig *Anne Marie*, som boede i en eenlig Sted en halv Miil fra Kierteminde, hvorfor de blev henrettet Torsdagen d: 3 Augusti 1769 uden for Byen i Odense, med videre som Viisen ommelder"

24. Det stærke Tordenveyr

Om det besynderlige naturfænomen beretter en lokal avis flg.:
" Da den lange Vinter endelig forlod os, indfandt sig næsten med eet Varmen, og denne tiltog endelig i sidste Uge saa stærk, at den frembragte et Tordenveir der varede i 24 Timer. Over Odense saae vi meest den uophørlige Lynild den 27de om Aftenen, ved en ganske fortyndet Luft og stiernefuld Himmel, men over Kierteminde skal det have været meget heftigt;- Om Morgenen laae Gaderne der ganske bedækkede med en guul Svovl Materie, og endnu den 29de fløde Rendestenene fulde deraf.- Man har forsøgt den ved Ilden, og rigtig befundet den at være Svovl.
Saa vidt man har spurgt, har dette Veir paa Korup Mark slaaet 3 Køer ihiel, som stode tøirede, og i Wissenberg Sogn afbrændt et Huus, af hvilke alle Folkene vare paa Markene, en Skrædder undtagen, som sad og syede paa bordet; og denne, siges der, skal det have slaaet midt over, eller i det mindste dog beskadiget nogen af Underdelene; dog troer man ham endnu til Livet."

Litteratur:
De til Forsendelse med Posten allernaadigst tilladte Fyens Stifts almindelige Aviser (Odense) 31/5 1784

De har været elsket og æret af befolkningen gennem flere hundrede år, skillingsviserne. Ja, helt frem til starten af 1900-tallet, hvor aviser, ugeblade og senere radioen tog over med nyhedsformidling og underholdning.

Thomas Thomsen har tidligere udgivet samlingerne *Skandalerne i Århus* og *Barnemordet i Herning*. I *Min Amanda var fra Kerteminde* udspringer viserne af drabelige begivenheder i og omkring den fynske købstad. Tidsmæssigt udspiller viserne sig over en periode fra 1731 – med den tidligste skillingsvise om det tragiske og berømte præstemord – frem til 1913, hvor Kerteminde i jubel fejrer sit 500-års jubilæum som købstad.

Skillingsviserne endte ofte som "døgnfluer". En af de få undtagelser herfra er den, som naturligt har givet bogen titel. *Min Amanda var fra Kerteminde* er oprindelig en revyvise. I dag er den blevet synonym med byen Kerteminde, og dermed et bidrag til hvad vi vil kalde fynsk folkekarakter. Viserne i bogen er illustreret med de oprindelige illustrationer, oplysende, platte, sentimentale og livsnære. Viserne er forsynet med noder og becifringer.